

KACCAYANA SHADAKARA WARNANA.

{ PART I. }-

කාතෘයන සංඛාර වර්ණනාව.

{ ප්‍රථම ගාඨය. }-

කොළඹ මාලිගාකන්දේ
විද්‍යාදය මහා විද්‍යාලයාධිපති පණ්ඩිත ශිෂ්‍යවේදී පුරාපාද
කහවේ ශ්‍රී සුමඬගල රතනසාරාභිධාන

කොළඹ කවකෝරළේ
ප්‍රධාන සංඝ නායක මාඤ්ඤානන්දගන්තේ
වි සි න්
ප්‍ර ති ගා භි ත සි.

පානදුරේ පොලිස් උසාවියෙහි තෝරන මුදලි තැන්පත්
සී. ඩී. එස්. විජයරත්න මහතුන්
වි සි න්

විද්‍යාගර සනත්‍රාල ගෙඩි
මුද්‍රාපිත සි.

බ්. ව. 2471.

ශ්‍රී. ව. 1928.

KACCĀYANA SHADĀKARA WARNANA.

By the
Rev. NEBODA SEELAWIMALA
the
Rev. URUGALA NANISSARA.

At the request of
HEROD GUNARATNA Esq., Mudaliyar,
Chief Translator to Government,

Revised by the
Rev. DEHIGASPE PANDITA PANNASARA THERO,
Teacher, Vidyodaya Oriental College, Colombo.

Approved by the
Ven. Pandita Siromani Pujjyapada Kahawe
SIRI SUMANGALA RATANASARA MAHA THERO.
Principal of the Vidyodaya Oriental College,
Chief High Priest of the Nine Korales of the Western Province.

Printed and Published by
C. D. S. Wijayaratne Esq.,
Interpreter Mudaliyar of the Police Court, Panadura

B. E. 2471.
A. D. 1928.

කාන්‍යායන ප්‍රධානාර වර්ණනාව.

ලංකාණ්ඩුවේ ප්‍රධාන භාෂා පරිවර්තන
හෙරොඩි. ගුණරත්න මුදලි මහත්‍රීශ්වරයාණන්
විසින්
සමරාසිතයි.

නැවතට සිලවිමල
උරු ගල සැකි සසර
යන සාමන් වහන්සේලා විසින්
ප්‍රතිපාදිතයි.

විද්‍යෙදය මහාවිද්‍යාලයෙහි ආචාර්‍ය
දෙහිනස්සේ පණ්ඩිත ප්‍රසාදයාර
සාමපාදයන් වහන්සේ විසින්
ශෝධන පත්‍රාවලෝකිතයි.

කොළඹ මාලිගාකන්දේ විද්‍යෙදය මහාවිද්‍යාලයෙහි
පණ්ඩිත හිරොමි ජුජාපාද
කහවේ ශ්‍රී සුමධගල රතනසාරාභිධාන
කොළඹ නවකෝරළේ ප්‍රධාන සංඝනායක මාහිමියාණන් වහන්සේ
විසින් ප්‍රතිශාසිතයි.

පානදුරේ පොලිස් උසාවියෙහි තෝල්ක මුදලි තැන්පත්
සී. ඩී. එස්. විජයරත්න
මහතුන් විසින්
කොළඹ විද්‍යාසාගර සන්නාලකයෙකි
මුද්‍රා පිහිටයි.

බ්‍ර: ව: 2471.
ක්‍ර: ව: 1928.

සංඥාපනය.

• ආදි කලපික මනුෂ්‍යයින්ගේ සහ බ්‍රහ්මාදීන්ගේ ද වාග්ව්‍යවහාරයෙහි ප්‍රචලිතව පැවති යම් භාෂාවක් වුවා නම් එය ශුඛ මාගධී සංඛ්‍යාත පාලි භාෂාව වියයුතු බැව් ග්‍රන්ථානතරයන්හි දූශ්‍යමාන වන නාන්‍යාප්‍රකාර හෙතුදහරණයන් නිසා විවාද තොමැතිව ම පිළිගන්නට වී තිබේ.

ඒ එසේ නමුත් දෛවී භාෂා සංඛ්‍යාත සංස්කෘත භාෂා තොමෝ ලෝකයෙහි ප්‍රථම භාෂාවයයි වෙද ග්‍රන්ථයන්හි දක්වේ. මේ හෙතුකොට ගෙන ඉදංකාලීන ගෘහස්ථ ප්‍රව්‍ර්තිත ආතැම් පණ්ඩිතයන් අතරෙහි මූලභාෂාව සබ්බකි යෙන් ඇතිව තිබෙන මත හෙද ගැන මහත් වෛපරිත්‍යයක් දක්නට ලැබේ.

වර්තමාන ශත වර්ෂයෙහි ශ්‍රී ලංකා මහිමණ්ඩලය ශාසත්‍රාදිපති යෙන් බබුළුවා වදල පණ්ඩිත ශිරෝමණි ත්‍රිපිටක වාගීශ්වරා වාසඪී තිත්තඩුවේ ශ්‍රී සුමඞ්ගලාගිධාන සංඝ නෙත්‍යාන් වහන්සේ විසින් ප්‍රණීත සුබ්බාධිකා පිතා නම් බාලාවතාර ව්‍යාකෘතියෙහි ද විච්ඡිද්ධත සමහාවිත ශුඛ මාගධී භාෂා තොමෝ ම මූල භාෂාවයයි කරුණු සහිතව දක්වීම සත්‍යයෙන් සත්‍යය සටහා කිරීමකැයි අමෙදීය සඞ්කල්පනයයි.

මෙසේ වාදප්‍රතිඥාදයන්ට පගොවරව පවත්නා ඒ උතුම් මූලභාෂා සංඛ්‍යාත පාලි භාෂාව සබ්බකිව ප්‍රථම කොට ම ඇතිවූ එක ම ශ්‍රේෂ්ඨ ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එතද ග්‍රන්ථානතරයෙහි නබා වදල මහා කාත්‍යායන සමීණාශ්‍රවයන් වහන්සේ විසින් සමීඥයන්වහන්සේගේ අදහස් පරිදි දෙශනාකොට වදරණලද කාත්‍යායන ව්‍යාකරණ නම් අති ප්‍රශස්ත ග්‍රන්ථකතයයි.

හෙවත්, එහි නිදන පාඨයෙහි පැහැන “අච්ඡිද අකාර ඝන් විසින් හැදිනමණු ලැබේ.” යන අච්ඡිද්ධිත “අච්ඡා අකාරසංඝර්ෂණො” යි ත්‍රි චූබ්ධයෙන් වදලාවූ ප්‍රශස්තාතිප්‍රශස්ත මධුරෙදර දෙශනා පාඨය මාතෘකා ස්ථානයෙහි නබා පුළෝකත මහරහතුන්වහන්සේ විසින් සියලු ම සූත්‍ර ද, සංඝනඤ්ඤි නම් මහා ස්ථිරස්සන්වහන්සේ විසින් වෘත්ති ද, බ්‍රහ්මදත්ත නම් මහා ස්ථිරස්සන්වහන්සේ විසින් උද්ගරණද, දක්වා සංස්කරණය කොට තිබෙන කව්‍යායන ව්‍යාකරණයයි. ඒ මේ කාත්‍යායන ව්‍යාකරණය . පාලි ව්‍යාකරණාභිලාෂී සමස්ත ආබුතිකයින්

විසින් ඉතා උසස් කොට පරිශීලනය කරණු ලබන ශ්‍රේෂ්ඨතරග්‍රන්ථයයි. විශේෂයෙන් ලබ්‍යාවෙහි සියලු ප්‍රාචීන විද්‍යාසාහිත්‍යයන්හි හා සාමාන්‍ය වශයෙන් ප්‍රතිචිත විද්‍යාසාහිත්‍යයන්හිත් මෙය අත්‍යාදරයෙන් පරිභාෂිත කරණු ලබන්.

එහෙත් මීට මේතාක්ම සුත්‍රක්‍රමයෙන් සම්බන්ධ වී, අතිවිධ අභිවර්ණනාත්මක ග්‍රන්ථයක් පිළියෙල කොට මුද්‍රණයට නොපැමිණවීම ආශ්‍රිතකයින්ට මහත් පාඩුවක් බැව් සහ මේතාක් එය විකාන්තවිකාදී බොහෝ ග්‍රන්ථාශ්‍රිතව පරිභාෂිත කරගෙන ආ ආශ්‍රිතදේශනාවට ම වැඩි පරිශ්‍රමයක් නොවී පහසුසේ ප්‍රයෝජනය ලැබියහැකි ලෙස මෙබඳු ග්‍රන්ථයක් හෙවත්, කාන්‍යායන ශ්‍රීකාර වර්ණනාවක් සමපාදනය කළහොත් එය මෙකලට අත්‍යවශ්‍ය සාහසත්‍ර සංග්‍රහයක් වනු පමණක් නොව විශේෂ ආශ්‍රිතකානු ග්‍රන්ථයක් ද වන්නේයයි සැලකර සිටි ලබ්‍යාණ්ඩුවේ ප්‍රධාන භාෂා පරිවර්තක හෙතෙම ඉන්ද්‍රජායා රජවරුන් මුද්‍රිත මහත් ශ්‍රීමත්යෙන් සහ, බොහෝ පාඨශාලා උපසාමන්‍යාධිකාරීන්ගෙන් ජී. ඩී. එස්. කාන්තරයා මැතිතුමන්ගේ ද විශේෂ අධ්‍යයනය සැලකූ නැබොඩ් විජයාධිපති ශාස්ත්‍රාගමධාරී පලාත්භාර මුරකර හිදුරබල ශ්‍රී දර්ශනාර ඉන්ද්‍රජායා මහාසචරියන්වහන්සේගේ සහ තදීය ශිෂ්‍ය පාලාත්සුරවලකඩ ආචාර්‍ය විමලසාරනික සචරියන්වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය වූ නැබොඩ් ශිලවිමලනික හික්‍කු සහ, උපායල නපොඩ්නාධිපති විවිද්‍ර භාණ්ඩ වාග්ගොපාචාර්‍ය බෝධිවල ශ්‍රී බමාලොහ නිකා මහාසචරියන්වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය උපායල ආණ්ඩුකර හික්කුන් වන අපි මේ කාන්‍යායන ශ්‍රීකාර වර්ණනාව ප්‍රතිපාදනය කිරීමෙහි ව්‍යාපෘත වීමු.

මේ වාරයෙහි මෙහි ග්‍රන්ථ බාහුලය හිතියෙන් වෘත්තස්‍ර දහරණයන්ට සත්‍යයක් නො යෙදූ නමුත් නැවත මුද්‍රණයකදී එය සම්පූර්ණ කිරීමට බලාපොරොත්තු වන්නෙමු. සක්‍රීයාණ්ඩුගේ ප්‍රථම කල්පයෙහි සිට සියලු සුත්‍රයන්ගේ අතිවිධ වර්ණනා ද පෙත්‍යාල මුඛයෙන් යොදා ඇත. එසේම න්‍යාසාදී විකා ග්‍රන්ථයන්හි සුත්‍ර සම්බන්ධ දක්වා තිබෙන දතසුතු විශේෂ පාඨ සියල්ලක්ද, සෑම පිටුවක් පාසා වාගේ ඉරිවලට යටින් යොදා ඇත.

මේ විශිෂ්ට ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථයේ ශෝධ්‍ය පත්‍ර බලාදීමෙන් අපට විශේෂාධාර කරන්ට යෙදුන විද්‍යාදය මහා චිද්‍රයෙහි ආචාර්‍ය පණ්ඩිත දෙතිගස්සේ පණ්ඩිතාර සමාමිපාදයන් වහන්සේ ශත වර්ෂාධික කාලයක් යෙහෙන් විජාලිතමාන වේවායි කාතකුතා සුචිත අමත් හාදයබහමාශිථාදය මෙයින් ප්‍රදකර සිටීමු.

තවද මේ ග්‍රන්ථය මානවයාට පිළිගෙන ලද විද්‍යාත්මක මනා විද්‍යාත්මක පණතින් යුක්තව ප්‍රජාපාද කළ හැකි ශ්‍රී සුමධනල රත්නසාගරයක් කොට මානවයාට නවකෝෂයක් ලෙස ප්‍රධාන සාහිත්‍යයක් මානවයාගේ වගකීමක් ලෙස ද තෝරාගත් බෙලෙන් දිසාපුකා වෙත ප්‍රාණික කරමු.

අපගේ මේ සභාපාලය මලවැන්නේ කවිකරයෙකු වූයේ වෙනස් ප්‍රතිචාරයක් ලෙස සිටුවූ බව අවධානය යොමු කර ගත හැකි වේ. මාලිකාන විවිධයේ ශ්‍රී කලාපාලයෙහි මාලිකාන විවිධයේ අපට මේද විශාල බෙලෙන් ලැබුණි. අනෙකුත් වෙනස්වූයේ ද, අනෙකුත් මුද්‍රණය කරන සමයකයෙන් මිට අධාර ලැබුණු බවත් සනාථ කළ හැකි වේ. මේ කාන්තාවන්ගේ සාහිත්‍යය වෙනස්වූයේ ප්‍රථම කාණ්ඩය පටන් ලැබුණි සියලු කාණ්ඩයන්ගේ ද අසීමිත. මේ ග්‍රන්ථයෙහි කතාහැට අප දෙනමට මෙන් ම ශාසන ගෞරවයෙන් මිට අනෙකුත් කතා දරා විශේෂයෙන් කළු අප කිතවත් මලවැන්නේ කවිකරයෙකු වූයේ අනෙකුත් මෙහිදී විශේෂයෙන් සඳහන් කරමු.

අපගේ ප්‍රමාදයෙන් මෙහි යම් දෙයක් සාන අනෙකුත් එය සමාධික හඳුනා කොට ගැනීම කෙරෙහිවූයේ සියලු සත්පුරුෂ පණතින් වෙත කරුණාවෙන් අයදා සිටිමු.

මිට,

නැගෙනහිර ගිලවිමල,
ලෝකාල සාහිත්‍යය.

ශ්‍රී බු. ව. 2471, දුරුතු මස 12 වැනි
ක්‍රි. ව. 1928, ජනවාරි

ගුරුදින නැගෙනහිර විජයාරාම

විකාරසභාගේදී,

කාතෘයන ඡායාකාර වර්ණනාව.

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ
සමමා සම්බුද්ධස්ස.

සෙසං තිලොකමහිනං අභිවර්ජ්‍යමං.
බ්‍රහ්ම ධර්ම මමලං ගණමුගතමව,
සඤ්ඤා කස්ස චචනස්ථවරං සුබොධු.
චක්කාමි සුත්තංගින මෙඤ්ඤ සුසංකප්පං.

සෙසං, තිලොකමහිනං, අභිවර්ජ්‍ය, අග්‍රං, බ්‍රහ්ම, ව, ධර්මං,
අමලං, ගණං, උගතමං, ව, සඤ්ඤා, තස්ස, චචනස්ථවරං,
සුබොධුං, චක්කාමි, සුත්තංගිනං, එඤ්ඤ, සුසංකප්පං— ඉති අස
මෙඤ්ඤපදවජ්ජෙදො.

සෙසං ඉති අකාරානු පුලලිඛිත තභිතනන දුතියා විභතති එක
චචනනන නාමිකපදං. තිලොකමහිනං ඉති අකාරානු පුලලිඛිත
සමාසනන දුතියා විභතති එකචචනනන නාමික පදං. අභිවර්ජ්‍ය
ඉති පුබ්බක්‍රියා පදං. අග්‍රං ඉති අකාරානු පුලලිඛිත කිතනන
දුතියා විභතති එකචචනනන නාමික පදං. බ්‍රහ්ම ඉති අකාරානු
පුලලිඛිත කිතනන දුතියා විභතති එකචචනනන නාමික පදං. ව
ඉති නිපාත පදං. ධර්මං ඉති අකාරානු පුලලිඛිත කිතනන දුතියා
විභතති එකචචනනන නාමික පදං. අමලං ඉති අකාරානු පුලලිඛිත
සමාසනන දුතියා විභතති එකචචනනන නාමික පදං. ගණං ඉති
අකාරානු පුලලිඛිත කිතනන දුතියා විභතති එකචචනනන නාමික
පදං. උගතමං ඉති අකාරානු පුලලිඛිත තභිතනන දුතියා විභතති
එකචචනනන නාමික පදං. ව ඉති නිපාත පදං. සඤ්ඤා ඉති උකා
රානු පුලලිඛිත කිතනන ඡදේකචචනනන නාමිකපදං. තස්ස ඉති
අකාරානු පුලලිඛිත සබ්බනාම ඡදේක චචනනන නාමික පදං.
චචනස්ථවරං ඉති අකාරානු පුලලිඛිත සමාසනන දුතියා විභතති
එකචචනනන නාමික පදං. සුබොධුං ඉති තුලපච්චයනන
නෙපාතික ක්‍රියා පදං. චක්කාමි ඉති වච-විශ්වතියං ඉති සකමක
ධාතු භවිසසනති විභතති කතතුකාරක පරස්සපද උගතම
පුරිස එකචචනනනනනනන ක්‍රියා පදං. සුත්තංගිනං ඉති
අකාරානු පුලලිඛිත සමාසනන දුතියා විභතති එකචචනනන

නාමික පදං. එත් ඉති සත්‍යමයෙන් නිපානන නිපාන පදං. සුසකිකපං. ඉති අකාරනන පුලලිඛන සමාසනන දුතියා විහතති එකවචනනන නාමික පදං. අයමෙත්තපදවිගාගො.

සෙසං, අතිසයෙන පසත්තං; තිලොක මහිනං, තිලොකෙන අභිපුජිතං; අග්ගං, උත්තමං; බුඛව, තථාගතව; අමලං, රුහාදි මලරහිතං; ධම්මං, නවලොකුත්තර ධම්මව; උත්තමං, උක්කස්සං; ගණව, අරිය සඛසව; අභිවර්ධය, වාරණිකයෙන පනමිත්තා; තස්ස සුච්ඡය්‍ය, තස්ස තථාගතස්ස; වචනත්ත වීරං, උත්තම වචනත්තං; සුබොධුං, සුසුබුජ්ඣිත්තං; සුත්තහිතං, සුත්තානං උපකාර භූතං; සුසකි කපපං, සොභන සකි කපපං; එත්, ඉහ; වක්කමි, භාසි ස්කම්. අයමෙත්තපදෙත්තං.

පසංසිතිත්තං=පසත්තං; ප පුබ්බ-සංස-පසංසනෙ. අයමෙනෙ සං අතිසයෙන පසත්තං=සෙසං; තං-සෙසං. පුජිති පපුජිති=ලොකො; පුජ-නාසෙ. තයො ලොකා සමාගවා=තිලොකං; මහියනෙ පුජියතෙති=මහිතො; මහ-පුජියං, තිලොකෙන මහිතො=තිලොකමහිතො; තං- තිලොකමහිතං. අභිවර්ධනං=අභිවර්ධය; අභි පුබ්බ-වර්ධ- අභිවර්ධනෙ. අපති සෙසත්තං ගව්ඡිති=අග්ගො; අභි=ගති. තං- අග්ගං. වත්තාරි සචාරි අබුජ්ඣි බුජ්ඣති බුජ්ඣස්සති=බුඛො; බුඛ- බොධනෙ. තං- බුඛං. විනොතිති=ව; වි-වයෙ. වතුසු අපායෙසු පතමානෙ සතෙන අපතමානෙ කත්වා ධාරෙතිති=ධම්මො; ධර- ධාරණෙ. තං- ධම්මං. මලති සංකිලියති=මලො; මල- සංකිලෙසෙ. නත්තිමලො යස්සසො අමලො; තං- අමලං. ගණිතති පරිමිතති=ගණො; ගණ- පරිමාණෙ, තං- ගණං. අයමෙනෙසං අතිසයෙන උක්කස්සං=උත්තමො; තං- උත්තමං. විනොතිති=ව; වි- වයෙ. සදෙවකෙ ලොකෙ සාසති=සත්තං; සාස- අනුසිසියං. තස්ස- සුච්ඡය්‍ය. තනොතිති=සො; තනු- විත්තාර. තාදිසස්ස- තස්ස. වුවති අනෙත්තං=වචනං, වච- විගතතියං වාචයං. අරියනෙ සුගතෙති=අත්තො; අර- සුගණ, වචනස්ස අත්තො=වචනත්තො; වරිතබ්බො පත්තො තබ්බොති=වරො; වර- පත්තායං, වරො ව සො වචනත්තො වෙති=වචනත්තවරො; තං- වචනත්තවරං. සුසුබුජ්ඣිත්තං=සුබොධුං; සු. පුබ්බ-බුඛ- සුගණ. වක්කමිති=ආකඛ්‍යාතසද්දෙ; තස්මානපද විගතො. අත්තො සුවෙති=සුත්තං; සුව-ගත්තෙන. සුසුඅත්තො යති ති වා=සුත්තං; සු පුබ්බ-නා- පාලනෙ. හිනොතිති=හිතො; හි- පතිස්සායං. සුත්තානං හිතො=සුත්තහිතො; තං- සුත්තහිතං. අයමිං ඉති=එත්. සමමා පකාරෙන ධියතෙති=සසි; සං පුබ්බ-ධා-

ධාරනෙ, සමොධානං වා= සනී; සුඤ්ඤෙ සනී= සුසනී; කප්පියනෙ පරිවර්ණයනෙ එතානි= කපො; කප-සංකප්පනෙ, සුසනීනං කපො= සුසනීකපො; තං- සුසනීකපං. අසමෙත්ථපද විග්‍රහො.

- අහං බුඬව ධම්මව ගණව අභිවර්ජ්‍ය තස්ස සජ්ඣස්ස වචනත්ථරං. සුබොධුං සුත්තභිතං සුසනීකපං එත්ථ වක්කමි, ඉවං භුක්ඛාකාරකපදසමුඛං නිමා.

වක්කමිති ආකාශන ක්‍රියාය වුත්තතතා අහං ඉති අර්ථකෘතව වුත්ත කතනුතිදෙසො. තාය අවුත්තතතා සුසනීකපං ඉති අවුත්තකමමතිදෙසො. එත්ථ ඉති අවුත්ත විසයාධාර තිදෙසො. සුබොධුං ඉති නෙපාතික ක්‍රියාය වචනත්ථරං. ඉති අවුත්ත කමමතිදෙසො. සජ්ඣස්ස ඉති අවුත්තසමඛකිතිදෙසො. අභි වර්ජ්‍ය ඉති පුබ්බක්‍රියාය වුත්තතතා- අහමිවෙව වුත්ත කතනු තිදෙසො. තාය අවුත්තතතා බුඬං ඉති ව ධම්මං. ඉති ව ගණං. ඉති ව අවුත්තකමමතිදෙසො.

බුඬං ඉති විසෙස්සපදං. අහං ඉති ව තිලොකමහිතං. ඉති ව සෙසං. ඉති ව තත්තුලාසාධිකරණවිසෙසනපදනි. ධම්මං ඉති විසෙස්සපදං. අමලං ඉති තත්තුලාසාධිකරණවිසෙසනපදං. ගණං ඉති විසෙස්සපදං. උත්තමං ඉති තත්තුලාසාධිකරණවිසෙසනපදං සජ්ඣස්ස ඉති විසෙස්සපදං. තස්ස ඉති තත්තුලාසාධිකරණ විසෙ සනපදං. වචනත්ථරං. ඉති විසෙස්සපදං. සජ්ඣස්ස ඉති තත්තුලාසාධිකරණ විසෙසනපදං. සුසනීකපං. ඉති විසෙස්ස පදං. සුත්තභිතං. ඉති තත්තුලාසාධිකරණ විසෙසනපදං. අය මෙත්ථ වුත්තාවුත්තනසො. මෙව විසෙසනවිසෙස්සයාසො ව.

වක්කමි. කො වක්කමි? අහං වක්කමි. අහං කිං වක්කමි? අහං සුසනීකපං වක්කමි. අහං කෙන විසිඳි. සුසනීකපං වක්කමි? අහං සුත්තභිතං. සුසනීකපං වක්කමි. අහං සුත්ත භිතං සුසනීකපං කත්ථ වක්කමි? අහං සුත්තභිතං සුසනීකපං එත්ථ වක්කමි. අහං කිමත්ථ. සුත්තභිතං සුසනීකපං එත්ථ වක්කමි? අහං සුබොධුං සුත්තභිතං සුසනීකපං එත්ථ වක්කමි. අහං කං සුබොධුං සුත්තභිතං සුසනීකපං එත්ථ වක්කමි? අහං වචනත්ථරං. සුබොධුං සුත්තභිතං සුසනීකපං එත්ථ වක්කමි. අහං කස්ස වචනත්ථරං. සුබොධුං සුත්තභිතං සුසනීකපං එත්ථ වක්කමි? අහං සජ්ඣස්ස වචනත්ථරං. සුබොධුං සුත්තභිතං සුසනී කපං එත්ථ වක්කමි. අහං කෙන විසිඳියා සජ්ඣස්ස වචනත්ථරං. සුබොධුං සුත්තභිතං සුසනීකපං එත්ථ වක්කමි? අහං තස්ස සජ්ඣස්ස වචනත්ථරං. සුබොධුං සුත්තභිතං සුසනීකපං එත්ථ

වක්කාමි. අහං කිං කත්වා තස්ස සඤ්ඤාං වචනන්තරං. සුඛොඬුං සුත්ත
 ගීතං. සුසංකීකපං. එන්ත වක්කාමි? අහං අභිවර්ජ්‍ය තස්ස සඤ්ඤාං
 වචනන්තරං. සුඛොඬුං සුත්තගීතං. සුසංකීකපං. එන්ත වක්කාමි.
 අහං කං අභිවර්ජ්‍ය තස්ස සඤ්ඤාං වචනන්තරං. සුඛොඬුං සුත්ත
 ගීතං. සුසංකීකපං. එන්ත වක්කාමි? අහං ඛුඛං අභිවර්ජ්‍ය තස්ස
 සඤ්ඤාං වචනන්තරං. සුඛොඬුං සුත්තගීතං. සුසංකීකපං. එන්ත
 වක්කාමි. අහං කෙන විසිදං ඛුඛං අභිවර්ජ්‍ය තස්ස සඤ්ඤාං වචනන්
 තරං. සුඛොඬුං සුත්තගීතං. සුසංකීකපං. එන්ත වක්කාමි? අහං අග්ගං
 ඛුඛං අභිවර්ජ්‍ය තස්ස සඤ්ඤාං වචනන්තරං. සුඛොඬුං සුත්තගීතං.
 සුසංකීකපං. එන්ත වක්කාමි. අහං පුත්ත කෙන විසිදං අග්ගං ඛුඛං
 අභිවර්ජ්‍ය තස්ස සඤ්ඤාං වචනන්තරං. සුඛොඬුං සුත්තගීතං. සුසංකී
 කපං. එන්ත වක්කාමි? අහං තිලොකමගීතං අග්ගං ඛුඛං අභිවර්ජ්‍ය
 තස්ස සඤ්ඤාං වචනන්තරං. සුඛොඬුං සුත්තගීතං. සුසංකීකපං.
 එන්ත වක්කාමි. අහං පුත්තපි කෙන විසිදං තිලොකමගීතං අග්ගං
 ඛුඛං අභිවර්ජ්‍ය තස්ස සඤ්ඤාං වචනන්තරං. සුඛොඬුං සුත්තගීතං.
 සුසංකීකපං. එන්ත වක්කාමි? අහං සෙඨං තිලොකමගීතං අග්ගං
 ඛුඛං අභිවර්ජ්‍ය තස්ස සඤ්ඤාං වචනන්තරං. සුඛොඬුං සුත්තගීතං.
 සුසංකීකපං. එන්ත වක්කාමි. අහං පුත්ත කං අභිවර්ජ්‍ය තස්ස
 සඤ්ඤාං වචනන්තරං. සුඛොඬුං සුත්තගීතං. සුසංකීකපං. එන්ත
 වක්කාමි? අහං ධම්මව අභිවර්ජ්‍ය තස්ස සඤ්ඤාං වචනන්තරං.
 සුඛොඬුං සුත්තගීතං. සුසංකීකපං. එන්ත වක්කාමි. අහං කෙන
 විසිදං ධම්මව අභිවර්ජ්‍ය තස්ස සඤ්ඤාං වචනන්තරං. සුඛොඬුං
 සුත්තගීතං. සුසංකීකපං. එන්ත වක්කාමි? අහං අමලං ධම්මව අභිව
 ර්ජ්‍ය තස්ස සඤ්ඤාං වචනන්තරං. සුඛොඬුං සුත්තගීතං. සුසංකී
 කපං. එන්ත වක්කාමි. අහං පුත්ත කච අභිවර්ජ්‍ය තස්ස සඤ්ඤාං වච
 නන්තරං. සුඛොඬුං සුත්තගීතං. සුසංකීකපං. එන්ත වක්කාමි? අහං
 ගණ්ච අභිවර්ජ්‍ය තස්ස සඤ්ඤාං වචනන්තරං. සුඛොඬුං සුත්තගීතං.
 සුසංකීකපං. එන්ත වක්කාමි. අහං කෙන විසිදං ගණ්ච අභිවර්ජ්‍ය
 තස්ස සඤ්ඤාං වචනන්තරං. සුඛොඬුං සුත්තගීතං. සුසංකීකපං.
 එන්ත වක්කාමි? අහං උත්තමං ගණ්ච අමලං ධම්මව සෙඨං තිලොක
 මගීතං අග්ගං ඛුඛං අභිවර්ජ්‍ය තස්ස සඤ්ඤාං වචනන්තරං.
 සුඛොඬුං සුත්තගීතං. සුසංකීකපං. එන්ත වක්කාමි. අග්ගෙත්ථ
 චොදනාපටිභාරනිසො.

පදංගි — සෙඨං, අතිශයින් ප්‍රශංසාමය; තිලොකමගී
 තං, තුන් ලෝවැස්සා විසින් පුදන ලද්දකි; අග්ගං, අති
 ශ්‍රේෂ්ඨකි; ඛුඛං, සඵලයන් වහන්සේද; අමලං, නිමලකි;
 ධම්මං, නවලොකොත්තර ශ්‍රී සම්මය ද; උත්තමං, අතිශයින්
 උතුම්යකි; ගණ්ච, අභොග්‍ය පුදාල සම්මය ද; අභිවර්ජ්‍ය,

හය ලොහාදීන් විරහිතව සකසා වැද; තසු සහිත, ඒ සායනාන් වහන්සේගේ; වචනත්ථවරං, උතුම්වූ වචනානිස; සුබොධිං, මොන වච අවබෝධ කිරීම පිණිස; එත්, මෙහි; සුත්තනිතං, සුත්‍රයන්ට හිතවූ; සුසංකප්පං, මනාව සකි කලාපයක්; වක්ඛාමි, කියන්නෙමි.

සෙය්‍යං ජිනෙරිතනෙයන බුධා ලහනති
තචාපි තසු වචනත්ථසුබොධනෙන
අත්ථව අකඛරපදෙසු අමොගභාවා
සෙය්‍යඤ්ඤා පදමනො විවිධං සුඤ්ඤා

සෙය්‍යං, ජිනෙරිතනෙයන, බුධා, ලහනති, තං, ව, අපි, තසු, වචනත්ථ සුබොධනෙන, අත්ථං, ව, අකඛරපදෙසු, අමොගභාවා, සෙය්‍යඤ්ඤා, පදං, අනො, විවිධං, සුඤ්ඤා-ඉති අසමේන්ධ පදමෙව්පදෙ.

සෙය්‍යං ඉති අකාරනන පුලලිඛන තඤ්ඤානන දුතියා විහතති එකවචනනන නාමිකපදං. ජිනෙරිත නෙයන ඉති අකාරනන පුලලිඛන සමාසනන තතියා විහතති එකවචනනන නාමිකපදං. බුධා ඉති අකාරනන පුලලිඛන කිතනන පඨමා විහතති බහුවචනනන නාමිකපදං. ලහනති ඉති ලහ-ලාහෙ ඉති සකමමක ධාතු වඤ්ඤාන විහතති කතතුකාරක පරසස පද පඨම පුරිස බහුවචනානනාඛාන ක්‍රියාපදං. තං ඉති අකාරනන පුලලිඛන සබ්බනාම දුතියා විහතති එකවචනනන නාමිකපදං. ව ඉති නිපාතපදං. අපි ඉති උපසංහ පදං. තසු ඉති අකාරනන පුලලිඛන සබ්බ නාම ජදේකවචනනන නාමික පදං. වචනත්ථ සුබොධනෙන ඉති අකාරනන නපුංසකලිඛන සමාසනන තතියා විහතති එක වචනනන නාමිකපදං. අත්ථං ඉති අකාරනන පුලලිඛන කිතනන දුතියා විහතති එකවචනනන නාමිකපදං. ව ඉති නිපාතපදං. අකඛරපදෙසු ඉති අකාරනන නපුංසකලිඛන සමාසනන සත්තමි විහතති බහුවචනනන නාමික පදං. අමොගභාවා ඉති අකාරනන පුලලිඛන සමාසනන පචමි විහතති එකවචනනන නාමිකපදං. සෙය්‍යඤ්ඤා ඉති අකාරනන පුලලිඛන තඤ්ඤානන පඨමා විහතති එකවචනනන නාමික පදං. පදං ඉති අකාරනන නපුංසකලිඛන කිතනන දුතියා විහතති එකවචනනන නාමිකපදං. අනො ඉති පචමස තේ නිපථනන නිපාතපදං. විවිධං ඉති, අකාරනන නපුංසක ලිඛන සමාසනන දුතියා විහතති එකවචනනන නාමිකපදං. සුඤ්ඤා ඉති සු-සචඤ්ඤා ඉති ධාතු සත්තමි විහතති කතතු කාරක පරසසපද පඨම පුරිස එකවචනානනාඛාන ක්‍රියා පදං. අසමේන්ධ පද විශාග්‍යා.

බුධා, පණ්ණිතජනා; සෙය්‍යං, ලොකුතතරධමං ජිනෙරිතන
 යෙන, සම්බුද්ධදේසිතකකමෙන; ලහනති, පටිවිජ්ඣනති; තච
 අපි, තං ජිනෙරිතනං අපි; තස්ස, තස්ස තථාගතස්ස; වචනත්ථ
 සුඛොධනෙන, වචනත්ථස්ස සමමා අවගමනෙන; අථවා බුජ්ඣ
 නෙන; ලහනති, පටිපජ්ජනති අත්ථං ව, තං වචනත්ථං ව;
 අකඛරපදෙසු, අකඛරෙසු චෙව පදෙසු ව; අමොග භාවා, මොග
 විරහිත භාවෙන; ලහනති, අධිගච්ඡනති. අනො, එතස්මා
 හෙතුතො; සෙය්‍යත්තිකො සෙය්‍යස්සධාත නිබ්බාණත්තිකො;
 විවිධං පදං, නානාපභාසර පදස්මූහං; සුඤ්ඤය, සවණං
 කිරෙය්‍ය. අයමෙත්ථ පදමෙත්ථ

අයමෙත්තෙසං අතිසයෙන පසන්ධොති=සෙය්‍යො; තං-සෙය්‍යං.
 පචමාරෙ අජිති ජිනාති ජිතිස්සනිති=ජිනො; ජි-ජයෙ. ජරිත
 තෙති=ජරිතො, ජර- වාචායං. ජිනෙන ජරිතො=ජිනෙරිතො;
 නි-නතෙ අත්ථො එතෙනාති=තයො; නි-පාපුණ්ණෙන; ජිනෙරි
 තො ව සො තයො චෙති=ජිනෙරිතතයො; තෙන-ජිනෙරිත
 නයෙන. අත්ථං බුජ්ඣනතිති-බුධා; බුධ-බොධනෙ. ලහනති=
 ආකක්‍ෂාත සද්දො; තස්මා න පදවිග්ගහො. තනොතිති=සො;
 තනු-විත්ථාරෙ, තාදිසං-තං. විනොතිති=ව; වි- වයෙ. අපෙතිති=
 අපි; අප-පාපුණ්ණෙන. තනොතිති=සො; තනු-විත්ථාරෙ. තාදිසස්ස
 තස්ස. වුච්චති අනෙතාති=වචනං; වච-විශ්‍යානිතං වාචායං. අරී
 යතෙ ඤායතෙති=අත්ථො; අර-ඤ්ඤ, වචනානං අත්ථො=වච
 නත්ථො; සුදු බුජ්ඣයතෙති= සුඛොධනං; සු පුබ්බ- බුධ- ඤ්ඤ, වචනත්ථස්ස
 සුඛොධනං= වචනත්ථ සුඛොධනං; තෙන-වචනත්ථ
 සුඛොධනෙන. අරීයතෙති = අත්ථො; අර- ගතියං. විනොතිති=ව,
 වි- වයෙ. අනතනමනිධෙය්‍යං පචා නකඛරනති න බියනතිති=
 අකඛර; න පුබ්බ- බර- නාසෙ' පදියති එතෙහිති= පදති පද-
 ගතියං, අකඛරනති ව පදති ව=අකඛර පදති; තෙසු- අකඛර
 පදෙසු. මුග්ගනිති= මොහො; මුග- චෙට්ඨෙන, නත්ති මොහො
 යස්ස සො= අමොහො; භවනං- භාවො; භු-සත්තායං; අමොගස්ස
 භාවො=අමොගභාවො; තමනා- අමොගභාවා. අයමෙත්තෙසං අතිස
 යෙන පසන්ධොති = සෙය්‍යො; සෙය්‍යෙන අත්ථො=සෙය්‍යත්ථො;
 සෙය්‍යත්ථො අස්ස අත්තිති - සෙය්‍යත්තිකො; අථවා සෙය්‍යං
 අත්ථෙති පත්ථෙතිති = සෙය්‍යත්ති සෙය්‍යත්ති එව = සෙය්‍යත්තිකො;
 සකත්ථෙ කප්පවයො. පජ්ජති අනෙතාති=පදං; පද-ග්ගතියං, තං-
 පදං අස්මා ඉති= අනො. විධනිති=විධො; වි පුබ්බ-බර-බාර්තෙ,
 විවිධා පකාරා විධා යස්ස= තං- විවිධං. සුඤ්ඤය ඉති ආකක්‍ෂාත
 සද්දො; තස්මා න පදවිග්ගහො, අයමෙත්ථ පදමෙත්ථ,

බුධා ජනෙරිතනයෙන සෙය්‍යං ලභනති. ඉවච්ඡා ක්‍රියා කාරකපදසම්බන්ධො. ලභනතිති ආකක්‍ෂාතක්‍රියාය ව්‍යතනතා බුධා ඉති ව්‍යතනකතා නිද්දෙසො. තාය අව්‍යතනතා සෙය්‍යං ඉති අව්‍යතනකම් නිද්දෙසො. ජනෙරිතනයෙන ඉති අව්‍යතනකරණ නිද්දෙසො.

බුධා තං ච තස්‍ය වචනත් සුබොධනෙන ලබනති. ඉති වාච්‍ය ක්‍රියාකාරකපදසම්බන්ධො. ලභනතිති ආකක්‍ෂාත ක්‍රියාය ව්‍යතනතා බුධා ඉති ව්‍යතනකතා නිද්දෙසො. තාය අව්‍යතනතා තං ඉති අව්‍යතනකම් නිද්දෙසො. වචනත් සුබොධනෙන ඉති අව්‍යතන කරණ නිද්දෙසො. තස්‍ය ඉති අව්‍යතනසම්බන්ධ නිද්දෙසො.

බුධා අකබරපදෙසු අමොගභාවා අත්ථ ලභනති. ඉති වාච්‍ය ක්‍රියාකාරකපදසම්බන්ධො. ලභනතිති ආකක්‍ෂාත ක්‍රියාය ව්‍යතනතා බුධා ඉති ව්‍යතනකතා නිද්දෙසො. තාය අව්‍යතනතා අත්ථං ඉති අව්‍යතන කම් නිද්දෙසො. අමොගභාවා ඉති අව්‍යතන පඤ්චම් නිද්දෙසො. අකබර පදෙසු ඉති අව්‍යතන විසයාධාර නිද්දෙසො.

අතො සෙය්‍යඤ්ඤා විවිධං පදං සුඤ්ඤය්‍ය. ඉති වාච්‍ය ක්‍රියාකාරක පදසම්බන්ධො. සුඤ්ඤය්‍ය ඉති ආකක්‍ෂාත ක්‍රියාය ව්‍යතනතා සෙය්‍යඤ්ඤා ඉති ව්‍යතනකතා නිද්දෙසො. තාය අව්‍යතනතා පදං ඉති අව්‍යතනකම් නිද්දෙසො. අතො ඉති-ගෙඤ්ඤා නිද්දෙසො.

පදං ඉති විසෙස්සපදං. විවිධං ඉති තතත්‍යාධිකරණ විසෙස්සපදං. අමොගභාවා ඉති විසෙස්සපදං. අකබරපදෙසු ඉති, තබ්බිනතාධිකරණ විසෙස්සපදං. තං ඉති විසෙස්සපදං. වචනත් සුබොධනෙන ඉති තබ්බිනතාධිකරණ විසෙස්සපදං. වචනත් සුබොධනෙන ඉති විසෙස්ස පදං. තස්‍ය ඉති තබ්බිනතාධි කරණ විසෙස්සපදං. අසමෙත්ථ වුතතා වුතත නිසෙස්සෙව විසෙස්සන විසෙස්සනිසෙස්ස ව.

සුඤ්ඤය්‍ය ඉති, කො සුඤ්ඤය්‍ය? සෙය්‍යඤ්ඤා සුඤ්ඤය්‍ය. සෙය්‍යඤ්ඤා කිං සුඤ්ඤය්‍ය? සෙය්‍යඤ්ඤා පදං සුඤ්ඤය්‍ය. සෙය්‍යඤ්ඤා කෙන විසිදං පදං සුඤ්ඤය්‍ය? සෙය්‍යඤ්ඤා විවිධං පදං සුඤ්ඤය්‍ය. සෙය්‍යඤ්ඤා විවිධං පදං කස්මා සුඤ්ඤය්‍ය? සෙය්‍යඤ්ඤා අතො විවිධං පදං සුඤ්ඤය්‍ය. ලභනතිති, කෙ ලභනති? බුධා ලභනති. බුධා කං ලභනති? බුධා අත්ථං ලභනති. බුධා කස්මා අත්ථං ලභනති? බුධා අමොග භාවා අත්ථං ලභනති. බුධා කෙසු අමොගභාවා අත්ථං ලභනති? බුධා අකබර පදෙසු අමොගභාවා අත්ථං ලභනති. බුධා සුත

කිං ලභනති? බුධා තවාපි ලභනති. බුධා තවාපි කෙන ලභනති? බුධා වචනත් සුබෝධනෙන තවාපි ලභනති. බුධා කස්ස වචනත් සුබෝධනෙන තවාපි ලභනති? බුධා තස්ස වචනත් සුබෝධනෙන තවාපි ලභනති. බුධා පුත කිං ලභනති? බුධා සෙය්‍යං ලභනති. බුධා කථං සෙය්‍යං ලභනති? බුධා ජනෙරිතනයෙන සෙය්‍යං ලභනති, තවාපි තස්ස වචනත් සුබෝධනෙන ලභනති. අකබර පදෙසු අමොහ භාවා අත්ථ ලභනති, අනො සෙය්‍යන්තිකො විවිධං පදං සුඤ්ඤය. අසමෙත්ථ වොදනා පඬිභාරනයො.

පදනී—බුධා, පණ්ඩිත ජනයෝ තුමු; සෙය්‍යං, ලොකොත්තර ධර්ම සංඛ්‍යාතනිජාණය; ජනෙරිත නයෙන, සම්ප්‍රදායෙන් වහන්සේ විසින් දෙශනාකරණලද ක්‍රමයෙන්; ලභනති, ලබන්. තවාපි, ඒ බුදුන් විසින් වදාරණලද ක්‍රමය ද; තස්ස, උන්වහන්සේගේ; වචනත් සුබෝධනෙන, වචනානීය මොනවට අවබෝධ කිරීමෙන්; ලභනති, ලබන්. අත්ථං ව, ඒ අනීය ද; අකබරපදෙසු, අක්‍ෂර පදයන්හි; අමොහ භාවා, නුමුලා බැවින්; ලභනති, ලබන්. අනො, එහෙයින්; සෙය්‍යන්තිකො, නිජාණය ප්‍රයෝජනකොට ඇත්තේ; විවිධං පදං, නත්වැදූරුම් පදසමූහය; සුඤ්ඤය, ශ්‍රවණය කරන් නේය.

අනො අකබර සඤ්ඤතො-1-1

ඉති පරිභාසා සුත්තං. කීමත්ථිදමුවවතෙ? යො කොපි සට්ඨ වාදිවචනතො සො සංඛ්‍යා අකබරෙහෙව සඤ්ඤයතෙති, ඤාප නත්ථිද මුවවතෙ. අසමෙත්ථ සමබ්‍රහ්මා. අනො ඉති, අකාරනන

1. කෙනතෙන සුත්තං? අත්ථානං සුවනතො සුත්තං නාම. කම්මාසන චරිතනාමං.

“සඤ්ඤ ව පරිභාසා ව විධිං නියම මෙව ව
පරිසෙධාධිකාරෙව ඡබ්බිධං සුත්තලකඛණනති”-තිද්දෙසෙ.

“සමබ්‍රහ්මා ව පදවෙව පදනො පදවිග්ගහො
වොදනා පරිභාසෙව ඡබ්බිධං සුත්තචරිතනාමං”ති-භික්‍ෂාසෙ.

සිටිල ධනිතාදි අකබරවිපතනියං හි සති අත්ථස්ස දුන්නයතා හොති තස්මා අකබර කොසලං බහුපකාරං බුඬ්චවනෙසු රුපස්සධිසං.

අකබරං වා පඨමං සොනබ්බං උදහු පදං වාති වින්‍යාය පදස්ස අකබර මූලකතනා පඨමං. අකබරං සොනබ්බනති දයොතුං. “අනො අකබර සඤ්ඤතො”ති-වුත්තං. කම්මාසන චරිතනාමං.

පුලලිඛිත කිතනන පඨමා විහතති එකවචනන නාමිකපදං. අකබරසඤ්ඤානො ඉති අකාරනන පුලලිඛිත සමාසනන පඨමා විහතති එකවචනන නාමිකපදං. එවං විහතනනන පදවසෙන විපදම්ඨං සුතං. අසමෙඤ්ඤා පදවිභාගො.

අපේ, ලොකීය ලොකුතතර සංඛාරවචනාපේ; අකබර සඤ්ඤානො, අකබරෙහෙව සඤ්ඤායනෙ. අසමෙඤ්ඤා පදපේ.

අරියනෙ ඤ්ඤානෙති=අපේ; අර-ඤ්ඤා. නකබරනති=අකබර; න පුබ්බ-බර-බියෙ. අනනන මහිබෙය්‍යං පඨමා නකබරනති න නාසනතිති එ අකබර; න පුබ්බ-බර-නාසෙ. සඤ්ඤායනෙ=සඤ්ඤානො; සං පුබ්බ-ඤ්ඤා-අවබොධනෙ. අකබරෙති සඤ්ඤානො=අකබරසඤ්ඤානො. අසමෙඤ්ඤා පදවිභාගො.

අපේ අකබරසඤ්ඤානො හොති. ඉවචනු ක්‍රියාකාරක පදපවෙකො. හොති'ති අසංඛාරාදි ආකාරානුක්‍රියාය වුත්තතතා අපේ ඉති වුත්තපකතිකතනු නිදදෙසො. අකබරසඤ්ඤානො ඉති වුත්තවිකතිකතනු නිදදෙසො. අසමෙඤ්ඤා වුත්තා වුත්තනාසො.

හොතිති. කො හොති? අකබර සඤ්ඤානො හොති. කො අකබර සඤ්ඤානො හොති? අපේ අකබර සඤ්ඤානො හොති. අසමෙඤ්ඤා පදවිභාගොපවිභාගො.

පදපේ. අපේ, ලොකික ලොකොත්තර සංඛාරානු වචනා ඤ්ඤායනෙ; අකබරසඤ්ඤානො, අකබරෙහෙව කාරණ කොට ගෙන ගැනින ගණු ලැබේ.

අකබරා පාදයො එකවචනාලිසං-2-2.

ඉති සඤ්ඤා සුතං. කිමත්ථිදමුචනෙ? අකබර අපි අකාරාදයො එකවචනාලිසං හොනති, ඤ්ඤාපනත්ථිදමුචනෙ; අසමෙඤ්ඤා සමෙඤ්ඤා. අකබර ඉති අකාරනන පුලලිඛිත කිතනන

3. අපිඤ්ඤානං ගෙඨාවුත්තනං අපෙක්ඛාකරණත්තනි-රුපසිංඝං.

අපිසද්දො අපෙක්ඛානෙ නිපාතො- කවමාසන චණ්ණා නාමං.

අපි සද්දො සමාචාරාපෙක්ඛා සමුච්චයගරහ පඤ්ඤාසු දිස්සති, එත්ථ සමුච්චයනෙ වත්තති- කිමත්ථං සො සමපිණෙති? පඨම සුත්තනන අපේ අකබර සඤ්ඤානොති වුත්තතතා අකබරා පිති වුත්තන අපිසද්දො වුත්තත්ථං සමපිණෙති. තසමා වුත්ත සමුච්චයනෙ එත්ථ අපිසද්දො- තතො අකබර අපි ආදයො එකවචනාලිසනති නිද්දිසනෙතන ආවරියෙන සුචමාගතිකතාසාය අකබරසංඛාරා දස්සිතා. සුචමාගිතා විභාගං.

අථවා සමාසනන පඨමා විභතති බහුවචනන නාමිකපදං. අපි ඉති කිපාතපදං. ආදයො ඉති ඉකාරනන පුලලිඛිත සමාසනන පඨමා විභතති බහුවචනන නාමිකපදං. එකචතනාලිසං ඉති නිශ්භිතනන සංඛ්‍යාසද්ද ඉතිලිඛිත පඨමා විභතති එකචනන නාමිකපදං. එවං විභතනනන පදවසෙන වතුපපදමිදං සුතනං. අස මෙත්ථපද විභාගො.

අකඛර අපි, අකඛර නාම; ආදයො, අකාරපභුතයො; එකචතනාලිසං, එකාධිකං චතනාලිසං භොනති. අසමෙත්ථ පදමෙත්ථා. නකඛරනතීති= අකඛර; න පුබ්බ - බර - බයෙ. න පියති ගච්ඡතීති= අපි; පි - ගතියං. ආදීයතීති= ආදි; ආ පුබ්බ-ද-දනෙ. අ ආදී යෙසං නෙ= ආදයො. දස ච දස ච දස ච දස ච=චතනාලිසං; එකෙන අධිකා චතනාලිසං= එකචතනාලිසං. අසමෙත්ථපදවිභාගො.

ආදයො එකචතනාලිසං අකඛර භොනති. ඉච්චත්‍ර ක්‍රියා කාරක පදසමබ්‍යො. භොනතීති අක්කාහට ආකාශාන ක්‍රියාය චුතතතතා ආදයො ඉති චුතතපකති කතතු නිද්දෙසො. අකඛරා ඉති චුතතවිකති කතතු නිද්දෙසො. ආදයො ඉති විසෙසාපදං. එකචතනාලිසං ඉති තතතුලාභි කරණ විසෙසනපදං. අසමෙත්ථ චුතතාචුතතනො මෙව විසෙසන විසෙසන නයො ව.

භොනතීති. කෙ භොනති? අකඛරා භොනති. කෙ අකඛරා භොනති? ආදයො අකඛරා භොනති. ආදයො කති අකඛර භොනති? ආදයො එකචතනාලිසං අකඛරා භොනති. අස මෙත්ථ මොදනා පටිභාරනයො.

පද්‍යානි — අකඛරා අපි, අක්‍ෂරයෝ නම්; ආදයො, අකාරය ආදි කොට ඇති; එකචතනාලිසං, එක්සාලිසක් වෙත්.

2. ඉමෙ පන වර්ණනා සබ්බාර විකාර ලක්‍ෂණ නිබ්බාණ පඤ්ඤානි සබ්බාතෙසු පඤ්චසු ඤෙය්‍ය පථෙසු චතතමානාපි නෙව බයං ගච්ඡතති. න පරිභායනති. උපරුපරි දිස්සතති. අති සුමුම ගමහිර සඤ්ඤාතෙසු පරිචතතමානාපි බරතනං එඛතා වං න ගච්ඡතති. අතිවිස මුදු හුතා අත්ථවසෙන න බරනති. තස්මා 'අකඛරා'ති චුචනති- මහාසද්දතීතිසං.

අධිකකඛර චතනාති එකතාලිසතො ඉතො

න බුච්චවනානීති දිපෙතාවරියාසභො- රූපසිතීසං. භගවතො පාවචනෙ අකාරපභුති එකචතනාලිස සද්ද වර්ණනා නාම භවනති- මහාසද්දතීතිසං.-

අකාරාදයො නිශ්භිතනනා තෙචතනාලිසකඛර වර්ණනා නාම භොනති. මොග්ගලාශනව්‍යාකරණ.

තන්‍යොදනා සරා අළු-3-3.

ඉති සඤ්ඤා සුතං. කිමත්ථිද ඉව්වතෙ? තත් අකකරෙසු ඔකාරනා අළු සරා නාම ගොනතීති, සද්දපනත්ථිද ඉව්වතෙ. අසමෙත්ථ සම්බන්ධො.

තත් ඉති සත්තමාත්ථෙ නිපථනන නිපාත පදං. ඔදනා ඉති අකාරනන පුලලිඔහ සමාසනන පඨමා විභත්ති ඛත්තවනනන නාමිකපදං. සරා ඉති. අකාරනන පුලලිඔහ කිතනන පඨමා විභත්තිඛත්තවනන නාමිකපදං. අළු ඉති අකාරනන පුලලිඔහ සම්බන්ධා සද්ද පඨමා විභත්ති ඛත්තවනනන නාමිකපදං. එවා විභත්තනනන පදවසෙන වතුපදමිදං සුතං. අසමෙත්ථපද විශාගො.

“අකකරාපාදයො එකවතනාප්‍රිසං” 2 ඉති සුතතො විභත්ති- විපරිනාම වසෙන අකකරෙසු ඉති ඉමං සුතන මත්තවතතෙ. තසමා, තත් අකකරෙසු, අකකරනාමකෙසු තෙසු සද්දෙසු; ඔදනා, ඔකාරපරිගනනා; අළු, අළු අකකරා; සරා, සරා නාම ගොනතී. අසමෙත්ථ පදපඨො. තනොතීති=සො; තත්- විත්ථාරෙ. තසමිං- තත්. අමෙතීති= අනෙතා; අම- ගතියං. ඔ අනෙතා යෙසං තෙ ඔදනා. සරනති ගව්ඨනති පවත්තනතීති= සරා; සර- ගතියං. බ්‍යඤ්ඤා සාරෙතීති= වා සරා; සර- ගතියං. අසමෙත්ථපදවිභගගො.

තත් ඔදනා අළු සරා ගොනතී. ඉව්වතු ක්‍රියා කාරකපද සම්බන්ධො. ගොනතීති. අර්ඛාභව ආකාශන ක්‍රියාය වුත්තතන, අළු ඉති වුත්ත පකතිකතනු නිද්දෙසො. සරා ඉති වුත්ත විකති කතනු නිද්දෙසො. තත් ඉති නිද්ධාරණත්ථෙ සත්තමි නිද්දෙසො. අළු ඉති විසෙසසපදං. ඔදනා ඉති තත්තලාසාධිකරණ විසෙ සන පදං. අකකරෙසු ඉති විසෙසසපදං. තත් ඉති තත්තලාසාධි කරණ විසෙසසනපදං. අසමෙත්ථ වුත්තාමුත්තනගො වෙව විසෙසනවිසෙසසනගො ව.

3. කොතථෙන සරාති වුච්චනති? සරධාතු ගති විතනා හිංසා සද්දදිසු දිසසති- එත් සරසද්දෙපි තායෙව ධාතුයා සිඬො- සරති සද්දං කාරොතීති සරොති විශ්‍යගො කාතබ්බො- යථා හි අය්‍යරෙ බ්‍යඤ්ඤා කිචි බ්‍යත්තං සද්දං කාතුං න ස කෙකානොවා සරසුතොව බ්‍යත්ත සද්දං කාරොති- අබ්‍යඤ්ඤා හි සද්දෙ සයමෙකකොපි සද්දං කාරෙති- තසමා සද්දකාරකා අකකරී සරති වෙදිතබ්බො. සුඛොධිකායං.

තන්‍යොදිත්ති දස වණ්ණා සරා නාම ගොනතී, මොග්ගලාසක ධ්‍යානරණි,

හොනනිති. කෙ හොනනි? සරා හොනනි. කනි සරා හොනනි? අඬ සරා හොනනි. කෙන විසිඬා අඬ සරා හොනනි? ඔදනනා අඬ සරා හොනනි. කෙසු ඔදනනා අඬ සරා හොනනි? තන් ඔදනනා අඬ සරා හොනනි. අසමෙඬ මොදනා පටිහාර නගො.

පද්‍ය — තන්, ඒ අසරයන් අඬුරෙන්; ඔදනනා, ඔකා රයා අනන කොට ඇත්තාදු; අඬ, අකුරුඅට; සරා, සවර නම් වෙන්.

ලුමුමනනා නගො රසයා-4-4.

ඉති සඤ්ඤ සුතනං. කිමන්මිද මුවනෙ? ලුමුමනනා නගො සරා රසයා නාම හොනනිති, ඤපනන්මිද මුවනෙ. අසමෙඬ සමෙඬ. ලුමුමනනා ඉති අකාරනන පුලලිඬ සමාසනන පඬමා විහතති බහුවචනන නාමිකපදං. නගො ඉති ඉකාරනන පුලලිඬ සඬ්ඬාසද්ද පඬමා විහතති බහුවචනන නාමිකපදං. රසයා ඉති අකාරනන පුලලිඬ කිතනන පඬමා විහතති බහු වචනන නාමිකපදං. එවං විහතනනනපදවසෙන කිපදමිදං සුතනං. අසමෙඬ පදවිහාගො.

“තන්‍යොදනනා සරා අඬ” ටී. ඉති සුතනනො ඤාඬ ඉති ව විහතති විපරිනාම වසෙන සපෙසු ඉති ව ඉමං සුතනමනු චතනනෙ. තසමා, තන් සරෙසු, තෙසු අඬ සරකරෙසු; ලුමු මනනා, ලුමුපමාණිකා; නගො, නගො වණණා; රසයා, රසයා නාම හොනනි. අසමෙඬ පදකො.

ලුමු පොකං කාලං පවතනනිති= ලුමුකා; ලුමු= පවතනියං. මිනියනෙන පරිවර්තියනෙන එනාතිති = මතනා; මා - පමාණෙ. ලුමුකා මතනා යෙසං තෙ ලුමුමනනා. රසනති අපසසද්දං කරොනනිති= රසයා; රස= සද්දෙ. අසමෙඬ පද විගහගො.

තන් නගො රසයා හොනනි. ඉවචනු ක්‍රියාකාරක පදසමිඬ කො. හොනනිති අර්ඬාහට ආකඬාන ක්‍රියාය වුතතතනා නගො ඉති වුතන පකති කතතුතිද්දෙසො. රසයා ඉති වුතන විකති කතතු තිද්දෙසො. නගො ඉති විසෙසසපදං. ලුමුමනනා ඉති

4. මතනා සද්දෙවෙත් අවර් රා සඬ්ඬාන සඬ්ඬානං වා විජුපාද සඬ්ඬානං වා අකති නිමිලන සඬ්ඬානං වා කාලං වද නිති දඬබො. නායගො.

ලුමුගහණං ඡන්දසි දියඬ්ඬමතනාසාපි ගහණන්. රාප සිඬ්ඬං.

තනතුරුසාධිකරණ විසෙසනපදං. අසමෙත්ථ වුත්තා වුත්ත නසො චෙව විසෙසන විංසංසන්තසො ච. හොනනිති. කෙ හොනනි? රසො, හොනනි. කති රසො හොනනි? තයො රසො හොනනි. කෙන විසිදා තයො රසො හොනනි? ලුමත්තො තයො රසො හොනනි. කෙසු ලුමත්තො තයො රසො හොනනි? සරෙසු ලුමත්තො තයො රසො හොනනි. කත් සරෙසු ලුමත්තො තයො රසො හොනනි? තත් සරෙසු ලුමත්තො තයො රසො හොනනි. අසමෙත්ථ මොදනා පටිභාජනසො.

පද්ධි — තත් සරෙසු, ඒ සවරයන් අතුරෙහි; ලුමත්තො, ලසුඩු මාත්‍රා ඇති; තයො, තුන; රසො, ත්‍රස්ව නම් වෙත්.

අසෙසෙද දිසා-5-5.

ඉති සසෙසෙද සුත්තං. කිමත්ථිද ඉව්වතො? තත් අභිසු සරෙසු රසොති අසෙසෙද සරා දිසා නාම හොනනිති, සුපනත්ථිද ඉව්වතො. අසමෙත්ථ සමබ්‍රාහ්මිකා. අසෙසෙද ඉති අකාරනන පුලලිඛන සබ්බනාම පඨමා විභතති බහුවචනනන නාමිකපදං. දිසා ඉති අකාරනන පුලලිඛන කිතනන පඨමා විභතති බහුවචනන නාමිකපදං. එවං විභතනනන පදවිසෙක විපදම්දං සුත්තං. අසමෙත්ථ පදවිභාගො. “තඤ්ඤාදනනා සරා අභි” 3 ඉති සුත්තතො නාම ඉති ච විභතති විපරිනාම විසෙක සමෙසසු ඉති ච “ලුමත්තො තයො රසො” 4 ඉති සුත්තතො තථෙව රසොති ඉති ච ඉමං සුත්තමත්‍රවත්තතො. තස්මා, තත් සරෙසු, තෙසු අභිසු සරකබරෙසු; රසොති, රසො සසෙසෙකෙති; අසෙසෙද, අපරෙ පච සරා; දිසා, දිසා නාම හොනනි. අසමෙත්ථ පදෙත්ථා න සෙ යනෙනති = අසෙසෙද; න පුබ්බ සෙ - අවබොධතො. දවති දුරං සද්දෙන ගච්ඡන්ති = දිසා; දු - ගතියං. අසමෙත්ථ පදවිභාගො.

5. විමත්තා දිසා'ති අවත්ථා අසෙසෙද දිසා'ති වචනං තියස්ස මතතිකානමපි සබ්බගණන්තනි දඨබ්බං - න්‍යාසෙ.

අසෙසෙදග්ගගණං රසොති අවසිද්ධසරෙ සබ්බගණන්තං - රූප සිඛිසං.

කවි සංයොගපුබ්බා එකාරොකාරා රසො'ති වුච්චනෙන එත්ථ සෙයොසා ඔථො සොච්චි. කවිග්ගගණං “මසෙව කිං නිබ්භං වනෙ” ත්‍යාදිසු රසොතිවත්තනත්ථං. “එත්ථා” ත්‍යාදි සුඛසර වසෙන වුත්තං. “සෙයොසා” ත්‍යාදි බ්‍යසුප්පට්ඨබ්බවසෙන වුත්තං - කව්වාසනවත්තනාසං.

අකබ්ඛාතං හි සංයොනා'භාවතො සංයොන වසෙන දිස රසොනා නුපලබ්භති, උච්චාරණකාලවසෙන පන ලබ්භති - මහා සද්ද නිතිසං.

සරෙසු රසෙහි අසෙසු දීඝා ගොනනි. ඉවච්ඡා ක්‍රියාකාරක පදසම්බන්ධය. ගොනනි අර්ථකාමි ආකාරයකට වුත්තතනා අසෙසු ඉති වුත්ත පකති කතනු නිදෙසො. දීඝා ඉති වුත්ත විකති කතනු නිදෙසො. රසෙහි ඉති අවුත්තා පාදන නිදෙසො. සරෙසු ඉති නිබාරණතෙ සත්තම් නිදෙසො. දීඝා ඉති විසෙසපදං. අසෙසු ඉති තත්තුලාභිකරණ විසෙසන පදං. අසමෙත්ථ වුත්තාවුත්තනසො චෙව විසෙසන විසෙසනසො ච.

ගොනනි. කෙ ගොනනි? දීඝා ගොනනි. කෙ දීඝා ගොනනි? අසෙසු දීඝා ගොනනි. කෙති අසෙසු දීඝා ගොනනි? රසෙහි අසෙසු දීඝා ගොනනි. කෙසු රසෙහි අසෙසු දීඝා ගොනනි? සරෙසු රසෙහි අසෙසු දීඝා ගොනනි. තත් සරෙසු රසෙහි අසෙසු දීඝා ගොනනි? තත් සරෙසු රසෙහි අසෙසු දීඝා ගොනනි. අසමෙත්ථ චොදනාපටිභාරනසො.

පද්ධි — තත් සරෙසු, ඒ සරෙසු අතුරෙහි; රසෙහි, හුසෙසුගෙන්; අසෙසු, සෙසු සරෙසු; දීඝා, දීඝි නම් වෙත්.

සෙසා බ්‍යඤ්ජනා. 6-8.

ඉති සඤ්ජ සුත්තං. කිමත්ථිද ඉවච්ඡා? තත් අභි සරෙසු පෙසා සෙසා බ්‍යඤ්ජනා නාම ගොනනිති, සද්ධනත්ථිද ඉවච්ඡා. අසමෙත්ථ සම්බන්ධය. සෙසා ඉති අකාරනන පුලලිඛන කිතනන පඨමා විභතති ධ්වුවචනන නාමිකපදං. බ්‍යඤ්ජනා ඉති අකාරනන පුලලිඛන කිතනන පඨමා විභතති ධ්වුවචනන නාමික පදං. එවං විභතනනන පදවසෙන විපදම්දං සුත්තං. අසමෙත්ථ පදවිභාගො. සෙසා, සරෙහි අවසිඨකරා; බ්‍යඤ්ජනා, බ්‍යඤ්ජනා නාම ගොනනි- අසමෙත්ථ පදෙත්ථා. සිසුනනිති= සෙසා; සිසු- අසබ්බපපයොගෙ. බ්‍යඤ්ජනා අනෙවං ඵලෙහිති= බ්‍යඤ්ජනා; වි පුබ්බ අඤ්ජනනනිති. අසමෙත්ථ පද විභාගො.

සෙසා බ්‍යඤ්ජනා ගොනනි. ඉවච්ඡා ක්‍රියාකාරක පද සම්බන්ධය. ගොනනි අර්ථකාමි ආකාරයකට වුත්තතනා සෙසා ඉති වුත්ත පකතිකතනු නිදෙසො. බ්‍යඤ්ජනා ඉති වුත්ත විකතිකතනු නිදෙසො. බ්‍යඤ්ජනා ඉති විසෙසපදං. සෙසා ඉති තත්තුලාභිකරණ විසෙසන පදං. අසමෙත්ථ වුත්තාවුත්තනසො චෙව විසෙසන විසෙසනසො ච.

6. ධි භු ගො'ති ආදීසු සරං නිසාය 'බුච්ඡා හගවාති' ආදී සු පන සසාරං වණ්ණසමුදයං නිසාය අත්ථං. බ්‍යඤ්ජනා පාකටං කරොනනිති= බ්‍යඤ්ජනා. මහාසද්ධනිති.

හොනනිති. කෙ හොනනි? බ්‍රහ්මයා හොනනි. කෙ බ්‍රහ්මයා හොනනි? සෙසා බ්‍රහ්මයා හොනනි. අශ්වමෙස් ථොදනා පටිභාරනසො.

පද්‍ය — සෙසා, ස්වරයන්ගෙන් ගෙවෙයි; බ්‍රහ්මයා බ්‍රහ්මයා නම් වෙත්.

වග්ගා පඤ්චපඤ්චසො මනනා-7-9.

ඉති සඤ්ඤා සුතං. ක්‍රමස්මිද ඉව්වතෙ? මකාරනනා බ්‍රහ්මයා පඤ්චපඤ්චසො වග්ගා නාම හොනනිති, සුප්පත්ති මිද්ධව්වතෙ. අශ්වමෙස් සම්මතො. වග්ගා ඉති අකාරනන පුලිභිත කිත්තන පඨමා විහතති බ්‍රහ්මවත්ත නාමික පදං. පඤ්ච පඤ්චසො ඉති විභාගතේ නිපජ්ජන නිපාතපදං. මනනා ඉති අකාරනන පුලිභිත සමාසනන පඨමා විහතති බ්‍රහ්මවත්ත නාමික පදං. එවං විහතනනන පදවසෙන තිපදමිදං සුතං. අශ්වමෙස් පදවිභාගො.

“සෙසා බ්‍රහ්මයා” 8 ඉති සුතනතො විහතති විපරිනාම වසෙන බ්‍රහ්මයානං. ඉති ඉමං සුතනමනුවත්තතෙ. තස්මා බ්‍රහ්මයානං, බ්‍රහ්මයානකරානං; මනනා, මකාරපරිභවනන අකාරා; පඤ්චපඤ්චසො, පඤ්ච පඤ්චවිභාගෙන; වග්ගා, වග්ගා නාම හොනනි. අශ්වමෙස් පදපඨං. වග්ගියතති සමුග්ගාවං ගච්ඡන්ති= වග්ගා; වග්- ගතියං. පඤ්චපඤ්ච විභාගෙන ඉති= පඤ්චපඤ්ච සො. පඤ්චපඤ්ච එතෙසං අත්ති වා= පඤ්චපඤ්චසො. අමෙතිති= අනෙතා; අම- ගතියං, මො අනෙතා යෙසං තෙ මනනා. අශ්වමෙස් පදවිභාගො.

මනනා පඤ්චපඤ්චසො වග්ගා නාම හොනනි. ඉව්වත්ත ක්‍රියා කාරක පදසම්මතො. හොනනිති අප්පකාශට අපකාශන ක්‍රියාය චුත්තනනා මනනා ඉති චුත්ත පකති කතතු නිද්දෙසො. වග්ගා ඉති චුත්ත විකතිකතතු නිද්දෙසො. බ්‍රහ්මයානං ඉති නිඛාරණතේ ඡග්ගි නිද්දෙසො. පඤ්චපඤ්චසො ඉති විභාගතේ නිපාත

7. කෙනෙතෙ වග්ගා නාම හොනනි? වග්ගි ධාතු ගතපඨං- සමානභාවං එකිභාවං ගච්ඡන්ති- ආනතො ජනං එකිභාවං සොසාසොස්සිපිල ධනිත සානුනාසික නිරනුනාසිකාදි හෙදෙන හිත්තාපි කණ්ණස්සදිවසෙන එකාදානියා බ්‍රහ්මයා අනතපො සුමරහිතා වග්ගා නාම ජනා- තෙසමාදි බ්‍රහ්මයා නාමතො කවග්ගාදි වග්ගසඤ්ඤා ගවතති- සමානානං බ්‍රහ්මයානං ගණාති වෙදිතබ්බා.- සුභොධිකාශං.

නිදෙසො. වග්ගා ඉති විසෙසං පදං. මනතා ඉති තනතුලාසි කරණ විසෙසන පදං. අසමෙත්ථ වුග්ගා වුග්ගනසො චෙච විසෙසන විසෙසනසො ච. හොනතීති. කෙ හොනති? වග්ගා හොනති. කෙ වග්ගා හොනති? මනතා වග්ගා හොනති. කථං මනතා වග්ගා හොනති? පඤ්චපඤ්චසො. මනතා වග්ගා හොනති. කෙසං පඤ්චපඤ්චසො මනතා වග්ගා හොනති? බ්‍යඤ්ජනානං පඤ්චපඤ්චසො මනතා වග්ගා හොනති. අසමෙත්ථ වොදනාපටි භාරනසො.

පද්ධතී — බ්‍යඤ්ජනානං, බ්‍යඤ්ජනයන් අතුරෙන්; මනතා, මකාරයා අනත කොට ඇත්තාවූ; පඤ්ච පඤ්චසො, පසක් පසක් බැගින් නොහොත් පසක් පසක් ඇත්තාවූ; වග්ගා, වග්ග නම් වෙත්.

අං ඉති නිගගතිතං- 8-10.

ඉති සඤ්ඤා සුත්තං. කිමත්ථිද මුච්චතෙ? අං ඉති ඛ්‍යා වණේණා නිගගතිතං නාම හොතීති, සද්ධපනත්ථිද මුච්චතෙ. අසමෙත්ථ සමබ්බා. අං ඉති නිගගතිතතන අනුකරණ සද්ධ පඨමා විභතති එකච්චනතන නාමිකපදං. ඉති ඉති නිපාතපදං. නිගගතිතං ඉති අකාරනත නපුංසක ලිඛිත කිතනත පඨමා විභතති එකච්චනතන නාමිකපදං. එවං විභතතතන පදවසෙන තිපද මිදං සුත්තං. අසමෙත්ථ පදවිභාගො. අං ඉති, අං ඉති අයං අකාරතො පරො වුච්චමානො ඛ්‍යා වණේණා; නිගගතිතා, නිගගතිතං නාම හොති. අසමෙත්ථ පදසංඛා. අං ඉති අනුකරණ සද්ධ, තසමා න පදවිභාගො. අනන්තරං එති ගච්ඡතීති= ඉති; ඉ- ගතී යං. කරණං නිගගගෙතො පිලෙතො ගග්ගතීති= නිගගතිතං; ති පුබ්බ ගග- උපාදතෙ. අසමෙත්ථ පද විභාගගො.

8. එත්ථ ව ඉති සද්ධ අනන්තරෙ වුත්තං ඛ්‍යා නිදසෙති- නාමසං.

අකාරො උච්චාරණත්ථො, ඉතිසද්ධ අනන්තරවුත්ත නිදසා නත්ථො.

“කරණං නිගගගෙතො මුච්චනාවිච්චෙන යං.

මුච්චතෙ නිගගතිතනති වුත්තං ඛ්‍යාසරානුගං. රුපසිඛිසං.. යං සද්ධරුපං අං ඉං උ මි'ති සරතො පරං හුත්වා සුයසති තං නිගගතිතං නාම භවති. සෙයසපිදං? “අගං කෙට්ටගාමසමිං අනුං කෙට්ටදුරකො'ති- ආදීපු රසානතයතො පරං ඛ්‍යා නිගගතිතං නාමාති දළබ්බං. තං පන සාසනික පයොගවසෙන රසා සරං නිසාය ගග්ගති උච්චාරීයතීති නිගගතිතනති වුච්චති. නිගගතිතනති සාසනෙ වොභාරො සද්ධසත්ථෙ පන තං අනුසාරොති වදනති. මහාසද්ධතීති..

අං ඉති නිග්ගහිතං හොති. ඉච්චත්‍ර ක්‍රියාකාරක පදසමිධි
 නොති. හොතිති අප්‍රකාශවආකල්පාන ක්‍රියාය වුත්තත්තා අං ඉති
 වුත්ත පකතිකත්තු නිද්දෙසො. නිග්ගහිතං ඉති වුත්ත විකති
 කත්තු නිද්දෙසො. ඉති ඉති අනන්තරත්වේ නිපාතනිද්දෙසො.
 අසමෙධි වුත්තාවුත්තත්තාසො.

හොතිති. කිං හොති? නිග්ගහිතං හොති. කිං නිග්ගහිතං
 හොති? අං ඉති නිග්ගහිතං හොති. අසමෙධි වොදනා පඨි
 භාරනසො.

පද්ධි — අං ඉති, අං යන මේ අකාරයෙන් පර බිඳුවණින්
 නිග්ගහිතං, නිග්ගහිත නම් වේ.

පරසමයෙහි පයොගෙ-9-11.

ඉති පරිභාසා සුත්තං. කිමත්ථිද වුච්චතෙ? පයොගෙ සති
 පරසමයෙහි ඉධාපි සුප්පතෙති, සුප්පතත් මිදවුච්චතෙ.
 අසමෙධි සමිධිනො. පරසමයෙහි ඉති ආකාරත්ත ඉතිලිඛිත
 සමාසත්ත පඨමා විභත්ති බහුවචනා නාමිකපදං. පයොගෙ ඉති
 අකාරත්ත පුලලිඛිත කීතත්ත සත්තම් විභත්ති එකවචනත්ත
 නාමිකපදං. එවං විභත්තත්ත පදවසෙන විපදමිදං සුත්තං.
 අසමෙධි පදවිභාසො.

9. එත්ථ පරසමයෙහි නාම පරෙසං ව්‍යාකරණෙසු ආගතා
 සමයෙහි. පරෙසං ව්‍යාකරණාති නාම පාණිනාදීනං ව්‍යාකර
 ණාති. පාණිනියුතෙහි පකාසිතං. ව්‍යාකරණමෙව නිමුනිව්‍යාකර
 ණනතිපි වුච්චති. යථාපි පාණිනි මුනිනා සුතෙත්ත සත්තෙසු වාසා
 හසානි වරරුචිපතසුලි නාමෙහි විහි මුනිති කතාති, තසමා
 තං ව්‍යාකරණං නිමුනි ව්‍යාකරණනතිපි වුච්චති. එදිසා පාණිනිය
 ව්‍යාකරණ ව්‍යවහාරණාදිසු සකකතව්‍යාකරණෙසු සමයෙහි
 සකියාය පෙරෙන පරසමයෙහි පදං වුත්තං. යා කච්චායනෙන
 අත්තනා ගත්තෙසු සමයෙහි සුතෙත්ත සොසාසොස ලොප සවණණ
 සංයොග ලිඛිත සබ්බනාම පද උපසංහ නිපාත කමමපච්චතිසා
 දයො සමයෙහි න වුත්තා, තා පයොගෙ සති පරව්‍යාකරණෙහි
 ගහෙත්තා වොගරිතබ්බාති දයොති. කසමා පන කච්චායනත්තෙ
 රෙන තා - සමයෙහි සුතෙත්ත න සබ්බතා? පරව්‍යාකරණෙහි
 ලොකෙ පසිඬිත්තා අවිපුල පයොජනත්තා ව. තාසං අභාවෙපි
 ව්‍යාකරණෙසු උත්තනා න හොතිති. අපි ව යෙ යෙ තා ඉච්චනාති
 තෙසං වුඛං ඔපෙත්තුං “පරසමයෙහි පයොගෙ” නි සුත්තං කතං.
 සුභාගිකාසො.

පයොගෙ, පයොජනෙ සති; පරසමඤ්ඤා, පරෙසං වෙය්‍යා කරණානං සමඤ්ඤා යොජේතබ්බා. අසමෙත්ථ පදනෙව්වා. පරති පාරං ගච්ඡන්ති= පරො; පර- පාරගමනෙ. පකඨේත රාති ආදද්ධතීති වා= පරො; ප පුබ්බ රා- ආදානෙ. සමමා ආ ඤායනෙතති එතාගීති= සමඤ්ඤා; සං ආ පුබ්බ ඤා- අවබෝධනෙ. පරෙසං පරසමී වා සමඤ්ඤා=පරසමඤ්ඤා; පසුජ්ජනං= පයොගො; ප පුබ්බ සුජ- යොගෙ, තසමිං- පයොගෙ. අසමෙත්ථ පද විගතණො.

පයොගෙ පරසමඤ්ඤා යොජේතබ්බා. ඉවචනු ක්‍රියාකාරක පදසම්බන්ධො.

යොජේතබ්බා ඉති අජ්ඣාහට කිවචක්‍රියාය වුත්තන්තා පරස මඤ්ඤා ඉති වුත්ත කමම නිද්දෙසො. වෙය්‍යාකරණෙහි ඉති අජ්ඣා හට අවුත්ත කන්තු නිද්දෙසො. පයොගෙ ඉති භාවසත්තමි නිද්දෙසො. අසමෙත්ථ වුත්තාවුත්තන්තො.

යොජේතබ්බා ඉති. කා යොජේතබ්බා? පරසමඤ්ඤා යොජේ තබ්බා. තසමිං සති පරසමඤ්ඤා යොජේතබ්බා? පයොගෙ පරස මඤ්ඤා යොජේතබ්බා. අසමෙත්ථ වොදනාපටිභාරන්තො.

පදනී — පයොගෙ, පයොගයක් ඇතිකල්හි; පරසමඤ්ඤා, පරවෙය්‍යාකරණයන්ගේ සංඤ්චෝ ද යෙදිය යුත්තාහ.

පුබ්බමධොගිතමස්සරං සරෙන

විශොජයෙ-10-12.

ඉති පරිභාසා සුත්තං. කිමත්ථිද මුවවතෙ? සක්ඛිං කන්තු කාමො පුබ්බබ්‍යඤ්ඤානං අධොගිතං අස්සරං කත්වා සරතො විශොජයෙති, ඤාපනත්ථිද මුවවතෙ. අසමෙත්ථ සමබන්ධො.

10. අස්සරන්ති එත්ථ අකාරො විරහන්තො. ඉදං පන පරි භාසා සුත්තන්ති දට්ඨබ්බං. නිත්‍යං.

සරෙනාති නිත්‍යතෙක කරණ වචනං, සහ යොගෙ වා. එත්ථ අස්සරගහණසාමච්ඡියෙන බ්‍යඤ්ඤානන්ති ලබ්බං. රූපසිඛිං.

“සො සීලවා” ත්‍යාදිසු කිං විශොජෙය්‍යාති සන්ධෙහ නිවත්ත නත්ථං පුබ්බානති වුත්තං. වුත්තව:-

“සසීලවාදිකෙ පාදෙ ඡෙදෙ සො සීලවාදිකෙ,

සරතො කිං විශොජෙය්‍ය සන්ධෙහො පුබ්බමාදිසෙ”ති.

පුබ්බබ්‍යඤ්ඤානං විශොජෙත්වා කුහිං ඔපෙය්‍යාති සංකාය නිවත්තනත්ථං අධොගිතානති වුත්තං. වුත්තව:-

පුබ්බං ඉති අකාරණා පුලලිඛා සබ්බන්තම දුතියා විහතති එකවචනනා නාමික පදං. අධොසීතං ඉති අකාරණා පුලලිඛා කිතනන දුතියා විහතති එකවචනනා නාමික පදං. අස්ස රං ඉති අකාරණා පුලලිඛා සමාසනන දුතියා විහතති එකවචනනා නාමික පදං. සුරෙන ඉති අකාරණා පුලලිඛා කිතනන තතියා විහතති එකවචනනා නාමිකපදං. විශොජයෙ ඉති විපුබ්බ යුජ- යොගෙ ඉති සකමක ධාතු සත්තමි විහතති කතතු කාරක පරස්සපද පස්ම පුරිස එකවචනානාකඛාන ක්‍රියාපදං. එවං විහතනාන පදවසෙන පඤ්චපදමිදං සුත්තං. අශ්මෙණි පද විභාෂො.

පුබ්බං, පුබ්බභූතං බ්‍යඤ්ඤානං; අධොසීතං, හෙට්ඨා භාගෙ සීතං; අස්සරං, සරරහිතං ව කතා; සුරෙන, සරකඛරතො; විශොජයෙ, විසුං කරෙය්‍ය. අශ්මෙණි පදෙණි.

පුබ්බති ගව්ජතීති= පුබ්බො; පුබ්බ- ගතියං. තං- පුබ්බං. අධො අට්ඨාසීති= අධොසීතො; අධො පුබ්බ ඨා-ගතී නිවුත්තියං. තං- අධොසීතං. සරති ව්‍යතනං සද්ධං කරොතීති=සරො; සර- සද්ධෙ. නත්ති සරො යස්ස සො= අස්සරො; තං- අස්සරං. තෙන- සරෙන. විශොජයෙ ඉති ආකඛාන සද්ධෙ, තස්මා න පද විභාෂො. අශ්මෙණි පදවිභාෂො.

සඬු කතතුකාමො පුබ්බං අධොසීතං අස්සරං සුරෙන විශොජයෙ. ඉවචත්‍ර ක්‍රියාකාරක පද සමිඛෙණි.

විශොජයෙ ඉති ආකඛාන ක්‍රියාය වුත්තතතා සඬු කතතු කාමො ඉති අජ්ඣාගට වුත්ත කතතු නිද්දෙසො. තාය අවුත්තතතා පුබ්බං ඉති අවුත්ත කමම නිද්දෙසො. සුරෙන ඉති පඤ්චමානෙ කරණනිද්දෙසො. අධොසීතං ඉති ව අස්සරං ඉති ව ක්‍රියා විසෙසන නිද්දෙසා. අශ්මෙණි වුත්තා වුත්තනසො වෙව විසෙසන විසෙසන නසො ව.

විශොජයෙ ඉති. කො විශොජයෙ? සඬු කතතුකාමො විශොජයෙ. සඬු කතතුකාමො කිං විශොජයෙ? සඬු කතතු කාමො පුබ්බං විශොජයෙ. සඬු කතතුකාමො පුබ්බං කො

10. "සුරතො බ්‍යඤ්ඤානං පුබ්බං විශොජෙතා කුභිං ධපෙ,
ඉති සඬු කතතුකාමො මාදිසෙ පුනධොසීතං"නති.
කවචාසනවණ්ණනායං.

එනි අධොසීතං අස්සරනති පදනි ක්‍රියා විසෙසනාති හොනති. ඉධ පුබ්බස්සරෙන යුත්තො කතාරො අධොසීතං අස්සරං කතා ධපෙතබ්බො. සුබ්බාධිකායං.

විශෝජයේ? සැකි කන්‍යාකාමෝ පුබ්බං සරෙන විශෝජයේ. සැකි කන්‍යාකාමෝ කිං කතා පුබ්බං සරෙන විශෝජයේ? සැකි කන්‍යාකාමෝ පුබ්බං අස්සරං සරෙන විශෝජයේ. සැකි කන්‍යාකාමෝ පුබ්බං කිං කතා පුබ්බං අස්සරං සරෙන විශෝජයේ? සැකි කන්‍යාකාමෝ පුබ්බං අධොසිතං අස්සරං සරෙන විශෝජයේ. අසමෙත්ථ චොදනාපටිභාරනංයො.

පද්ධි — පුබ්බං, පුජිතඤ්ඤායා; අධොසිතං, යට සිටියක් කොට; අස්සරං, සවර රහිත ද කොට; සරෙන, සවරයා කෙරෙන්; විශෝජයේ, වෙන් කරන්නේය හෙවත් වෙන් කටයුත්තේය.

නගෙ පරං යුතො-11-14.

ඉති පරිභාසා සුතං. කිමත්ථිද මුවවතෙ? අධොසිතං අස්සරං බසඤ්ඤානං යුතත්ථානෙ පරං නගෙති, ඤාපනත්ථිද මුවවතෙ. අසමෙත්ථ සම්බන්ධො.

නගෙ ඉති නි- පාපුණ්ණෙ ඉති සකමක ධාතු සහති විහතති කන්‍යාකාරක පරස්පද පඨම පුරිස එකවචනානා කඛාන ක්‍රියාපදං. පරං ඉති අකාරනන පුලිඛි කිතනන සබ්බ නාම දුතියා විහතති එකවචනන නාමිකපදං. යුතො ඉති අකාරනන පුලිඛි කිතනන සහති විහතති එකවචනන නාමිකපදං. එවං විහතනන පදවසෙන තිපදමිදං යුතං. අසමෙත්ථ පදවිභාගො.

“පුබ්බමධොසිතමස්සරං සරෙන විශෝජයේ” 10. ඉති යුතන නො පුබ්බං ඉති ච අධොසිතං. ඉති ච අස්සරං. ඉති ච ඉමං යුතන මනුවතනතෙ. තසමා, යුතො, යුතත්ථානෙ; අධොසිතං, හෙට්ඨා භාගෙ සිතං; අස්සරං, සර රහිතං; පුබ්බං, පුබ්බබසඤ්ඤානං; පරං, පරකබරං; නගෙ, පාපුණ්ණො. අසමෙත්ථ පදෙත්ථො.

නගෙ ඉති ආකඛාන පදං; තසමා න පදවිභාගො. පරති පාරං ගල්ඡති= පරෙ; පර- පාරගමනෙ. තං- පරං, යුඤ්ජ සිත්තං= යුතො; යුජ- යොගෙ. තසමිං- යුතො. අසමෙත්ථ පද විභාගො.

11. එත්ථ යුතනගහණං නිගහිත කිසෙධනත්ථං. තෙන අකෙතාච්ඡිමං අවධිමනති ආදිසු පරනගත සඤ්ඤො න ගොති. රුපසිඛිං.

වණණ කාලබාවතිනෙ සැකි න භොතිති ඤාපනත්ථං “යුතො” ති පදං වුතනති. හිංදෙයො.

යුතෙක පුබ්බං පරං නයෙ. ඉවච්ඡා ක්‍රියාකාරක පදසම්මතේන. නයෙ ඉති ආකාශන ක්‍රියාය වුත්තතතා සන්තිං කත්තු කාමො ඉති අප්ඤ්ඤාං වුත්ත කත්තු නිද්දෙසො. නාය අවුත්තතතා පුබ්බං ඉති ච පරං ඉති ච අවුත්ත කම්ම නිද්දෙසා. යුතෙක ඉති අවුත්ත විසයාධාර නිද්දෙසො. පුබ්බං ඉති විසෙය්‍ය පදං. අධොසිතං ඉති ච අස්සරං ඉති ච තත්තුලාභිකරණවිසෙසන පදාති. අසමෙකං වුත්තතතයො චෙව විසෙසනවිසෙය්‍ය නයො ච.

නයෙ ඉති. කො නයෙ? සන්තිං කත්තුකාමො නයෙ. සන්තිං කත්තුකාමො කිං නයෙ? සන්තිං කත්තුකාමො පුබ්බං නයෙ. සන්තිං කත්තුකාමො පුබ්බං කිං නයෙ? සන්තිං කත්තුකාමො පුබ්බං පරං නයෙ. සන්තිං කත්තුකාමො කෙන විසිට්ඨං පුබ්බං පරං නයෙ? සන්තිං කත්තුකාමො අධොසිතං පුබ්බං පරං නයෙ. පුත්තරපි කෙන විසිට්ඨං පුබ්බං පරං නයෙ? සන්තිං කත්තුකාමො අධොසිතං අස්සරං පුබ්බං පරං නයෙ. සන්තිං කත්තුකාමො අධොසිතං අස්සරං පුබ්බං පරං කත්ත නයෙ? සන්තිං කත්තුකාමො අධොසිතං අස්සරං පුබ්බං පරං යුතෙක නයෙ. අසමෙකං චොදනාපරභාර නයො.

පදානි — අධොසිතං, යට සිටියාවූ; අස්සරං, ස්වර රහිත ව්‍යංග්‍යය; යුතෙක, යුක්තස්ථානයෙහි; පරං, පරාක්‍රමයා කරු; නයෙ, පමුණුවන්නේය.

සහතික ලපයෙහි ප්‍රථම කාණ්ඩය.

සරා සරෙ ලොපං-12-13.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මුවච්ඡෙ? සරකකරෙ පරෙ පුබ්බසර කකර ලොපං පපොනතිති, සු-මි-මුවච්ඡෙ. අසමෙකං සමබ්බෙකො.

12. එත්ථ ච සරෙසුති අවච්ඡා සරෙති වචනං එකෙකස්මිං යෙවංති ඤාපනත්ථං. යදි එවං සරෙති අවච්ඡා කසමා සරති වුත්තනති? එක වි ති වතුත්තමපි ලොපො ගොතිති ඤාපනත්ථං. නාමස්ම.

සර බො සබ්බෙපි සරෙ පරෙ සිතෙ ලොපං පපොනති. රූපසිඤ්ඤා.

සර ඉති-අ-පු-කි-පඨ-බ-නා-පදං. සරෙ ඉති-අ-පු-කි-ස-
ඵ-නා-පදං. ලොපං ඉති-අ-පු-කි-දු-ඵ-නා-පදං. ඵං - වි -
පද-ඵ-තිපද මිදං සුතනං. අසමෙත්ථ පදවිභාගො.

සරෙ, සරකකරෙ පරෙ; සර, පුබ්බභූතා සරකකර; ලොපං, .
විනාසං පට්ඨානති. අසමෙත්ථ පදත්ථං.

සයං රුජනති දිප්ඵනති= සර; සයං පුබ්බ රුජ- දිත්ඵයං.
බ්‍යඤ්ඤානෙ සාරෙති= සරෙ; සර-ගතියා. තසමිං- සරෙ. ලුප්ඵ
තීති= ලොපො; ලුප්- නාසෙ. තං- ලොපං. අසමෙත්ථ පදවිභාග
ගො.

සර සරෙ ලොපං පට්ඨානති. ඉ - ක්‍රි - පදසමබ්‍යඤා.
පට්ඨානති ඉති-අ-ආ-ක්‍රි-පු-සර ඉති වුත්ත කතතු නිද්දෙසො.
තාය අවුත්තතතා ලොපං ඉති-අ-කමම නිද්දෙසො. සරෙ ඉති අ-
නිමිත්තාධාර නිද්දෙසො. අසමෙත්ථ වුත්තාවුත්ත නිද්දෙසො.

12. සඤ්ඤා-පෙ-සුත්තෙසු විධි සුත්ත'නති වෙදිතබ්බං.

“ලොපාදෙසඵ දිසව රස්සං පච්චයමෙව ච,
විභතාගමො පටිසෙධො විධි නාමභිධා සිසු”නති.

වුත්තෙසු විධි හෙදෙසු ලොපවිධි'නි වෙදිතබ්බං.

“පුබ්බවිධි පරවිධි'අනතරඛන බාහිර'පි ච,
විධි හෙදෙ චතුර්විධො දිපෙය්‍ය මතිමා නරෙ”ති.

වුත්තෙසු විධිහෙදෙසු පුබ්බ විධි'නි වෙදිතබ්බං. කච්චාසන
වංශිණිනාම..

තත්ථ 'නසි රුජභවො'නි 'න අසි රුජභවො'නි ඡෙදෙ. 'ස
නති'නි 'යා අ අනති'නි වණ්ණසිති, ඵත්ථ පටිපාටියා නයො සර
ලබ්භනති. 'උපෙය්‍යාසි'නි උප-ඉ අ-ඵය්‍යාසි'නි වණ්ණසිති, ඵත්ථ
පටිපාටියා වත්තාරෙ සර ලබ්භනති තත්ථා'යං ගාථා:-

සර යනති සරෙ ලොපං ඵනො වෙ'පි නයො'පි චා,
ධාතු සංසඨසන්ධිං හි සන්ධාය කට්ඨං ඉදං.

තසමා විඤ්ඤාති විඤ්ඤාය්‍යං සොතුතං කභිබ්බංසනං,
“නසි රුජභවො-යනති' 'ඵය්‍ය- ගෙය්‍ය' නිදස්සනං.

'වනති යනති දිසා හනති විඤ්ඤාය්‍යං සනති පනති ච,
අපේකියාසි උපෙය්‍යාසි 'ඉච්චාදි ච නිදස්සන'නති.

මහාසද්දතිතිසං.

පළොන්නි. කෙ පළොන්නි? සර පළොන්නි. සර කිං පළොන්නි? සර ලොපං පළොන්නි. කෙන නිමිත්තෙන සර ලොපං පළොන්නි? සරෙ පරෙ තෙන නිමිත්තෙන සර ලොපං පළොන්නි. අසමෙඤ් චොදනාපටිභාර නයො.

පද්ධි—සරෙ, සරියාපරකල්හි; සර, පුළුස්සරයෝ; ලොපං, ලොපට පැමිණෙත්.

වා පරො අසරූපා-13-15.

ඉති විධි සුත්තං. කි - මි - මුච්චතෙ? අසමානරූපා සරමා පරෙ සරෙ විකප්පෙන ලොපං පළොන්නිති, සු-මි-මුච්චතෙ. අසමෙඤ් සමබ්බො.

වා ඉති නිපාත පදං. පරො ඉති-අ-පු-කි-සබ්බතාම ප-ඵ-නා-පදං. අසරූපා ඉති-අ-පු-සමා-පඤ්ච-ඵ-නා-පදං. ඵං-වි-ප-ඵ-තිපද මිදං සුත්තං. අසමෙඤ් පදවිභාගො.

“සර සරෙ ලොපං” 12. ඉති සුත්තතො විභතති විපල්ලාස වසෙන සමෙ ඉති ව සරමා ඉති ව පල්ලාපං ඉති ව ඉමං-පු-අනු වත්තතෙ. නසමා, අසරූපා, අසමානරූපමා; සරමා, සරකර්තෘ; පරෙ, පරභූතො; සරෙ, සරකර්තෘ; වා වචනිකවිභාසා වසෙන; ලොපං, විනාසං යාති. අසමෙඤ් පදෙඤ්.

13. යසමා පන මරියදායං අභිවිධිමි ව වත්තමානො ආ උපසංයො විය වාසඤ්ඤා විධා වත්තතෙ. කන්ථි විකප්පෙ කන්ථි යථාච්චිකරූපපරිභාගෙ ව. ඉධ පන පච්ඡිමෙ, තතො නිච්ච මනිච්ච මසනනඤ්ච විධිමෙත්ථ වාසඤ්ඤා දීපෙති. මහාරූපසිඤ්ඤා.

ඵත්ථ වචනික විභාසෙත්ථා වාසඤ්ඤා නිච්චමනිච්චමසනන විධිං දස්සෙති. තත්ථ “යසමාදාති මනුජ්ඣික” නති ඵමාදි නිච්ච විධි. “කතඤ්ඤාසි චත්තාගෙ මෙ ගිකඤ්ඤා” නි ඵමාදි අනිච්ච විධි. “පඤ්චිකානි” නි ඵමාදි අසනනවිධි. නිදේශය.

ඉදං සුත්තං “වාපරොති” යොගවිභාගං කන්ථා “පමංනාලං ආදයො” නි ආදිසු ප-ආ පන-අලං-අ ආදයොති ඡේදා කන්ථා පරභූතානා සරූපසරානං ලොපො චුත්තො චුත්තව:-

“වා පරොති විභාගෙන සරූපෙපි පරලොපො,
තත්ථ විදුපමංනාලං ආදයො ඉති ආදිසු” නි.
කච්චාසනවිභාගානං.

වචනිතත්වං වානිති= වා; වා-ගති බකිනෙ. පරති පාරං ගව්ඡනිති= පරෙ; පර- පාරගමනෙ. සමෙතිති= සමානො; සම- සාදිසො. රූපනිති= රූපං; රූප- නාසෙ. සමානඤ්ච නං රූපං ඤෙවති= සරූපං; නත්ති සරූපං යස්ස සො= අසරූපො; තමා- අසරූපා. අසමෙත්ථ පදවිගහනො.

අසරූපා සරමා පරො සරො වා ලොපං පපොති. ඉ-ක්‍රි- පදසමිකංකි.

පපොති ඉති-අ-ආ-ක්‍රි-ව්‍රි-සරො ඉති-ව්‍රි-කතනු නිද්දෙසො. ත්‍යා-අ-ලොපං ඉති -අ- කම නිද්දෙසො. සරමා. ඉති -අ-අපා- නිද්දෙසො. වා ඉති ක්‍රියා විසෙසනනිද්දෙසො. සරමා ඉති විසෙසපදං. අසරූපා ඉති-තතනුලාභි කරණ විසෙසනපදං. සරො ඉති විසෙසපදං. පරො ඉති - ත - නු - ක - විසෙ සනපදං. අසමෙත්ථ වුහනාවුහනනසො ටෙව විසෙසන විසෙසන නසො ව.

පපොති. කො පපොති? සරො පපොති. කෙන විසිඳො සරො පපොති? පරො සරො පපොති. පරො සරො කා පපොති? පරො සරො ලොපං පපොති. කුතො පරො සරො ලොපං පපොති? සරමා පරො සරො ලොපං පපොති. කෙන විසිඳො සරමා පරො සරො ලොපං පපොති? අසරූපා සරමා පරො සරො ලොපං පපොති. අසරූපා සරමා පරො සරො කථං ලොපං පපොති? අසරූපා සරමා පරො සරො විහාසා ලොපං පපොති. අසමෙත්ථ චොදනා පටිභාර නසො.

පද්‍යානි - අසරූපා, අසමාන සරූපවු; සරමා, සරයා කෙරෙත්; පරො සරො, පරසර තෙම; වා, විකල්පයෙන්; ලොපං, ලොපව පැමිණේ.

සමාසවණ්ණං ලුතෙන. - 14-18.

ඉති විධි සුතනං. කි- මි- මුච්චනෙ? පුබ්බසරෙ ලුතෙන පර සරස්ස කචි අසවණ්ණො හොතිති, ස්‍ය - මි - මුච්චනෙ. අස මෙත්ථ සමිකංකි.

14. අනන්තරසුතෙන වා සද්දෙ සති කසමා කචිග්ගහණං කත'නති? භින්නත්තනා අනන්තර සුතෙන වා සද්දෙ 'වචනිත විහාසයො නිච්චමතිච්ච මසනනදීපකෙ, කචි සද්දෙ පනෙත් අසනනවිධිමෙවදීපෙති වාසද්දෙ පන යෙභුයෙසන රූපව යුපාදකො කචි සද්දෙ පන යෙභුයෙසන එක රූපමෙව ජනෙති. වුහනව;—

කිවි ඉති සත්තමානෙ නිපන්න නිපාන පදං. අසවණණං ඉති අ- පු- ස- දු- වි- එ- නා- පදං. ලුතෙන ඉති අ- පු- නි- ස- එ- නා- පදං. එවං වි- ප- ව- තිපද මිදං සුත්තං. අශ මෙත්ථ පදවිතාගො.

“සර සරෙ ලොපං” 12. ඉති සුත්තතො සරෙ ඉති ව වචනවිපලාස වසෙන සරෙ ඉති ව “වා පරෙ අසරුපා” 13. ඉති සුත්තතො පුරුෂ ඉති ව ඉමං සු-අනු වත්තතෙ. තසමා, සරෙ ලුතෙන, පුබ්බසරකුරෙ ලොපෙ කතෙ; කිවි, කත්ථි ආනෙ; පරෙ සරො, පරභූතො සරෙ, අසවණණං, අසමාන වණණං පටෙපාති. අශමෙත්ථ පදෙත්ථා.

කසමිං = කි; කි එව = කිවි; සමාණො වණණො = සවණණො; තත්ථි සවණණො එතසමාති = අසවණණො; තං - අස වණණං. ලොපගිත්ථාති = ලුතෙනා; ලුප-ලොපෙ. තසමිං - ලුතෙන. අශමෙත්ථ පදවිගතගො.

සරෙ ලුතෙන පරෙ සරෙ කිවි අසවණණං පටෙපාති. ඉවමනු ක්‍රියාකාරක පදසම්බන්ධො.

14. “කිවි නවා ව එකත්ථා යෙභුයෙතෙකරුපකා, වාචිභාසා සමානත්ථා පායෙතොභයරුපකා”ති.

එත්ථ ලොපගතණෙ වත්තමානෙ ‘පි ලුතෙන ති වචනං අගිකං ගොති. සද්ධිකා ව අත්ථාගිකො ගොති, තසමා, ලුතගත ගණෙන පරලොපෙ ‘පි පුබ්බසරස්ස විකාරෙ ගොති. “ඉසෙලයො, මුනෙලයො, රථෙසගො”ති. ආදිසු. කවමාසන වණණනායං.

පරෙ සරෙ ලුතෙන පුබ්බො සරෙ කිවි අසවණණං පටෙපාති, මුනෙ ‘ලයො, රථෙ ‘සගො, සො ‘ත්ථි. මුනි- ආලයො, රථි- උසගො. සු- ඉත්ථි ‘ති ඡෙදො. මහාසද්දගිති.

විත්තමපි එකාරෙකාරනමසවණණතෙන සති ඉවණණො නාලු තෙ එකාරෙ කණ්ඩනාලුතෙති ඉවණණස්ස ආනාසන්නවසෙනෙ කාරෙ උවණණො ඔඨතෙ ඔ කණ්ඩාඨතෙති උවණණස්ස ආනා සන්නතො ඔකාරෙ ව යථාකමං අසවණණාදෙසො ගොනති. සකකතභාසායං පන අයං ගුණො නාම අවණණන සති. ඉවණණවණණානං එ ඔ ගුණා, තසමා අවණණෙ ලුතෙනයෙව අසවණණාදෙසො ගොති ‘ති වෙදිතබ්බො. ඉ උ ඉවෙවතෙසනති වුතෙන ඉකාරුකාරනමෙව අසවණණාදෙසො, නො ඊකාර උ ආකාරනනති කෙවි මඤ්ඤනති. නො තථා ඉවණණවණණානනති වෙදිතබ්බො. සුභොධිකායං.

පළොත්තී ඉති අ-අ-කි-වු-සරෙ ඉති වු-කතතු-නිදෙසො. අසවණ්ණං ඉති අ-කමමනිදෙසො. ලුතෙන ඉති භාවසතනම් නිදෙසො. කචි ඉති විසයාධාර නිදෙසො. සරෙ ඉති විසෙසා පදං. පරෙ ඉති තතතුලාධිකරණ විසෙසන පදං. අසමෙකු වුගතාවුගතනසො වෙව විසෙසනවිසෙසා නසො ව.

පළොත්තී. කො පළොත්තී? සරෙ පළොත්තී. කෙන විසිසො සරෙ පළොත්තී? පරෙ සරෙ පළොත්තී. පරෙ සරෙ කං පළොත්තී? පරෙ සරෙ අසවණ්ණං පළොත්තී. කසම් සති පරෙ සරෙ අසවණ්ණං පළොත්තී? ලුතෙන පරෙ සරෙ අසවණ්ණං පළොත්තී. කසම් ලුතෙන පරෙ සරෙ අසවණ්ණං පළොත්තී? සරෙ ලුතෙන පරෙ සරෙ අසවණ්ණං පළොත්තී. සරෙ ලුතෙන පරෙ සරෙ කත අසවණ්ණං පළොත්තී? සරෙ ලුතෙන පරෙ සරෙ කචි අසවණ්ණං පළොත්තී. අසමෙකු වෙවදනාපටිභාරනසො.

පද්ධි — සරෙ ලුතෙන, පුළුසවරයා ලොප් කල කල්හි; කචි, කිසි තැනෙක්හි; පරො සරො, පරසවර තෙම; අසවණ්ණං, අසවණ්ණා දෙශයට පැමිණේ.

දීඝං.-15-17.

ඉති විධි සුත්තං. කි-ඉ- මුවතෙ? පුබ්බසරෙ ලුතෙන පරෙ සරෙ කචි දීඝං පළොත්තී, සු- ම - මුවතෙ. අසමෙකු සමකෙකු.

දීඝං ඉති අ-පු-කි-දු-ඵ-නා- පදං. ඵමං-වි-ප-ව-ඵක පද මදං සුත්තං. අසමෙකු පදවිභාගො.

“සර සරෙ ලොපං” 12. ඉති සුත්තතො සමෙ ඉති ව වචන විපලාස වසෙන සමෙ ඉති ව “වා පරෙ අසරුපා” 13. ඉති සුත්තතො සමෙ ඉති ව “කවාසවණ්ණං ලුතෙන” 11. ඉති සුත්තතො කචි ඉති ව ලුතෙන ඉති ව ඉමං සුත්තමනුවචතතෙන.

15. පරො සරො දීඝං යාති ඵතතකං අවචා ධානා සතනනති කසමා වුත්තං? ආවරියෙන පන ආ, ඊ, උ, ඵ, ඔ, ඉති පම සරා දීඝාති වුත්තා. තසමා තෙසු අනියමෙන යා කිචි දීඝං අකචා තසා තසා සමානං අකාරසා අකාරං ඉකාරසා ඊකාරං ඵමාදිනා නයෙන ධානාසතනවසෙන කාතුං ධානාසතනනති වුත්තං. තත්‍රායනති ආදිසු පරො සරො දීඝං යාති. නො සභිඤ්ඤා සඤ්ඤාගපරෙසු. සුභවාධිකාසං.

තසමා, සරෙ ලුහෙත, පුබ්බසරෙ ලොපෙ කතෙ; පරෙ සරෙ, පරභුතො සරකකරෙ; කචි, කත්ථි ධාතෙ; දිසං, දිසං පට්ඨොති. අසමෙත්ථ පදමෙත්ථා.

දිමත්තං හඤ්ඤාතීති = දිසො; දි සඤ්ඤාපපද හන- සිංසායං.

තං- දිසං. අසමෙත්ථ පදවිගහගො.

සරෙ ලුහෙත පරො සරො කචි දිසං පට්ඨොති. ඉවච්ඡා ක්‍රියා භාරකපදසමකෙත්ථා.

පට්ඨොති ඉති- අ- අ- ක්‍රි- වු- සරො ඉති- වු- කතතු තිද්දෙ සො. දිසං ඉති- අ- කමම තිද්දෙසො. ලුහෙත ඉති භාවසත්තුමි තිද්දෙසො. කචි ඉති-විසයාධාර තිද්දෙසො. සරො ඉති විසෙස පදං, පරො ඉති තත්තුලසාධි කරණ විසෙසනපදං. අසමෙත්ථ වුත්තාවුත්තානසො චෙව විසෙසනවිසෙසය නසො ච.

පට්ඨොති කො පට්ඨොති? සරො පට්ඨොති. කෙත විසිඤ්ඤා සරො පට්ඨොති? පරො සරො පට්ඨොති. පරො සරො කිං පට්ඨොති? පරො සරො දිසං පට්ඨොති. පරො සරො කත්ථි දිසං පට්ඨොති? පරො සරො කචි දිසං පට්ඨොති. අසමෙත්ථ මොදනාපටිභාරනිංසා.

පදං. —සරෙ ලුහෙත, පුච්ඡවරයා ලොප්කල කල්පි; පරෙ සරෙ පරසර තෙම; කචි, කිසි තැනෙක්කි; දිසං, දිසියව පැමිණේ.

පුබ්බො ව.-16-18,

ඉති විධි සුත්තං. කි-මි-මුච්චතෙ? පුබ්බොව සරො පරසර ලොපෙ කචි දිසං පට්ඨොතිති, ඤ-මි-මුච්චතෙ. අසමෙත්ථ සමකෙත්ථා.

පුබ්බො ඉති-අ-පු-සබ්බතාම - පඨ - ඵ - නා - පදං. ච ඉති තිපාතපදං. ඵං-වි-පද-ව-විපදමිදං සුත්තං. අසමෙත්ථ පද විහාගො.

“සරා සරෙ ලොපං” 12. ඉති සුත්තතො වචනවිපලලාස වසෙන සරො ඉති ව “වා පරො අභරූපා” 13 ඉති සුත්තතො විහතති

16. වසඤ්ඤාගණං පන ලුහෙත දිසගණානුකඤ්ඤානං නාසෙ.

•වසඤ්ඤා වෙත්ථ නිමිත්තකාරිනො ආකඤ්ඤා. වුත්තව;-

“පුබ්බො වෙත්තත්ථ ව සඤ්ඤා දිසලුහෙතානුකඤ්ඤානො, වානුකඤ්ඤානු මුත්තරත්ථ නානුචත්තනලකඤ්ඤා” නති.

භව්වාසන චණ්ණනාසං.

විපරිණාම වසෙන පරස්මි. ඉති ව “කවාසවණ්ණං ලුහෙත” 14. ඉති සුත්තතො කච්ඡි ඉති ව ලුහෙත ඉති ව “දිසං” 15. ඉති සුත්තං ව ඉමං සු - අනුවභතතෙ. තස්මා, පරස්මිං ලුහෙත, පර සර ලොපෙ කතෙ; පුබ්බො ව සරො, පුබ්බහුතො සරකඛරො ව; කච්ඡි, කත්ථි ආනෙ; දිසං, දිසං යාති. අසමෙත්ථ පදෙත්ථා.

පුබ්බති ගව්ඡතීති=පුබ්බො; පුබ්බ-ගතීයං. විනොතීති=ව; වි-වයෙ. අසමෙත්ථ පදවිග්ගතො.

පුබ්බො සරො ලුහෙත කච්ඡි දිසං පිට්ඨොති. ඉවචනා ක්‍රියා කාරක පදසම්බන්ධො.

පට්ඨොති ඉති-අ-ආ-ක්‍රී-වු-සරො ඉති-වු-කත්තනිද්දෙසො. දිසං ඉති-අ-කම්මනිද්දෙසො. ලුහෙත ඉති-භාවසත්තම් නිද්දෙසො. කච්ඡි ඉති විසයාධාර නිද්දෙසො. ව ඉති සමුවචය නිද්දෙසො. අස මෙත්ථ වුත්තා වුත්තනතො චෙව විෂසන්නිවිසෙස්ස නතො ව.

පට්ඨොති. කො පට්ඨොති? සරො පට්ඨොති. කෙන විසිදො සරො පට්ඨොති? පුබ්බො සරො පට්ඨොති. පුබ්බො සරො කිං පට්ඨොති? පුබ්බො සරො දිසං පට්ඨොති. කස්මිං සති පුබ්බො සරො දිසං පට්ඨොති? ලුහෙත පුබ්බො සරො දිසං පට්ඨොති. කස්මිං. ලුහෙත පුබ්බො සරො දිසං පට්ඨොති? සරෙ ලුහෙත පුබ්බො සරො දිසං පට්ඨොති. කෙන විසිදො සරෙ ලුහෙත පුබ්බො සරො දිසං පට්ඨොති? පරෙ සරෙ ලුහෙත පුබ්බො සරො දිසං පට්ඨොති. කත්ථ පරෙ සරෙ ලුහෙත පුබ්බො සරො දිසං පට්ඨොති? කච්ඡි පරෙ සරෙ ලුහෙත පුබ්බො සරො දිසං පට්ඨොති. අසමෙත්ථ චොදනාපටිභාර නතො.

පද්ධි — ලුහෙත, පරස්මරයා ලොප්කළ කල්පි; පුබ්බො ව සරො, පුළුස්සර තෙමේ ද; කච්ඡි, කිසිතැනෙක්කි; දිසං, දිසියව පැමිණේ.

යමෙදන්තස්සාදෙත්ථො.-17-19.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මි-මුවචතෙ? සරෙ පරෙ එකාරස්ස කච්ඡි යකාරෙ ගොතීති, සු-මි-මුවචතෙ. අසමෙත්ථ සම්බන්ධො.

17. ආදෙසාපෙක්කත්තා. යොති වත්තබ්බෙ යනති වචනං සක්ඛිසෙත සුචුචාරණත්ථං. වචනං රූපනති වා සම්බන්ධො. න්‍යායො.

අකාරෙ තෙ මෙ යෙ සද්දදිස්සොවායං විධි. රූපසිඛිසං..

දකාරෙ මිඤ්ඤාදෙසාපෙක්කත්තා සක්ඛිවසෙනාගතොති, න්‍යායො.

යං ඉති-අ-න-ලිඛිත-අනුකරණ සඳු-පඨ-ඵ-නාමික පදං. එදන්තස්ස ඉති-අ-පු-සමා-ජ-ඵ-නාමිකපදං. ආදෙසො ඉති අ-පු-ති-පඨ-ඵ-නාමිකපදං ඵවං-වි-පද-ව-තිපදමිදං සුත්තං. අස මෙත්ථ පදවිභාගො.

- “සරු සරෙ ලොපං” 13. ඉති සුත්තතො සරෙ ඉති ව “කවාස වණණං පුත්තෙ” ඉති 14, සුත්තතො කවි ඉති ව ඉමං-සු-අනු වත්තතෙ. තසමා, සරෙ, සරෙ පරෙ; එදන්තස්ස, පදන්තභුතස්ස ඵකාරස්ස; කවි, කකචි, යං, යකාරරූපං; ආදෙසො, ආදෙසො හොති. අසමෙත්ථ පදත්ථො.

යං ඉති අනුකරණ සඳු. අමෙතීති=අනෙතා; අම-ගතියං. ඵ අනෙතා යස්ස සො=එදනෙතා; තස්ස-එදන්තස්ස. ආදිස්සතිති=ආදෙසො; ආ පුබ්බ දිස-උච්චාරණේ. අසමෙත්ථ පදවිභාගො.

සරෙ එදන්තස්ස යං ආදෙසො හොති. ඉමමනු ක්‍රියාකාරක පදසමබ්භවො.

හොතීති-අ-ආ-ක්‍රි-වු-යං ඉති-වු-පකති කතතු තිද්දෙසො. ආදෙසො ඉති-වු-විකතිකතතු තිද්දෙසො. එදන්තස්ස ඉති-අ-සමබ්භව තිද්දෙසො. සරෙ ඉති-අ-නිමිත්තාධාර තිද්දෙසො. අස මෙත්ථ වුත්තාවුත්තතමො.

හොති. කො හොති? ආදෙසො හොති. කං ආදෙසො හොති? යං ආදෙසො හොති. කස්ස යං ආදෙසො හොති? එදන්තස්ස යං ආදෙසො හොති. කසමිං නිමිත්තෙ එදන්තස්ස යං ආදෙසො හොති? සරෙ පරෙ එදන්තස්ස යං ආදෙසො හොති. සරෙ පරෙ එදන්තස්ස කත්ථ යං ආදෙසො හොති? සරෙ පරෙ එදන්තස්ස කවි යං ආදෙසො හොති. අසමෙත්ථ වොදනා පටිභාරතමො.

පදානි — සරෙ, සරයා පරකල්හි; එදන්තස්ස, පදන්තවු ඵකාරයහව; කවි, කිසිතැනෙක්හි; යං, යකාර තෙම; ආදෙසො, ආදෙශ වේ.

වමොදුදන්තානං.-18-20.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මි-මුච්චතෙ? සරෙ පරෙ පදන්තභුතානං ඔකාරකාරණං කවි චකාරදෙසො හොතීති, සදු-මි-මුච්චතෙ. අසමෙත්ථ සමබ්භවො.

18. ක ඛ ය ත සදුදිමකාරස්සෙදං ගහණං. රූපසිඛිසං. ඉධ අත්තග්ගහණකරණං “ඉකෙවං සප්පමති” ත්‍යාදිසු අඤ්ඤාසරුණං චකාරදෙසත්ථං. වුත්තව:—

වං ඉති-අ-න-අනුකරණ සද්-පඨ-ඵ නා-පදං. ඔද්දන්‍යානං
ඉති-අ-පු-සමා-ජ-බ-නා-පදං. ඵවං-වි-ප-ව-විපදමිදං සුතං.
අශමෙත්ථ පදවිහාගො.

“සරු සරෙ ලොපං” 12. ඉති සුතතනො සතර ඉති ව කවාස
වණණං ලුහෙන” 14. ඉති සුතතනො කුච්ඡි ඉති ව “යමෙදන්‍යාසං
දෙසො” 17. ඉති සුතතනො ආදෙසො ඉති ව ඉමං සුතතමනු
වතතතෙ. තසමා, සරෙ, සරෙ පරෙ; ඔද්දන්‍යානං, පදන්‍යානං
ඔකාරාකාරනං; කුච්ඡි, කච්ඡි; වං, වකාරරූපං; ආදෙසො, ආදෙ
සො හොති. අශමෙත්ථ පදෙත්ථා.

වං ඉති අනුකරණසද්දෙ. ඔ ව උ ව=ඔද්; අමෙතීති=අනෙතා;
අම-ගතියං. ඔද් ඵව අනෙතා=ඔද්දන්‍යානං; තෙසං-ඔද්දන්‍යානං.
• අශමෙත්ථ පදවිගහගො.

සරෙ ඔද්දන්‍යානං කුච්ඡි වං ආදෙසො හොති. ඉවච්ඡා ක්‍රියා
කාරක පදසමබ්‍යං.

හොතීති-අ-ආ-ක්‍රි-වු-වං ඉති-වු-පතති කතතු තිද්දෙසො.
ආදෙසො ඉති-වු-විකති කතතු තිද්දෙසො. ඔද්දන්‍යානං ඉති-අ-
සමබ්‍යං තිද්දෙසො. සරෙ ඉති-අ - නිමිත්තාධාර තිද්දෙසො.
කුච්ඡි ඉති-අ-විසයාධාරතිද්දෙසො. අශමෙත්ථ වුතනාවුතනගො.

හොති. කො. හොති? ආදෙසො හොති. කො ආදෙසො
හොති? වං ආදෙසො හොති. කෙසං වං ආදෙසො හොති? ඔකාරා
කාරානං වං ආදෙසො හොති. කෙන විසිදානං ඔකාරාකාරනං
වං ආදෙසො හොති? පදන්‍යානං ඔකාරාකාරනං වං ආදෙ
සො හොති. තසමි නිමිත්තෙ පදන්‍යානං ඔකාරාකාරනං
වං ආදෙසො හොති? සරෙ පරෙ පදන්‍යානං ඔකාරාකාරනං
වං ආදෙසො හොති. සරෙ පරෙ පදන්‍යානං ඔකාරාකාරනං
කච්ඡි වං ආදෙසො හොති? සරෙ පරෙ පදන්‍යානං ඔකාරා
කාරනං කුච්ඡි වං ආදෙසො හොති. අශමෙත්ථ මොදනාපටිකාර
නගො.

පද්‍යං — සරෙ, සාරයා පරකල්ලි; ඔද්දන්‍යානං පදන්‍යාන
ඔකාරාකාරයන්ව; කුච්ඡි, කිසිතැනෙක්කි; වං, වකාර තෙමි;
ආදෙසො, ආදෙශ වේ.

18. වමොද්දන්‍යා ති සුතතමි අන්‍යසද්දග්ගණනෙ ව,
සවස් මහත්තාදිකෙ පාඨෙ රූපසිඬිති වුවත්තෙ”ති.

ආවමාසනවණණනාං,

සබ්බො චන්ති.-19-22.

• ඉති විධි සුත්තං. කි-මි-මුච්චනෙ? සරෙ පරෙ තිසද්දස්ස කචි වකාරෙ හොතිති, සු-මි-මුච්චනෙ. අසමෙය් සබ්බෙකො.

• සබ්බො ඉති-අ-පු-සබ්බතාම-පඨ-ඵ-නාමිකපදං. වං ඉති අ-අනුකරණසද්ද-දු-ඵ-නාමිකපදං. ති ඉති-ඉ-අනුකරණසද්ද-පඨ-ඵ-නාමිකපදං. ඵං-වි-ප-ව-තිපදමිදං සුත්තං. අසමෙය් පද විභාෂො.

“සරු සරෙ ලොප:” 12. ඉති සුත්තනො සමෙ ඉති ව “කචි-සවණණං ලුත්තෙ” 14. ඉති සුත්තනො කචි ඉති ව ඉමං-පු-අනු චත්තනෙ. තස්මා, සබ්බො ති, සකලො තිසද්දෙ; සරෙ, සරෙ පරෙ; කචි, කච්චි; වං වකාරභාවං ගව්ඡති. අසමෙය් පදෙය්.

සබ්බති සකලත්ථං ගව්ඡතිති=සබ්බො; සබ්බ-ගතියං. වං ඉති ව ති ඉති ව අනුකරණ සද්ද. අසමෙය් පදවිභාෂො.

සරෙ සබ්බො ති කචි වං පපෙපාති. ඉච්චත්තු. ක්‍රියාකාරක පදසමබ්බෙකො.

19. ඉමස්ස පන චන්තිති චත්තබ්බෙ “සබ්බො චන්තිති” වචනං තිකාර පටිබ්බස්ස යකාරස්සාපි, ආපජ්ඣත්ථං. තෙනා’ග. තිසද්දෙ බ්‍යජ්ඣොති ඉකාරස්ස හි යකාරෙ කතෙ තිසද්දෙ බ්‍යජ්ඣො නාම හොති. න්‍යායො.

අති පති ඉතිනං තිසද්දස්සෙදං ගහණං. රුපසිඛිණං.

තිති නිද්දෙසනො අකතයකාරස්සෙවං විධි. ඉතරථා කචි ගහණස්ස ව අතිස්ස චත්තස්සාති සුත්තස්ස ව තීරත්ථකතා සියා. රුපසිඛිණං.

අති ඉච්චනස්ස අත්තභුතස්ස තිසද්දස්ස ඉවණණ පරෙ “සබ්බො චන්තිති” චුත්තරුපං න හොති’ති-උදගරණාති-අතිසි ගණො අතිරිතං අති ඉසිගණොති ඡෙදෙ කතෙ යදි ඉවණණස්ස යකාරදෙසං කචා “සබ්බො චන්ති”ති චුත්තවකාරදෙසමෙව ඉමිනා සුද්දොත්ත පටිසෙධෙත්වා බ්‍යඤ්ඤානං පරිකාරං පාපුණෙය්-අතිසි ගණොති රුපං ගවෙය්. තථා අතිරිතං-ඉවණණස්ස යකාරදෙසමෙව කචා තිසද්දස්ස වකාරදෙසකරණතොයෙව ඉවණණ පරෙ පටිසිඛි. අතිසිගණො අතිරිතනති රුපාති හොනති. සුබ්බාධිකායං.

පළොත් ඉති-අ-ආ-නි-වු-ති ඉති-වු-කතනු නිදොසො. සබ්බො ඉති තබ්බිසෙසන නිදොසො. වං ඉති-අවුත්ත කමමති දොසො. සරෙ ඉති-අ-නිමිත්තාධාර නිදොසො. කුචි ඉති අ-විසයාධාර නිදොසො. අසමෙය් චුත්තාචුත්තානසො.

පළොති. කො පළොති? ති පළොති. ති කිං පළොති? ති වං පළොති. කෙන විසිදො ති වං පළොති? සබ්බො ති වං පළොති. කෙන නිමිත්තෙන සබ්බො ති වං පළොති? සරෙ පරෙ සබ්බො ති වං පළොති. කත්තු පරෙ සබ්බො ති වං පළොති? කුචි සරෙ පරෙ සබ්බො ති වං පළොති. අසමෙය් චුත්තාචුත්තානසො.

පද්ධි — සබ්බො, සියලු ම; ති, ස්වරූපයෙන් නිකාරය තෙම. සරෙ, ස්වරූපයෙන්; කුචි, කිසිතැනෙකින්; වං, ව්‍යාප්තියෙන් යට පැමිණේ.

දො ධර්ම ව.-20-27.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මි-මුච්චතො? සරෙ පරෙ ධර්ම කුචි දො ගොති'ති. ඤ-මි-මුච්චතො. අසමෙය් සමබ්බො.

දො ඉති - අ - පු - අනුකරණසද්ධ-පඨ-ඵ-නාමිකපදං. ධර්ම ඉති-අ-පු-අනුකරණසද්ධ-ඡ-ඵ - නාමිකපදං. ව ඉති නිපාතපදං. ඵවං-වි-ප-ව-තිපදමිදං සුත්තං. අසමෙය් පදවිභාගො.

20. වසද්ධගහණෙන ඉමස්ස ව අඤ්ඤං අඤ්ඤාසව අඤ්ඤාති දස්සෙතො සාහුදස්සනමරියානනති ආදිමාග. අනෙකත්තං ති නිපාතා වුත්තව:-

“උපසංඝා නිපාතා ව පච්චයා ව ඉමෙ තයො,
නෙකානෙකත්තං විසයා ඉති තොරුත්තිකා මුච්චි”නති.

නත්ත සාධු දස්සනමරියානනති ඡෙදෙ කතො ධර්මස්ස ඉධ වග්ගහණෙන ගතොරෙ කතො සාහුති රුපසිඨි වෙදිතබ්බො නායකො.

ඵකසද්ධතො පරස්ස ඉධස්ස ධර්මස්සොචායං රුපසිඨිසං.

සුත්තවිභාගෙන සුත්තස්ස ව ඉති විභාගෙන බ්හුධාපි ආදෙසො සියා. දස්ස නාදෙසො ගොති. යථා කතමං? “සුගගො” ඵවං සෙසෙසුපි යොජෙනබ්බං. නිදර්ශනං.

“සර් සරෙ ලොපං” 12. ඉති සුත්තනො සරෙ ඉති ව “කිවා සවණ්ණං උත්තෙ” 14. ඉති සුත්තනො කිවි ඉති ව ඉමං-සු-අනු චිත්තනෙ. තස්මා, සරෙ, සරකබ්බෙ පරෙ; ධස්ස, ධකාරස්ස; කිවි, කන්ථි; දො ව, දකාරො ව හොති. අසමෙත්ථ පදෙත්ථා.

දො ඉති ව ධස්ස ඉති ව අනුකරණසද්ද. විනොතිති=ව, වි-වයෙ. අසමෙත්ථ පදවිගන්තො.

සරෙ කිවි ධස්ස දො හොති. ඉවච්ඡා ක්‍රියාකාරකපදස මභිකො.

හොතිති-අ-ආ-ක්‍රි=වු-දො ඉති - වු - කන්තු නිද්දෙසො. ධස්ස, ඉති අවුත්තජ්ජිතිද්දෙසො. සරෙ ඉති අ-නිමිත්තාධාර නිද්දෙසො. අසමෙත්ථ වුත්තාවුත්තන්තො.

හොති. කො හොති? දො හොති. කස්ස දො හොති? ධකාරස්ස දො හොති. කස්මිං නිමිත්තෙ ධකාරස්ස දො හොති? සරෙ පරෙ ධකාරස්ස දො හොති. කන්ථ සරෙ පරෙ ධකාරස්ස දො හොති? කිවි සරෙ පරෙ ධකාරස්ස දො හොති. අසමෙත්ථ වොදනාපටිභාරන්තො.

පදංචි — සරෙ, සවරයා පරකල්පි; ධස්ස, ධකාරයනව; කිවි කිසිකුනෙක්පි; දො ව, දකාරයෙක් ද ආදෙශ වේ.

ඉවණ්ණො යං නවා.-21-21.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මි-මුච්චනෙ? සරෙ පරෙ ඉවණ්ණස්ස කිවි යකාරො හොතිති, සද්ධ-මි-මුච්චනෙ. අසමෙත්ථ සමභිකො.

ඉවණ්ණො ඉති-අ-පු-සමා-පඨ-ඵ-නාමිකපදං. යං ඉති-අ-අනුකරණසද්ද-ද-ඵ-නාමිකපදං. නවා ඉති නිපාතපදං. ඵං-වි-ප-ව-තිපදමිදං සුත්තං. අසමෙත්ථ පදවිගන්තො.

“සර් සරෙ ලොපං” 12. ඉති සුත්තනො සරෙ ඉති ව “වා පරෙ අසරුපා” 13. ඉති සුත්තනො විහන්ති විපල්ලාසවසෙත අසරුපෙ ඉති ව ඉමං - සු - අනුචිත්තනෙ. තස්මා, ඉවණ්ණො, ඉකාරො ව ඊකාරො ඵ; අසරුපෙ, අසමානරුපෙ; සරෙ, සරෙ පරෙ; නවා, කන්ථි; යං, යකාරං පපොථාති. අසමෙත්ථ පදෙත්ථා.

21. නවා ති පදං කසමා වුත්තං? පඤ්චගණෙනගිත්තාදිසු සතිපි සරෙ පරෙ නවා සද්දෙන නිවාරිතතො ඉවණ්ණො යකාරං න පපොථාති’ති සද්ධනන්ථං වුත්තං. ඵන්ථ නවා සද්දෙ ‘කිවි’සද්දෙන සමානන්ථො. තිද්දෙසං.

නවා සද්දෙ කිවිසද්ද පරිභාසො, රුපසිඛිසං.

වණ්ණිකයනිති=වණ්ණනා; වණ්ණ- සංවණ්ණනෙ. ඉ එව වණ්ණනා=ඉවණ්ණනා; යං ඉති අනුකරණසද්දෙ. න වාරයනිති= නවා; න පුබ්බ වර-වාරණෙ. අසමෙත්ථ සද්විහානො.

අසරුපෙ සරෙ ඉවණ්ණනා නවා යං පටොති. ඉවච්ඡා ක්‍රියා, ආරක සද්දසමුප්පාදා.

පටොති ඉති-අ-ආ-ක්‍රි-පු-ඉවණ්ණනා ඉති-පු-කතතු නිද්දෙ සො. තාය-අ-යං ඉති-අ-කමම නිද්දෙසො. සරෙ ඉති-අ-නිමි ත්‍යාගාර නිද්දෙසො. අසරුපෙ ඉති තබ්බිසෙසන නිද්දෙසො. නවා ඉති ක්‍රියාවිසෙසන නිද්දෙසො. අසමෙත්ථ වුත්තාවුත්තා නසො වෙච්ච විසෙසනවිසෙසන නසො ව.

පටොති. කො පටොති? ඉවණ්ණනා පටොති. ඉවණ්ණනා කං පටොති? ඉවණ්ණනා යං පටොති. කසමි නිමිතතෙ ඉව ණ්ණනා යං පටොති? සරෙ පරෙ ඉවණ්ණනා යං පටොති. කෙන විසිසෙ සරෙ පරෙ ඉවණ්ණනා යං පටොති? අසරුපෙ සරෙ පරෙ ඉවණ්ණනා යං පටොති. කත්ථ අසරුපෙ සරෙ පරෙ ඉව ණ්ණනා යං පටොති? නවා අසරුපෙ සරෙ පරෙ ඉවණ්ණනා යං පටොති. අසමෙත්ථ වොදනාපටිභාර නසො.

සද්දා— ඉවණ්ණනා, ඉවණ්ණය තෙම; අසරුපෙ, අසමානරු පවු; සරෙ, සාරයා පරකල්භි; නවා, කිසිතැනෙක්භි; යං, යකාර දෙශයට පැමිණේ.

එවාදියා රි පුබ්බො ව රසො.-22-28.

ඉති විසිසුත්තං. කි-මි-මුච්චනෙ? සරතො පරසා එවසද්දසා ආදියා රිකාරෙ ගොති, පුබ්බො ව රසො ගොති'ති, සද්ද-මි- මුච්චනෙ. අසමෙත්ථ සමබ්භවා.

එවාදියා ඉති-ඉ-පු-ස-ඡ-එ-නා පදං. රි ඉති-අනුකරණසද්ද- ප-එ-නා-පදං. පුබ්බො ඉති-අ-පු-සබ්බනාම-පඨ-එ-නා-පදං. ච ඉති නිපාත පදං. රසො ඉති-අ-පු-කි-පඨ-එ-නා-පදං. එවං- වි-ප-ව-පඤ්චපදමිදං සුත්තං. අසමෙත්ථ සද්විහානො.

22. "එවාදියා රි පුබ්බො ව රසො" ති එත්ථ එවසොකා රසොව රිකාරාදෙසො. තත්ථ ඉකාරො පටානො රකාරො ආගමි ජසදියො, සුබ්බොධිකාමිකාශං.

“සර සරෙ ලොපං” 12. ඉති සුත්තතො විභන්ති විපල්ලාස වුසෙන සරමනා ඉති ව “ඉවණ්ණො යං නවා” 21. ඉති සුත්තතො නවා ඉති ව ඉමං-සු-අනුවත්තතො. තසමා, නවා, කන්චි ආනෙ; සරමනා, සරතො පරයා; එවාදියා, එවසදායා ආදිභූතයා එකා ජයා; ඊ, ඊකාරාදෙසො හොති. පුබ්බො ව, පුබ්බසරෙ ව; රයො, රයො හොති. අශමෙත්ථ පදමො.

ආදියනිති=ආදි; අ පුබ්බ ද-දනෙ. එවයා ආදි=එවාදි; තයා-එවාදියා. ඊ ඉති අනුකරණසද්දො. පුබ්බනි=පුබ්බො; පුබ්බ-ගතියං. විනොතිනි=ව; වි-වයෙ. රසනි අපාකං කාලං අයාදො. තිනි=රයො; රස-අයාදනෙ. අශමෙත්ථ පදවිගතො.

සරමනා එවාදියා ඊ හොති. ඉවවතු ක්‍රියාකාරකපදය මබ්බො. හොතිනි - අ-ආ-ක්‍රි-වු-ඊ ඉති-වු-කත්තු නිද්දෙසො, එවාදියා ඉති අ-සමබ්බතිද්දෙසො. සරමනා ඉති අවුත්තාපාදන නිද්දෙසො. පුබ්බො ව රයො හොති. ඉතිවානු ක්‍රියාකාරකපද මබ්බො. හොතිනි - අ-ආ-ක්‍රි-වු-පුබ්බො ඉති-වු-පකතිකත්තු නිද්දෙසො. රයො ඉති වු-විකතිකත්තු නිද්දෙසො. අශමෙත්ථ විගතාමුත්තනො.

හොති. කො හොති? ඊකාරාදෙසො හොති. කයා ඊකාරාදෙසො හොති? එවාදියා ඊකාරාදෙසො හොති. කිං විසිදියා එවාදියා ඊකාරාදෙසො හොති? පරයා එවාදියා ඊකාරාදෙසො හොති. කයා පරයා එවාදියා ඊකාරාදෙසො හොති? සරතො පරයා එවාදියා ඊකාරාදෙසො හොති. සරතො පරයා එවාදියා කන්චි ඊකාරාදෙසො හොති? සරතො පරයා එවාදියා නවා ඊකාරාදෙසො හොති.

හොති. කො හොති? රයො හොති. කො රයො හොති? සරො රයො හොති. කෙන විසිදො සරො රයො හොති? පුබ්බො ව සරො රයො හොති. කයා පුබ්බො ව සරො රයො හොති? ඊකාරාදෙසතො පුබ්බො ව සරො රයො හොති. අශමෙත්ථ වොදනාපටිභාරනො.

පද්ධි - නවා, කිසිනුතෙක්ති; සරමනා, සරයා කෙරන් පරවු; එවාදියා, එව ඉබ්දයාගේ ආදි එකාරයහව; ඊ, ඊකාරාදෙශ වේ. පුබ්බො ව, පුළුසර තෙමේ ද; රයො, භුස වේ.

සත්‍ය කලපයෙහි විනිශ්චය කාණ්ඩය,

සරා පකති බසැන්නෙ.-23-36.

ඉති විධි සුතනං. කි-මි-මුච්චනෙ? බසැන්නෙ පරෙ සරා පකති ගොනති, සැ-මි-මුච්චනෙ. අසමෙඤ්ඤා සමබ්බන්ධො.

සරා ඉති-අ-පු-කි-ප-බ-නාමිකපදං. පකති ඉති-ඉ-ඉ-කි-ප-බ-බ-නා-පදං. බසැන්නෙ ඉති-අ-පු-කි-ස-ඵ-නා-පදං. ඵං-පි-ප-ඵ-තිපදමිදං සුතනං. අසමෙඤ්ඤා පදවිභාගො.

බසැන්නෙ, බසැන්නෙ පරෙ; සරා, පුබ්බභූතා සරා; පකති, පකති ගොනති. අසමෙඤ්ඤා පදවිභාගො.

සරනති සද්දං කඳෙන්නති=සරා; සර-සද්දෙ. පුබ්බාකාරෙ නෙව කඳෙන්නති=පකති. ප පුබ්බ කර-කරණෙ. බසැන්නෙ අනෙථා ඵනෙතාති=බසැන්නො; පි පුබ්බ අසැන්න-බසන්නගතිං. තස්මිං-බසැන්නෙ. අසමෙඤ්ඤා පදවිභාගො.

බසැන්නෙ සරා පකති ගොනති. ඉච්චත්‍ර ක්‍රියාකාරකපද සමබ්බන්ධො.

ගොනති'ති-අ-ආ-ක්‍රි-වු-සරා ඉති - වු - පකති කතතු නිද්දෙ සො. පකති ඉති-වු-පිකති කතතු නිද්දෙසො. බසැන්නෙ ඉති-අ-නිමිත්තාධාරනිද්දෙසො. අසමෙඤ්ඤා වුතනාවුතනනසො.

ගොනති. කා ගොනති? පකති ගොනති. කෙ පකති ගොනති? සරා පකති ගොනති. කෙන නිමිත්තෙන සරා පකති ගොනති? බසැන්නෙ සරා පකති ගොනති. අසමෙඤ්ඤා මොදනාපටිභාර නසො.

පදවිභාගො-බසැන්නෙ, බසැන්නයා පරකල්පි; සරා; සවරයෝ නුමු; පකති, ප්‍රකාති වෙත්.

සරෙ කවි.-24-35.

ඉති විධි සුතනං. කි-මි-මුච්චනෙ? සරෙ සරා කවි පකති ගොනති, සැ-මි-මුච්චනෙ. අසමෙඤ්ඤා පදසමබ්බන්ධො.

23. සරා බො බසැන්නෙ පරෙ පකති රූපා ගොනති යෙභුයෙත දිසරසසලොපෙති විකාරභාවො. රූපසිඛිං.

පකති'ති ලොපදිසරසසසවණ්ණාදෙසෙ අපාපුණිකා භානං තනතිසසිතාගමස්ස වාභාවො ආලපනනෙත ඉති'සමිං අවජ්ඣන්තර කබ්ඤෙ අසමාසෙ පදනනදිසෙ ව ඉකාරාකාරකමපදනෙතසු අතිතක්‍රියාදිසු ව පකතිරූපාති භවනති. සුබොධිකාං.

24. සරා බො සබ්බෙපි සරෙ පරෙ කවි ඡන්දශ්‍රේෂ්ඨසුච්චාර භුභානෙ සනිවජාරගිතභානෙ ව පකතිරූපා ගොනති, න ලොපා දෙසවිකාරමාපජ්ජනති අනෙථා. රූපසිඛිං.

කස්මා පනෙත් කවිග්‍රහණං කතං? වාග්‍රහණමෙවෙත් කාතබ්බනති? කවිග්‍රහණස්ස වාත් දිපනානං කතනානි වොදනා පටිභාරො. කවිභාෂන චණ්ණනාං.

සරෙ ඉති-අ-පු-කි-ස-එ-නාමිකපදං. කිවි ඉති නිපාතපදං. එවං-වි-ප-ව-විපදමිදං සුත්තං අශමෙය්‍ය පදවිභාගො.

“සර පකති බ්‍යඤ්ජනෙ” 23. ඉති සුත්තතො යඤ ඉති ව පකති ඉති ව ඉමං-සු-අනුවත්තතෙන. තස්මා, සරෙ, සරෙ පරෙ; කිවි, කන්ථවි; සර; පුබ්බසර; පකති, පකති භොනති. අශමෙය්‍ය පදෙය්‍යා.

සරති ව්‍යත්තං සංගං. කරුණිති=සරො; සර-සද්දෙ. තස්මිං-සරෙ. කිවි-කිවි. අශමෙය්‍ය පදවිභාගො.

සරෙ සරා කිවි පකති භොනති. ඉවමනු ක්‍රියාකාරකපදං සම්බන්ධො. භොනති-අ-ආ-ක්‍රි-වු-සරා ඉති-වු-පකති කත්තු නිද්දෙසො. පකති ඉති වු-විකතිකත්තු නිද්දෙසො. සරෙ ඉති-අ-නිමිත්තාධාරනිද්දෙසො. කිවි ඉති අ-විසයාධාරනිද්දෙසො. අශමෙය්‍ය වුත්තාමුත්තනිද්දෙසො.

භොනති. කා භොනති? පකති භොනති. කෙ පකති භොනති? සර පකති භොනති. කෙන නිමිත්තෙන සරා පකති භොනති? සරෙ සරා පකති භොනති. කන්ථ සරෙ සරා පකති භොනති? කිවි

සරෙ සරා පකති භොනති. අශමෙය්‍ය වොදනාපටිභාර නිද්දෙසො.

පදෙය්‍යා — සරෙ, ස්වරයා පරකල්හි; කිවි, කිසි තැනෙක්හි; සරා, පුළුස්වරයෝ තුමු; පකති, ප්‍රකාති වෙත්.

දීඝං.-25-37.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මි-මුවවතෙ? බ්‍යඤ්ජනෙ පරෙ සරා කිවි දීඝං පපෙපානති‘ති, සද්ධ-මි-මුවවතෙ. අශමෙය්‍ය සම්බන්ධො.

දීඝං ඉති-අ-පු-කි-දු-එ-නා-පදං. එවං-වි-ප-ව-එකපදමිදං සුත්තං. අශමෙය්‍ය පදවිභාගො.

“සරා පකති බ්‍යඤ්ජනෙ” 23. ඉති සුත්තතො බ්‍යඤ්ජනෙ ඉති ව යඤ ඉති ව “සරෙ කිවි” 24. ඉති සුත්තතො කිවි ඉති ව ඉමං-සු-අනුවත්තතෙන. තස්මා, බ්‍යඤ්ජනෙ, බ්‍යඤ්ජන කඛරෙ පරෙ; සරා, පුබ්බසරකඛරා; කිවි, කන්ථවි; දීඝං, දීඝං පපෙපානති. අශමෙය්‍ය පදෙය්‍යා.

25. දීඝරසෙසසු රසානංව පඨමං නිද්දිට්ඨිතතා රසාපි ධිමති එව පඨමං වත්තබ්බෙපි දීඝවිධිසා පඨමං කරණං බ්‍යඤ්ජන භාගණානුවත්තනභාවසද්ධපනන්ථං. න්‍යායො.

සුත්තසුමුචාරණ ජන්දනුරකකතානෙසු දීඝො. රූපසිඛිඛිං.

දිසභාවං හතති ගව්ඡතිති=දිසො; දි සද්ධපපද හත-ගතිසං,
තං-දිසං, අසමෙත්ත පදවිගහණො.

බ්‍යක්ෂණයෙන් සැරෑකි බව දීර්ඝ ප්‍රවේශයකින්, ඉවහල් ක්‍රියාකාරක
පදනමකි.

පළොත්තනි ඉති-අ-අ-ත්‍රි-ව්‍ය සරා ඉති-ව්‍ය-කතනු නිද්දෙසො,
දීඝං ඉති-අ-කමමනිද්දෙසො. බ්‍යඤ්ඤානෙ ඉති අ-නිමිත්තාධාර
නිද්දෙසො. ඤචි ඉති-අ-විසයාධාරනිද්දෙසො. අඝමෙ ඤච වුත්තා
වුත්තනෙසො.

දිසං පඤ්චානති. කෙ දිසං පඤ්චානති? සරා දිසං පඤ්චානති. කස්මිං නිම්බෙන සරා දිසං පඤ්චානති? බ්‍යඤ්ජනෙ පරෙ සරා දිසං පඤ්චානති. කන්ධ බ්‍යඤ්ජනෙ පරෙ සරා දිසං පඤ්චානති? කුට්ඨි බ්‍යඤ්ජනෙ පරෙ සරා දිසං පඤ්චානති. අශ්ව මේඛල්ලී මොහතාපටිකාරණං.

පද්‍ය — බ්‍යඤ්ජනෙ; බ්‍යඤ්ජනයා පරකල්හි; සරා, පුළු
සරයෝ නමු; කුච්චි, කිසිතැනෙක්හි; දීඝං, දීඝීයව පැමිණෙත්.

రజిస్ట్రే. -26-38.

ඉති විධි සුභතං. කි-මි-මුවවතෙ? බසඤ්ඤා පරෙ සර
කවි රසං පටොනාති' හි, ඤා-මි-මුවවතෙ. අසමෙය් සමිතිනාං.

රැකුම. ඉති-අ-පු-කි-ද-එ-නා-පදං. එවිං-වි-ප-ව-එකපද
මිදං සුඛං. අසමනා පදවිනාගො.

“සර පකිති බරැණෙන” 23. ඉති සුත්තනො සග් ඉති ව
බරැණෙන ඉති ව “සරෙ කිට්” 24. ඉති සුත්තනො කිට් ඉති ව
ඉමං සුත්තමනුවතතෙන. තසමා, බරැණෙන, බරැණෙන පරෙ;
සර, පුබ්බභූතා සර; කිට්, කාකිට්; රසං, රසං පපෙසානති.
ඉසමෙත්ථ පදෙත්ථා.

රසනි අප්පකං කාලං අසාදෙති' ති=රසනා; රස-අසාදන.
කං-රසං. අසමෙති පදවිග්ගහනා.

බ්‍රහ්මයාගේ සර්ව විශ්ව උපදෙසකරු, ඉන්ද්‍රිය ක්‍රියාකාරක
පරිසරයකි.

36. රසානති අනියමෙන වුතෙතපි සානාසනඛවසෙත්තං තං ජ්ඣාරුද්ධිතං ඉඤ්ඤාදයොව හොතතී'ති දදිබ්බං. න්‍යාසෙ.

ශ්‍රී ලංකා විද්‍යා සහ සාහිත්‍ය ආයතනය විසින් පිටුපසින් මුද්‍රණය කරන ලද පොතකි.

පපොනති ඉති-අ-අ-ක්‍රි-වු-සර ඉති-වු-කතතුතිද්දෙසො. කාය අවුත්තත්තා රසං ඉති-අ-කම්මතිද්දෙසො. බ්‍රහ්මානෙ ඉති-අ-නිමිත්තාධාරතිද්දෙසො. කිචි ඉති-අ - විසයාධාරතිද්දෙසො. අශමෙත්ථ වුත්තාවුත්තානෙසො.

රසං පපොනති. කෙ රසං පපොනති? සර රසං පපොනති. කසම්මි නිමිත්තෙ සර රසං පපොනති? බ්‍රහ්මානෙ පරෙ සර රසං පපොනති. කත්ථ බ්‍රහ්මානෙ පරෙ සරා රසං පපොනති? කිචි බ්‍රහ්මානෙ පරෙ සරා රසං පපොනති. අශ මෙත්ථ වොදනාසට්ඨාගාරනෙසො.

පද්ධති — බ්‍රහ්මානෙ, බ්‍රහ්මානෙයා පරකල්පි; සරා, පුළුස්ස රසෝ වුමු; කිචි, කිසිතැනෙක්කි; රසං, භ්‍රස්මයට පැමිණෙත්.

ලොපස්ථ චත්‍රාකාරො.-27-39.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මි-මුච්චනෙ? බ්‍රහ්මානෙ පරෙ සර කිචි ලොපං, පපොනති, තත්‍ර අකාරෙ ච ගොති'ති, සු-මි-මුච්චනෙ අශ මෙත්ථ සමබ්‍රහ්මානෙ.

ලොපං ඉති-අ-පු-කි-දු-ඵ-නා-පදං. ච ඉති නිපාතපදං තත්‍ර ඉති සත්තමසත්තෙ නිපාතන නිපාතපදං. අකාරො ඉති-අ-පු-කි-පඨ-ඵ-නා-පදං. ඵං - වි- ප - ච - චතුස්පදමිදං සුත්තං. අශ මෙත්ථ පදවිහාගො.

“සරා පකති බ්‍රහ්මානෙ” 23. ඉති සුත්තතො සත්ථ ඉති ච බ්‍රහ්මානෙ ඉති ච “සරෙ කිචි” 24. ඉති සුත්තතො කිචි ඉති ච ඉමං-පු-අනුචත්තනෙ. තස්මා, බ්‍රහ්මානෙ, බ්‍රහ්මානෙ පරෙ; සරා, පුළුස්සනා සරා; කිචි, කත්ථි; ලොපං, විනාසං පපොනති. තත්‍ර, තස්මිං පුත්තෙ යානෙ; අකාරො ච, අකාරාගමො ච ගොති. අශ මෙත්ථ පදවිහාගො.

27. චග්ගහණං දුතියත්ථං සමපිණෙහිති. නාමකං

තත්‍ර පුත්තෙ යානෙ අකාරාගමො ච ගොති. එන ත සද්ද නෙතාකාරසොවායං ලොපො. ච සද්දෙන එන සද්ද නතස්ස සරෙ පරෙපි කිචි. රුපසිඬිසිං.

“ලොපං වා”ති ගොගවිහාගෙන ගහපකාති නාමදිසු ලොප මතකමෙව ගොති. වසද්දෙන පන කථං භුත්තමුත නාමදිසු උකාරාගමො ගොති. සරෙ පරෙපි අකාරාගමො ගොති. “එස අත්ථො” නාමදිසු. නිද්දෙස.

ලුප්තකිංකරං=ලොපො; ලුප්-නාසෙ. තං-ලොපං. විනෝතිකිංච; වි-වයෙ. තස්මිං=තත්‍ර; අ ඵල කාරො=අකාරො; අශමෙත් පද විගතහො.

බ්‍රහ්මණෙන සරා ලොපං පපොසානති. ඉවච්ඡා ක්‍රියාකාරක පදසම්බන්ධය.

පපොසානති ඉති-අ-ආ-ක්‍රි-වු-සරා ඉති-වු-කතතු නිද්දෙසො. ලොපං ඉති-අ-කම නිද්දෙසො. බ්‍රහ්මණෙන ඉති-අ-නිමිතතා ධාර නිද්දෙසො.

තත්‍ර අකාරො හොති. ඉතිච්ඡා ක්‍රියාකාරක පදසම්බන්ධය. හොති-ති-අ-ආ-ක්‍රි-වු-අකාරො ඉති-වු-කතතු නිද්දෙසො. තත්‍ර ඉති-අ-විසයාධාර නිද්දෙසො. අශමෙත් වුගතාවුගතනායො.

පපොසානති. කෙ පපොසානති? සරා පපොසානති. සරා කං පපොසානති? සරා ලොපං පපොසානති. කස්මිං නිමිතෙන සරා ලොපං පපොසානති? බ්‍රහ්මණෙන පරෙ සරා ලොපං පපොසානති. කත් බ්‍රහ්මණෙන පරෙ සරා ලොපං පපොසානති? කවි බ්‍රහ්මණෙන පරෙ සරා ලොපං පපොසානති. හොති කො හොති? අකාරො ච හොති. කත් අකාරො ච හොති? තත්‍ර අකාරො ච හොති. අශමෙත් වොදනා පටිභාරනායො.

පද්‍යං — බ්‍රහ්මණෙන, බ්‍රහ්මණයා පරකල්භි; සරා, පුළු සරයෝ තුමු; කවි, කිසිතැනෙක්භි; ලොපං, විනාසයට පැමිණෙත්. තත්‍ර, ඒ ලොපකල්ප තත්භි; අකාරො ච, අකාරයෙක් ද ආගම වේ.

පරවේගාවෝ ධාතෝ.-28-40.

ඉති විධි සුන්‍යං. කි-මි-මුච්චතො? ධාතෝ සරතො පරස්‍ය බ්‍රහ්මණස්‍ය විභාවෝ හොති-ති, ඤ-මි-මුච්චතො. අශමෙත් සම්බන්ධය.

28. ධාතසද්ධෙවෙත් සුන්‍යත්වාවකො. න්‍යායො.

එත් ච ධාතං නාම රස්‍යාකාරතො පරං ප පති පටි කමු කුස කුඩ නි ගහ ජුත ඤා සි සු සමහ සර සසාදිතමාදිබ්‍රහ්මණං විභාවං-තික තය තිංස වතාදිතමාදිව-වතු වටු දිසාදිතමන්තඤ්ච-උ දු නි උපසංගත වතු ඡ සන්‍යසද්ධෙසසාදිපරඤ්ච-අපදන්තා නාකාරදිසතොයකාරදි ව- යවතංතලතාදිතමාදෙසො ච සසාදිතං - සහධානිත්‍යයාදෙසො ච - සිසකාරෙ නපාදිතො-ඡ්‍යුත්‍ර රකකතෙ ව-සර කෙ බංසු හමාදිතමාදි ව-රස්‍යාකාරතො වග්‍ය වතුත් දුතියා ඉවෙච්චමාදි. රුපසිඛිණං.

පරස්ස ඉති-අ-පු-සබ්බනාම ජ-එ-නා-පදං. වෙහාවො ඉති අ-පු-ත-පඨ-එ-නා-පදං. ආනෙ ඉති-අ-න-කි-ස-එ-නා පදං. එවං-වි-ප-ව-තිපදමිදං සුත්තං. අසමෙත්ථ පදවිභාගො.

“සඤ්ඤා පනති බ්‍යාඤ්ඤානෙ” 28. ඉති සුත්තං තො විහතති විප ලාසවසෙන සරමනා ඉති ච බ්‍යාඤ්ඤානස්ස ඉති ච ඉමං-පු-අනු වත්තතො. නසමා, ආනෙ, සුත්තෙ ආනෙ; සරමනා, සරකකිරතො, පරස්ස බ්‍යාඤ්ඤානස්ස, පුරාණ බ්‍යාඤ්ඤානකකිරස්ස; වෙහාවො, විහාවො හොති. අසමෙත්ථ පදෙත්ථා.

පරති පාරං ගව්ඡති‘ති=පරෙ; පර-පාරගමනෙ. තස්ස- පරස්ස. භවතං=භාවො; හු-සත්තායං. චිත්තං භාවො=චිතාවො; විහාවො එවං=වෙහාවො. සුත්තවසෙන ආති එත්ථාති=ආනං; ආ- ගතිතිවුත්තියං. නසමං-ආනෙ. අසමෙත්ථ පදෙත්ථා.

ආනෙ සරමනා පරස්ස බ්‍යාඤ්ඤානස්ස වෙහාවො හොති, ඉමමනු ක්‍රියාකාරක පදසමකායා. හොතිති-අ-ආ=ක්‍රි-වු-වෙ භාවො ඉති - වු - ක - තිද්දෙසො. නායාවුත්තත්තා බ්‍යාඤ්ඤානස්ස ඉති-අ-සබ්බකි තිද්දෙසො. පරස්ස ඉති නබ්බිසෙසන තිද්දෙසො. සරමනා ඉති - අ - අපා - තිද්දෙසො. ආනෙ ඉති-අවුත්තාමාර තිද්දෙසො. අසමෙත්ථ වුත්තාවුත්තනිසො.

හොති. කො හොති? වෙහාවො හොති. කස්ස වෙහාවො හොති? බ්‍යාඤ්ඤානස්ස වෙහාවො හොති. කෙන විසිදස්ස බ්‍යාඤ්ඤා නස්ස වෙහාවො හොති? පරස්ස බ්‍යාඤ්ඤානස්ස වෙහාවො හොති. කසමා පරස්ස බ්‍යාඤ්ඤානස්ස වෙහාවො හොති? සරමනා පරස්ස බ්‍යාඤ්ඤානස්ස වෙහාවො හොති. සරමනා පරස්ස බ්‍යාඤ්ඤානස්ස කත්ථ වෙහාවො හොති? සරමනා පරස්ස බ්‍යාඤ්ඤානස්ස ආනෙ වෙහාවො හොති. අසමෙත්ථ වොදනාපටිභාරනිසො.

පදානි - ආනෙ, සුත්තස්ථානයෙහි; සරමනා, සරියානෙ රෙත්; පරස්ස බ්‍යාඤ්ඤානස්ස, පරවු බ්‍යාඤ්ඤානගතව; වෙහාවො විහාවය වේ.

වග්ගෙ සොසාසොසානං තතියපඨමා.-29-42.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මි-මුච්චතො? වග්ගෙ සොසාසොසානං චතුස්ථ දුතියානං නබ්බස්සෙ තතියපඨමා විග්ගං යනති‘ති, සු- මි-මුච්චතො. අසමෙත්ථ සමබ්බෙත්ථා.

29. එත්ථ වග්ගෙහි සොසාසොසානං අවග්ගපටිකෙකප නත්ථං-සොසාසොසානනති තතියපඨමා‘ති වුත්තානං ආනං තිය

වගෙහි ඉති-අ-පු-සි-ප-නා-පදං. සොසාසොසානං ඉති-අ-පු-සි-ප-බ-නා-පදං. තනියපයමා ඉති - අ-පු-සි-ප-බ-නා-පදං. එවං-චි-ප-ව-නිපදමිදං සුතතං. අසමෙය්‍ය පදවිහානො.

“පරවෙහාවො ධානෙ” 23. ඉති සුතතතො ධානෙ ඉති ව විහතති විපරිණාමවසෙන වෙහාවං. ඉති ව. ඉමං සුතතමනුචතතො. තසමා, වගෙහි, තසමිං තසමිං වගෙහි; සොසා සොසානං, සොසා සොසා භූතානං දුතියවතුභානං; ධානෙ, සුතෙහි ධානෙ; තනිය පයමා, තනිය පයමකකරු; වෙහාවං, විහාවං යනාදී. අසමෙය්‍ය පදෙය්‍යො.

වග්ගියනිති = වගෙහි; වගි, ගතියං. තසමිං-වගෙහි. සුස තිති=සොසො; සුස-සොසො. න සොසො=අසොසො; සොසා ව අසොසා ව=සොසාසොසා; තෙසං-සොසා සොසානං. තිණ්ණං පුරණො=තනියො, අභිමුඛෙ පඨියනිති=පයමො; පය-බ්‍යත්ත වවෙ. තනියො ව පයමො ව=තනියපයමා. අසමෙය්‍ය පදවි හානො.

වගෙහි සොසාසොසානං තනියපයමා වෙහාවං ගවස්නති. ඉවමනු ක්‍රියාකාරක පදසමබ්‍යො.

ගවස්නති ඉති - අ - අ - ක්‍රි-ප්‍ර-තනියපයමා ඉති-ප්‍ර-කතතුති ද්‍රෝසො. වෙහාවං ඉති-අ-අ-කමම නිද්‍රෝසො. සොසා සොසානං ඉති-අ-සමබ්‍යො නිද්‍රෝසො. වගෙහි ඉති-අ-අධාර නිද්‍රෝසො. ධානෙ ඉති-අ-විසයාධාර නිද්‍රෝසො. අසමෙය්‍ය ප්‍රත්‍යාවුත්ත නානො.

මෙති-එය්‍ය ව අසුකයමිං වගෙහි සොසාසොසානං අසුකයමිං වගෙහි තනියපයමා ‘ති’ නියමාභාවෙපි ධානාසන්නාවසෙන නියමො වෙදි තබ්බො. න්‍යායො.

“වගෙහි සොසාසොසානං තනියපයමා‘ති’ සාමඤ්ඤෙන වුත්තොපි වගෙහි වතුය්‍යදුතියානං තබ්බඤ්ඤ තනියපයමා‘ති’ විඤ්ඤ යති, තෙන ච පඤ්චමෙ තනියපයසමෙහි න ති. පුබ්බසුත්තොන වෙ භාවසාමඤ්ඤෙන පරිභාසං කතො ඉමිනා සුත්තොන අසද්ධිසවෙ භාවො කාතබ්බො. භෙවි පන ඉමිනා සුත්තොන පරිභාසං කතො පුබ්බසුත්තොන වෙහාවො කාතබ්බොති වදන්ති. තවපන “ඉදං හි නාසමප්‍රත්‍යං විදධාති අප්‍රබො පුබ්බසුත්තොන සමද්‍රව්‍යං නිග මෙති”ති වචනෙන විරුද්ධති. නිද්‍රෝසො.

“වගෙහි සොසාසොසානං තනියපයමා”ති සුද්දේහනං වගෙහි වතුය්‍ය දුතිය බ්‍යඤ්ඤානං විත්තං-“පරවෙහාවො ධානෙ”ති සුත්තොන අඤ්ඤාසමපි අකකරුනං විත්තං වුත්තං. සුභොධිකායං.

ගව්‍යෙනි. කෙ ගව්‍යෙනි? තතියපඨමා ගව්‍යෙනි. තතිය පඨමා කං ගව්‍යෙනි? තතියපඨමා වෙහාවං ගව්‍යෙනි. කෙසං තතියපඨමා වෙහාවං ගව්‍යෙනි? සොසාසොසානං තතියපඨමා වෙහාවං ගව්‍යෙනි. කසමිං සොසාසොසානං තතියපඨමා වෙහාවං ගව්‍යෙනි? වග්ගෙ සොසාසොසානං තතියපඨමා වෙහාවං ගව්‍යෙනි. කඤ්ච වග්ගෙ සොසාසොසානං තතියපඨමා වෙහාවං ගව්‍යෙනි? ථානෙ වග්ගෙ සොසාසොසානං තතියපඨමා වෙහාවං ගව්‍යෙනි. අසමෙත්ථ වොදනාප්පිභාරකසො.

පද්ධි — වග්ගෙ, ඒ ඒ වර්ගයෙහි; සොසාසොසානං, සොමා, සොමවු මිතිය වතුළාඤ්ඤායත්ථ; ථානෙ, යුක්තසාධනයෙහි; තතියපඨමා, තෘතීය ප්‍රථමාඤ්ඤායත්ථ; වෙහාවං, විහාවයථ පාමි ණෙත්.

සර්ව කල්පයෙහි තෘතීය කාණ්ඩයයි.

අං බ්‍රහ්මාණ්ඩෙ නිග්ගහිතං.-30-58.

ඉති විචික්ඛතං. කිං-මි-මුච්චතෙ? බ්‍රහ්මාණ්ඩෙ පරෙ නිග්ගහිතස්ස අං ආදෙසො භොති'ති, ස්ව-මිදමුච්චතෙ. අසමෙත්ථ සම්බන්ධො.

අං ඉති නිග්ගහිතතා අනුකරණසංඥා - ප - ඵ - නා - පදං. බ්‍රහ්මාණ්ඩෙ ඉති-අ-පු-කි-ස-ඵ-නා-පදං. නිග්ගහිතං ඉති-අ-න-පඨ-ඵ-නා-පදං. ඵ-වං-වි-ප-ව-තිපදමිදං සුත්තං. අසමෙත්ථ පද විභාගො.

80. නිග්ගහිතං ඛො බ්‍රහ්මාණ්ඩෙ පරෙ අංඉති භොති. අනාගරො උච්චාරණත්ථො ඤරලොපො'ති ආදිනා පුබ්බසරලොපො වා. රූපසිඛිසං.

“අං බ්‍රහ්මාණ්ඩෙ නිග්ගහිත”තනි සුත්තං අතිසයෙන බාලානං දුරවබොධං භොති. කසමා ති වෙ? බ්‍රහ්මාණ්ඩෙ පරෙ නිග්ගහිතං අංභොති'ති අත්ථො සුත්තතො විඤ්ඤායති. චුත්තිපි තස්ස “නිග්ගහිතං ඛො බ්‍රහ්මාණ්ඩෙ පරෙ අං ඉති භොති”ති දිස්සති. උද්ගණ්ණොපි-ඵ-වං චුත්තෙ තං සාධු'ති පටිසුඤ්ඤා'ති චුත්තං. කිමෙත්ථ පදවේෂ්ඨෙ කා සංහිතා නො වෙත්ථ විසෙසො ඉමිනා විඤ්ඤායති'ති බාලානං බහුසො විමති ජයති. තථාපි තත්ථෙත්ථ ගම්මි රත්ථො ඵ-වං චුත්තෙති ඵත්ථ “කපි ලොප”තනි අනුචතතිතෙන “බ්‍රහ්මාණ්ඩෙ”ති සුත්තතා ලොපො සම්පාදුණාති. තාදිඤ්ඤා

බ්‍රහ්මාණ්ඩය, බ්‍රහ්මාණ්ඩකබරෙ පරෙ; නිශ්චිතය, බ්‍රහ්මාණ්ඩය; අං, අං හොති. අසමෙකා පදමෙකා.

අං ඉති අනුකරණසද්ධෙ. බ්‍රහ්මාණ්ඩය නිශ්චිතය=බ්‍රහ්මාණ්ඩය; වි පුබ්බ අසද්ධ-බ්‍රහ්මාණ්ඩය. තසමිං-බ්‍රහ්මාණ්ඩය. නිශ්චිතය නිශ්චිතය; නි පුබ්බ ගත-උපාදානෙ. තං-නිශ්චිතය. අසමෙකා පදමෙකා.

බ්‍රහ්මාණ්ඩය නිශ්චිතය අං හොති. ඉතිවත්ත ක්‍රියාකාරකපද සමබ්‍රහ්මාණ්ඩය.

හොති'ති - අ - අ - ක්‍රි - ට්‍රි-නිශ්චිතය ඉති-ට්‍රි-පකති කතතු නිද්දෙසො. අං ඉති-ට්‍රි-පකති කතතු නිද්දෙසො. බ්‍රහ්මාණ්ඩය ඉති-අ-නිමිත්තාධාර නිද්දෙසො. අසමෙකා වුත්තාවුත්තනසො.

හොති. කිං හොති? අං හොති. කිං අං හොති? නිශ්චිතය අං හොති. කෙන නිමිත්තන නිශ්චිතය අං හොති? බ්‍රහ්මාණ්ඩය නිශ්චිතය අං හොති. අසමෙකා වොදනා පටිභාරනසො.

පදමි - බ්‍රහ්මාණ්ඩය, බ්‍රහ්මාණ්ඩකරයා පරකල්පි; නිශ්චිතය, බ්‍රහ්මාණ්ඩය තෙම; අං, අං යනාදෙශවෙ.

වග්ගනාම වා වග්ගෙ.-31-49.

ඉති විධි සුත්තය. කිං-මි-මුච්චතෙ? බ්‍රහ්මාණ්ඩය පරෙ නිශ්චිතය වා වග්ගනාම. පපොති'ති, සද්ධ-මිද-මුච්චතෙ. අසමෙකා සමබ්‍රහ්මාණ්ඩය.

වග්ගනාම ඉති-අ-පු-ස-ද-ඵ-නා-පදං. වා ඉති නිපාත පදං. වග්ගෙ ඉති - අ - පු-කි-ස-ඵ-නා-පදං. ඵලං-වි-ප-ව-නිපදමිදං සුත්තය. අසමෙකා පදමෙකා.

“අං බ්‍රහ්මාණ්ඩය නිශ්චිතය” 30. ඉති සුත්තනො බ්‍රහ්මාණ්ඩය ඉති ව නිශ්චිතය. ඉති ව ඉමං සුත්තමිත්තවත්තතෙ: තසමි, වග්ගෙ බ්‍රහ්මාණ්ඩය, වග්ගෙහුතෙ බ්‍රහ්මාණ්ඩකබරෙ පරෙ; නිශ්චිතය, බ්‍රහ්මාණ්ඩය; වා, විකප්පන; වග්ගනාම, තබ්බග්ගනාම පපොති. අසමෙකා පදමෙකා.

ලොපෙ සමපතෙන අසද්ධසමිං වා ආදෙසෙ පතෙන බ්‍රහ්මාණ්ඩය පරෙ තං අපච්ඡා පකති රූපං හොතිවෙත් අතො සද්ධයති. සුමබ්‍රහ්මාණ්ඩය.

31. සති වොපරිවාග්ගහණෙ විජ්ඣනනරෙ වා ඉධ වාග්ගහණ කරණ මත්තකරවිසද්ධපනත්තං, තෙන නිශ්චිතය උපසංගා පුමත්තසං ලෙ ලකාදෙ. රූපසමිත්තං.

වග්ගියති සමුහභාවං ගච්ඡති'ති=වග්ගො; වග්-ගතියං. තසමිං-වග්ගෙ. අමති ගච්ඡති'ති=අග්ගො; අම-ගතියං. වග්ගස්ස අග්ගො=වග්ගකො; තං-වග්ගන්තං. වාති විභව්වත්තං ගච්ඡති'ති=වා; වා-ගතියං. වග්ගියති උච්චාරියති'ති=වග්ගො; වග්-උච්චාරණේ. තසමිං-වග්ගෙ. අසමෙත්ථ පදවිභාගො.

වග්ගෙ බ්‍රහ්මාර්ථෙ නිග්ගහිතං වග්ගන්තං වා පට්ඨොති. ඉවමනු ක්‍රියාකාරකපදසම්බන්ධො.

පට්ඨොති ඉති-අ-ආ-ක්‍රි-ප්‍ර-නිග්ගහිතං ඉති-ප්‍ර-නාත්‍ය නිද්දෙසො. වග්ගන්තං ඉති-අ-කම්ම නිද්දෙසො. බ්‍රහ්මාර්ථෙ ඉති-අ-නිමිත්තනිද්දෙසො. වග්ගෙ ඉති තබ්බිසෙසනනිද්දෙසො. වා ඉති ක්‍රියාවිසෙසන නිද්දෙසො. අසමෙත්ථ වුත්තොවුත්තන්තො චෙව විසෙසන විසෙසන නිද්දෙසො ව.

පට්ඨොති. කිං පට්ඨොති? වග්ගන්තං පට්ඨොති. කිං වග්ගන්තං පට්ඨොති? නිග්ගහිතං වග්ගන්තං පට්ඨොති. කෙන නිමිත්තෙන නිග්ගහිතං වග්ගන්තං පට්ඨොති? බ්‍රහ්මාර්ථෙ නිග්ගහිතං වග්ගන්තං පට්ඨොති. කථං බ්‍රහ්මාර්ථෙ නිග්ගහිතං වග්ගන්තං පට්ඨොති? වා බ්‍රහ්මාර්ථෙ නිග්ගහිතං වග්ගන්තං පට්ඨොති. කෙන විසිදං නිග්ගහිතං වග්ගන්තං වා පට්ඨොති? වග්ගෙ බ්‍රහ්මාර්ථෙ වා නිග්ගහිතං වග්ගන්තං පට්ඨොති. අසමෙත්ථ චොදනා පටිභාරන්තො.

පද්‍යං — වග්ගෙ බ්‍රහ්මාර්ථෙ, වග්ගියති වා බ්‍රහ්මාර්ථෙ පරිකල්පි; නිග්ගහිතං, බ්‍රහ්මාර්ථෙ නෙමි; වා, විභව්වත්තං; වග්ගන්තං, තථාගාමිකයං පාමිකේ.

එගෙඤ්ඤං.-32-50.

ඉති විධි සුත්තං. කිං-මිදං-මුච්චතෙ? එකාරෙ ව භාගාරෙ පරෙ නිග්ගහිතං ඤාතාරං වා පට්ඨොති'ති ඤ-මිදං-මුච්චතෙ. අසමෙත්ථ සම්බන්ධො.

එගෙ ඉති-අ-ප්‍ර-සමා-ස-එ - නා - පදං. ඤං ඉති-නිග්ගහිතනිද්දෙසං අනුකරණසද්ධ-ද-එ-නා පදං. එවං-වි-ප - ව - විපදමිදං සුත්තං. අසමෙත්ථ පදවිභාගො.

32. එවමනෙ විභව්වත්තො වා බ්‍රහ්මාර්ථෙ එව හි නිපාතතො අඤ්ඤාත්ථ න හොති රූපසිංහං.

එවමනං ත්‍යාදිසු සති පි එකාර භාගාරෙ පරෙ වා සද්දෙන නිවාරිතතො නිග්ගහිතං ඤාතාරං න පට්ඨොති'ති ඤාතාරං වුත්තනති. නිද්දෙසො.

“අං බ්‍රහ්මණෙ නිග්ගහිතං” 20. ඉති සුත්තතො නිග්ගහිතං. ඉති ච “වග්ගතං වා වග්ගෙ” 31. ඉති සුත්තතො වා ඉති ච ඉමං සුත්තමනුචතතෙන. තස්මා, එහෙ, එකාරෙ හකාරෙව පරෙ; නිග්ගහිතං, බ්‍රහ්මණේණ; වා, විකප්පත; ඤං, ඤකාරං පපොති. අසමෙධං පදප්පො.

එ ව ගො ව=එහං; තස්මිං-එහෙ. ඤං ඉති අනුකරණසද්දෙ. අසමෙධං පදවිග්ගතො.

එහෙ නිග්ගහිතං වා ඤං පපොති. ඉවච්ඡා ක්‍රියාකාරක පදසමබ්‍රහ්ම.

පපොති ඉති-අ-ආ-ත්‍රි-වු-නිග්ගහිතං. ඉති-වු-කානුකිද්දෙ සො. ඤං ඉති-අ-කම නිද්දෙසො. එහෙ ඉති-අ-නිමිත්තාධාර නිද්දෙසො. වා ඉති ක්‍රියාවිසෙසන නිද්දෙසො. අසමෙධං වුත්තා වුත්තනිසො.

පපොති. කිං පපොති? නිග්ගහිතං පපොති. කං නිග්ගහිතං පපොති? ඤං නිග්ගහිතං පපොති? කෙන නිමිත්තෙන ඤං නිග්ගහිතං පපොති? එහෙ ඤං නිග්ගහිතං පපොති. කථං එහෙ ඤං නිග්ගහිතං පපොති? වා එහෙ ඤං නිග්ගහිතං පපොති. අසමෙධං චොදනාපටිකාරකසො.

පද්ධි — එහෙ, එකාරහකාරයත් පරකල්පි; නිග්ගහිතං, බ්‍රහ්මණේණ තෙම; වා, විකල්පයෙන්; ඤං, ඤකාරයට පැමිණේ.

ස යෙ ව.-33-51.

ඉති විධි සුත්තං. නි-මි-මුච්චතෙ? යකාරෙ පරෙ නිග්ගහිතං තෙන සහ ඤකාරං පපොතිති, ඤ-මිදමුච්චතෙ. අසමෙධං සමබ්‍රහ්ම.

සහ ඉති නිපාත පදං. යෙ ඉති-අ-පු-අනුකරණ සද්ද-ස-එ-නාමිකපදං. ච ඉති නිපාත පදං. එවාං-මි-ප ව-තිපදමිදං සුත්තං. අසමෙධං පදවිග්ගතො.

33. ඉධ පන සහ සද්දස්ස සොදකනති ආදිසු විශ්-සාදෙසං කතා “සහ යෙ වා”ති වත්තබ්බෙ “සයෙවා”ති වුත්තනති දට්ඨබ්බනති-වග්ගහණං ඤකාරග්ගහණානුකම්පිනත්ථං. න්‍යායෙ.

වා සද්දස්ස වචනීකවිභාසතතාව සමපදනතො ව සබ්බතා මයකාරපරතො ව නිග්ගහිතා අඤ්ඤත්ථ න ගොති. එත්ථ ව සහ යෙ වා’ති වත්තබ්බෙ ස යෙ වාති වචනතො සුත්තසුච්චාරණත්ථමකරලොපොපිති දට්ඨබ්බං. රූපසිඤ්ඤං.

“අං බ්‍යඤ්ඤානෙ නිග්ගහිතං” 30. ඉති සුත්තනො නිග්ගහිතං. ඉති ච “චග්ගන්තං වා චග්ගෙ” 31. ඉති සුත්තනො වා ඉති ච “චග්ගෙඤ්ඤං” 32. ඉති සුත්තනො ඤං ඉති ච ඉමං සුත්තමත්‍රව තතතෙ. තස්මා, යෙ ව, යකාරෙ පරෙ ව; සහ, තෙන යකාරෙන සසිං; නිග්ගහිතං, බිඤ්චණ්ණො; වා, විකල්පෙන; ඤං, ඤකාරං පට්ඨාති. අසමෙත්ථ පද්ධතො.

සහති සමං ගව්ඡනිති=සහ; සහ-සද්දෙ යවති-සු; සු-මස්සනෙ. තස්මිං-සේ. චිත්තොති=ච; චි-චයෙ. අසමෙත්ථ පද විග්ගහො.

යෙ නිග්ගහිතං සහ වා ඤං පට්ඨාති. ඉවමන්ත්‍ර ක්‍රියාකාරකි පදසමබ්‍යංකො.

පට්ඨාති ඉති-අ-ආ-ක්‍රි-වු-නිග්ගහිතං ඉති-වු-කතන්තා නිද්දෙ සො. ඤං ඉති-අ - කම්ම නිද්දෙසො. සහ ඉති නිපාත නිද්දෙසො. යෙ ඉති-අ-නිමිත්තාධාරනිද්දෙසො. ච ඉති අනුකම්ම නත්ථ නිපාතනිද්දෙසො. අසමෙත්ථ වුත්තාමුත්තනිසො.

පට්ඨාති. කිං පට්ඨාති? නිග්ගහිතං පට්ඨාති. නිග්ගහිතං කං පට්ඨාති? නිග්ගහිතං ඤං පට්ඨාති. කෙන නිමිත්තෙන නිග්ගහිතං ඤං පට්ඨාති? යෙ නිග්ගහිතං ඤං පට්ඨාති. යෙ නිග්ගහිතං කෙන සහ ඤං පට්ඨාති? යෙ නිග්ගහිතං යකාරෙන සහ ඤං පට්ඨාති. කථං යෙ නිග්ගහිතං යකාරෙන සහ ඤං පට්ඨාති? වා යෙ නිග්ගහිතං යකාරෙන සහ ඤං පට්ඨාති. අසමෙත්ථ වොදනාපටිභාරනිසො.

පද්ධි—යෙ ව, යකාරය පරිකල්පි ද; සහ, ඒ යකාරය හා සමග; නිග්ගහිතං, බිඤ්චණ්ණය තෙම; වා, විකල්පයෙන්; ඤං, ඤකාරයට පැමිණේ.

මද සරෙ.-34-52.

ඉති විධි සුත්තං. කිං-මිද මුච්චතෙ? සරෙ පරෙ නිග්ගහිතස්ස මද වා හොන්ති, ඤ-මිදමුච්චතෙ. අසමෙත්ථ සමබ්‍යංකො.

34. එත්ථ ච වාසද්දාධිකාරස්ස චචන්ති විභාසත්තා දකාරෙ යතෙන සද්දතො පරස්සෙව-එත්ථ ච මද් ති යොගවිභාගෙන බ්‍යඤ්ඤාපි වා මකාරෙ. රූපස්සිධිං.

එතං ත ය සද්දතො පරස්ස බිඤ්ඤාතො සරෙ පරෙ දකාර දෙ සොච ගහෙනබ්බො තො මකාරදෙසො. එතද්දෙවොච, එතද්දෙසො, තද්දතො, භූදෙවිදං, යද්දතිච්චං, යද්දෙව, ඉච්චාදිසු. සුභෙදාධිකාරස්ස.

නිග්ගහිතස්ස මයද හොන්ති වා සරෙ කුචි. තමහං, තසිදං, තද්දං. මොග්ගලොසනිමාකරණො.

මද ඉති-අ-පු-ස-පඨ-බහු-නා-පදං. සරෙ ඉති=අ-පු-ති-ස-ඵ-නා-පදං. ඵලං-වි-ප-ව-විපදමිදං සුතතං. අසමෙකු පදවිහාමො.

“අං බ්‍යඤ්ජනෙ නිග්ගහිතං” 30. ඉති සුතතතො විග්ගහිතවිපලාසවසෙන නිග්ගහිතස්ස ඉති ච “වග්ගතං වා වග්ගෙ” 31. ඉති සුතතතො වා ඉති ච ඉමං සුතතමනුචතතෙන. තස්මා, සරෙ සරෙ පරෙ; නිග්ගහිතස්ස, බිඤ්චණ්ණස්ස; වා, විකප්පෙන; මද, මකාරදකාරදෙසා හොනති. අසමෙකු පදවිහාමො.

මො ච දෙ ව=මද; සං රජති දිප්පති=සර; සංය පුබ්බ රජ-දිප්පතියං. තස්මිං-සරෙ. අසමෙකු පදවිග්ගහාමො.

සරෙ නිග්ගහිතස්ස මද වා හොනති. ඉවචනු ක්‍රියාකාරක පදසමබ්‍යො.

“හොනති-ති-අ-ආ-ත්‍ර-වු මද ඉති-වු-කතතුතිද්දෙසො. නිග්ගහිතස්ස ඉති ආදෙසාපෙකච්ඡිතිද්දෙසො. සරෙ ඉති-අ-නිමිත්තාධාරතිද්දෙසො. වා ඉති ක්‍රියාවිසෙසනතිද්දෙසො. අසමෙකු වුත්තාවුත්තාමො.

හොනති. කෙ හොනති? මද හොනති. කස්ස මද හොනති? නිග්ගහිතස්ස මද හොනති. කස්මිං නිමිත්තෙ නිග්ගහිතස්ස මද හොනති? සරෙ පරෙ නිග්ගහිතස්ස මද හොනති. කථං සරෙ පරෙ නිග්ගහිතස්ස මද හොනති. වා සරෙ පරෙ නිග්ගහිතස්ස මද හොනති. අසමෙකු වොදනාපටිභාරනමො.

පදං — සරෙ, සරයා පරකල්හි; නිග්ගහිතස්ස, බිඤ්චණ්ණසංගත; වා, විකප්පයෙන්; මද, මකාරදකාරයෝ වෙන්.

යවමදනතරලා වාගමා.-35-34.

ඉති විධි සුතතං. කි-මිද මුවවතෙ? සරෙ පරෙ යකාරදයො වා ආගමා හොනති, ඤ-මිදමුවවතෙ. අසමෙකු සමබ්‍යො.

35. නිපාතානං පන අනෙකන්තතා වග්ගහණස්ස ච නිපතතතා වග්ගහණෙ පයොජනං දස්සෙන්නො මකාරස්ස පකාරෙ හොතිති ආදිමාහ.

තෙනෙව වග්ගහණෙන අභිප්පගොබොතාවා ‘ති ආදීසු ගකාරගමො ච හොති’ති දට්ඨබ්බං. න්‍යාමො.

ව සද්දෙන සෙසබ්‍යඤ්ජනාගමො වුත්තො වුත්තඤ්ච;-

“යවමද”දි සුත්තෙන අට්ඨබ්‍යඤ්ජන මාගමා.

වසද්දෙන පන් සෙසා චතුර්විසති බ්‍යඤ්ජනාගමා” ති,

ආවර්ණන වණිනිකාසං.

යවමදනතරලා ඉති - අ-පු-සමා-පථ-බ-නා-පදං. ව ඉති නිපාතපදං. ආගමා ඉති අ-පු-කි-පථ-බ-නා-පදං. එවං-වි-ප-ව-තිපදමිදං සුත්තං. අසමෙත්ථ පදවිගාහො.

“වග්ගනාං වා වග්ගෙ 31. ඉති සුත්තතො වා ඉති ව “මද සරෙ” 34. ඉති සුත්තතො සරෙ ඉති ව ඉමං සුත්තමනුචක්කතෙ. තසමා, සරෙ, සරෙ පරෙ; යවමදනතරලා ව, යකාර වකාර මකාර දකාර නකාර තකාර උකාර ලකාර ව; වා, විකප්පන; ආගමා, ආගමා හොනති. අසමෙත්ථ පදෙත්ථා.

යොව වොව මොව දොව නොව තොව රොව ලොව යව. මදනතරලා. විනොතිති=ව; වි-වයෙ. ආගව්ණතිති=ආගමා; ආ පුබ්බ ගමු-ගතිං. අසමෙත්ථ පදවිගාහො,

සරෙ යවමදනතරලා ව වා ආගමා හොනති. ඉවචත්‍ර ක්‍රියා කාරකපදසමබන්ධා.

හොනතිති - අ - ආ - ක්‍රි - වු-යවමදනතරලා ඉති-වු-පකති කතතු තිද්දෙසො. ආගමා ඉති-වු-වි-කතතු තිද්දෙසො. සරෙ ඉති-අ-තිමිත්තාබාර තිද්දෙසො. ව ඉති සමුවචයත්ථ නිපාත තිද්දෙසො. වා ඉති ක්‍රියාවිසෙසනතිද්දෙසො. අසමෙත්ථ වුගතා වුගතනසො.

හොනති. කෙ හොනති? ආගමා හොනති. කෙ ව ආගමා හොනති? යවමදනතරලා ව ආගමා හොනති. කෙන තිමිත්තෙන යවමදනතරලා ව ආගමා හොනති? සරෙ යවමදනතරලා ව ආගමා හොනති. සරෙ යවමදනතරලා ව කථං ආගමා හොනති? සරෙ යවමදනතරලා ව වා ආගමා හොනති. අසමෙත්ථ වොදනා පටිභාරනසො.

පදෙත්ථා - සරෙ, සවරයා පරකල්හි; යවමදනතරලා ව, යකාර වකාර මකාර දකාර නකාර තකාර රකාර ලකාර යන මොහු ද; වා, විකල්පයෙන්; ආගමා, ආගම වෙන්.

කවි ඔ බ්‍යඤ්ජනෙ. -36-47.

ඉති විධිසුත්තං. කි-මිදමුවවනෙ? බ්‍යඤ්ජනෙ පරෙ කවි ඔකාරාගමො හොතිති, ඤ-මිදමුවවනෙ. අසමෙත්ථ සමබන්ධා.

35. යථ යථ යවමදනාදයො ආගමාති වුච්චන්තෙ තෙ’පි අස්සුර කොවලබ්‍යඤ්ජනාති ගහෙනබ්බා, යථ පනාකාරෙන අත්ථො හොති තථෙව උච්චාරෙනබ්බන්තො තත්ථාකාරං යොපේක්ඛා ගහෙනබ්බා. සුභබ්බාසිකාසං.

36. බ්‍යඤ්ජනෙ පරෙ කවි ඔකාරාගමො හොතිති අතිපප පරසද්දෙහි ඔකාරාගමො. රුපසිඛිසං.

කවි ඉති සත්තමාසේ නිපථනන නිපාතපදං. ඔ ඉති ඔ-අනු කරණසද්දු ලුහනවිහත්තික පඨ-ථ-නාමිකපදං. බ්‍යඤ්ඤානෙ ඉති අ-පු-කි-ස-ථ-නාමිකපදං. එවං වි-ප-ව-තිපදමිදං සුත්තං. අඤ්ඤාමෙය්‍ය පදවිග්ගාහො.

“යවමදනතරලා වාගමා” 35. ඉති සුත්තතො වචනවිපලාස. වසෙන ආගමො ඉති ඉමං සුත්තමනුවත්තෙන. තස්මා, බ්‍යඤ්ඤානෙ, බ්‍යඤ්ඤානකරෙ පරෙ; කවි, කත්ථි යානෙ; ඔ ආගමො, ඔකාර ගමො හොති. අඤ්ඤාමෙය්‍ය පදවිග්ගාහො.

කසමිං=ක; ක-ථව කවි. ඔ ඉති අනුකරණසද්දෙ, බ්‍යඤ්ඤායති අනේථා එතෙනාති=බ්‍යඤ්ඤානො; වි පුබ්බ අඤ්ඤා-බ්‍යත්ත ගතියං. තස්මිං-බ්‍යඤ්ඤානෙ. අඤ්ඤාමෙය්‍ය පදවිග්ගාහො.

බ්‍යඤ්ඤානෙ කවි ඔ ආගමො හොති. ඉවමනු ක්‍රියාකාරකපද සමුඛෙය්‍යා. හොතිති. අ-ආ-නි-වු-ඔ ඉති වුත්තපකතිකත්තු නිද්දෙසො. ආගමො ඉති වුත්තවිකතිකත්තු නිද්දෙසො. බ්‍යඤ්ඤානෙ ඉති අ-නිමිත්තාධාර නිද්දෙසො. කවි ඉති අ-විසයාධාර නිද්දෙසො. අඤ්ඤාමෙය්‍ය වුත්තාවුත්තනිග්ගාහො.

හොති. කො හොති? ආගමො හොති. කො ආගමො හොති? ඔ ආගමො හොති. කෙන නිමිත්තෙන ඔ ආගමො හොති? බ්‍යඤ්ඤානෙ ඔ ආගමො හොති. කත්ථ බ්‍යඤ්ඤානෙ ඔ ආගමො හොති? කවි බ්‍යඤ්ඤානෙ ඔ ආගමො හොති. අඤ්ඤාමෙය්‍ය මොදනා පටිකාරනිග්ගාහො.

පදවිග්ගාහො — බ්‍යඤ්ඤානෙ, ව්‍යඤ්ඤානාක්‍ෂරයා පරකල්පි; කවි, කිසිතැනෙක්කි; ඔ ආගමො, ඔකාරගම වේ.

නිගගතිතඤ්ඤා. 37-57.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මිදමුච්චනෙ? සරෙ බ්‍යඤ්ඤානෙ වා කවි නිගගතිතං ආගමො හොති'ති, ඤ්ඤා-මිදමුච්චනෙ. අඤ්ඤාමෙය්‍ය සමුඛෙය්‍යා.

37. නිගගතිතස්ස රස්සානුගතතතා රස්සතො යෙවායං රූපසිඛිණං.

පච්චෙය්‍යති'ති වග්ගහණථලං. තං පන විච්චෙය්‍යති'ති සිතෙ ඉධ වග්ගහණෙන විසද්දස්ස පකාරෙ කතෙ රූපං. කම්මාසන වග්ගොත්ථාපො.

“නිගගතිතඤ්ඤා”ති සුත්තෙන සරෙ බ්‍යඤ්ඤානෙ වා පරෙ බ්‍යඤ්ඤාගමො වුත්තො. සො ච රස්සතො පරං සුඛිච්චාර්ණත්ථ මෙව වකඛුං උදපාදි, අවං සිද්ධො, 'ති ආදිසු. සුබ්බාසිකාච්චිකාසං.

නිග්ගහිතං ඉති අ-න-කි-පඨ-ඵ-නා-පදං. ව ඉති නිපාත පදං. ඵං. ඵං. ඵං-ඵං-ඵං-ඵං-ඵං-ඵං. අසමෙධං පදවිගාගො.

“මද සරෙ” 84. ඉති සුත්තනො සරෙ ඉති ව “යවමදනතරලා වාගමා” 85. ඉති සුත්තනො වචනවිපලාස වසෙන ආගමො ඉති ව “කුටි ඔ බ්‍යඤ්ඤෙන” 86. ඉති සුත්තනො කුටි ඉති ව බ්‍යඤ්ඤෙන ඉති ව ඉමං සුත්තමනුවත්තනෙ. තස්මා, සරෙ, සරෙ ව; බ්‍යඤ්ඤෙන, බ්‍යඤ්ඤෙන ව පරෙ; කුටි, කුටිවි; නිග්ගහිතඤ්ඤා, විඤ්ඤාභේදො ව; ආගමො, ආගමො හොති. අසමෙධං පදවිගාගො.

කරණං නිග්ගහෙත්වා ග්ගහිතං=නිග්ගහිතං; නි පුබ්බ ගග්ග උපාදානෙ. විනොති‘ති=වි; වි-වයෙ. අසමෙධං පදවිගාගො.

සරෙ බ්‍යඤ්ඤෙන කුටි නිග්ගහිතං ආගමො හොති. ඉවමනු ක්‍රියාකාරකපදසමමෙකියා. හොති‘ති අ-ආ-ක්‍රි-ප්‍ර-ති ග්ගහිතං. ඉති ප්‍රි-පකාති කතතු නිද්දෙසො. ආගමො ඉති ප්‍රි-වි-කතතු නිද්දෙසො. සරෙ ඉති ව බ්‍යඤ්ඤෙන ඉති ව පච්චෙකං අ-තිමිත්තා ධාර නිද්දෙසා. කුටි ඉති අ-විසයාධාර නිද්දෙසා. අසමෙධං වුත්තාචුත්තනිසො.

හොති. කො හොති? ආගමො හොති. කිං ආගමො හොති? නිග්ගහිතං ආගමො හොති. කෙන නිමිත්තෙන නිග්ගහිතං ආගමො හොති? සරෙ බ්‍යඤ්ඤෙන වා නිග්ගහිතං ආගමො හොති. කුටි හොති? කුටි හොති. අසමෙධං වොදනාපටිභාරනසො.

පදානි—සරෙ, සාරයක් හෝ; බ්‍යඤ්ඤෙන, ව්‍යඤ්ඤනයක් හෝ පරකල්පි; කුටි, කිසිතැනෙක්හි; නිග්ගහිතඤ්ඤා, විඤ්ඤාභේදය ද; ආගමො, ආගම වේ.

කුටි ලොපං.-38-53.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මිදමුච්චතෙ? සරෙ පරෙ නිග්ගහිතං කුටි ලොපං පට්ඨොති‘ති, ඤ-මිදමුච්චතෙ. අසමෙධං සමමෙකියා.

88. නිග්ගහිතං බො සරෙ පරෙ ලොපං පට්ඨොති. කුටි ඡන්දානුරක්කනෙ සුමුච්චාරණසානෙ, පුබ්බසරලොපො පරස්සාසං ගොගන්තස්ස දිසො. රූපසිධිසං.

“කුටි ලොපං”-ති සුත්තෙන සරෙ පරෙ නිග්ගහිතස්ස ලොපො දසුතිතො සො ව ඡදානෙන අතීත ක්‍රියතෙන ව දිස්සති, වතුඨිකාණ්ඩසං ව ඡදානෙන සමානත්තා තත්ථා පි පුරුප්පෙන, භො ව ඡන්දානුරක්කනත්ථං සුමුච්චාරණත්ථං ව. සුභොධිකාසං.

කිවි ඉති සත්‍යමයෙන් නිපථනනනිපාතපදං. ලොපං ඉති අ-ප්‍ර-කි-ද්‍ර-ඵ-නා-පදං. ඵං වි-ප-විපදමිදං සුතනං. අසමෙක්ථ සදවිභාගො.

“නිග්ගහිතඤ්ච” 37. ඉති සුතතතො නිග්ගහිතං. ඉති ටි “මිද සරෙ” 34. ඉති සුතතතො සරෙ ඉති ටි ඉමං සුතතමනුවත්තතෙ. තසමා, සරෙ, සරෙ පරෙ; නිග්ගහිතං, ඛිද්ධවණ්ණං; කිවි, කත්ථි; ලොපං, විනාසං පට්ඨොති. අසමෙක්ථ පදපඨා.

තසමං=කි; කි ඵං - කිවි. ලුප්පති=ලොපො; ලුප්-නාසෙ. තං-ලොපං. අසමෙක්ථ සදවිග්ගහො.

සරෙ නිග්ගහිතං කිවි ලොපං පට්ඨොති. ඉවමන්ත්‍ර ක්‍රියාකාරක සදසමමෙකො. පට්ඨොති=අ-අ-ක්‍රි-ප්‍ර-නිග්ගහිතං ඉති ප්‍ර-කත්තා නිද්දෙසො. ලොපං ඉති අ - කමමනිද්දෙසො. සරෙ ඉති අ - නි-නිද්දෙසො. කිවි ඉති අ-විසයාධාරනිද්දෙසො. අසමෙක්ථ වුත්තා වුත්තනාසො.

පට්ඨොති. කිං පට්ඨොති? ලොපං පට්ඨොති. කිං ලොපං පට්ඨොති? නිග්ගහිතං. ලොපං පට්ඨොති. කෙන නිමිත්තෙන නිග්ගහිතං ලොපං පට්ඨොති? සරෙ නිග්ගහිතං ලොපං පට්ඨොති. කත්ථ පට්ඨොති? කිවි පට්ඨොති. අසමෙක්ථ මොදනා පටිභාර නසො.

පදඨා—සරෙ, සාරයා පරකල්හි; නිග්ගහිතං, ඛිද්ධවණ්ණං තෙම; කිවි, කිසිතැනෙක්හි; ලොපං, විනාසයට පාමිණේ.

බ්‍රහ්මඤ්ජනෙ ටි. - 39-54.

ඉති විබිසුතනං. කි-මිදමුච්චතෙ? බ්‍රහ්මඤ්ජනෙ පරෙ කිවි නිග්ගහිතං ලොපං පට්ඨොති=කි, සු-මිදමුච්චතෙ. අසමෙක්ථ සමමෙකො.

බ්‍රහ්මඤ්ජනෙ ඉති අ-ප්‍ර-කි-ස-ඵ-නා-පදං. ටි ඉති නිපාතපදං. ඵං වි-ප-වි-විපදමිදං සුතනං. අසමෙක්ථ සදවිභාගො.

39. වග්ගහණවුත්තරන්ත්‍ර කිවිග්ගහණනිවත්තනත්ථං. න ඤ්ච වාග්ගහණෙනෙව නිවත්තෙති. න, “පරෙ වා සරෙ” ති ඵත්ථ පන නිවත්තනෙ “බ්‍රහ්මඤ්ජනො ටි විසංකෙඤ්ඤො” ති ඵත්ථ පන වාග්ගහණස්සාතිවත්තනා මණ්ඩකගතික වසෙන කිවිග්ගහණං. තත්ථ පි වත්තෙත්තං, තසමා තං නිවත්තනත්ථං. විරමපවාසිනති ආදිසු නිග්ගහිතස්ස පකාරපථ්තනත්ථං වා ති. න්‍යාසො.

“බ්‍රහ්මඤ්ජනෙ ටි” ති සුත්තෙන බ්‍රහ්මඤ්ජනෙ පරෙ නිග්ගහිතස්ස ලොපො හොති. විසුපි ලොපෙසු සුබ්බාරණ්ණත්තෙන ධාතෙ පුබ්බෙ සරෙ දිසං යාති. තාසාහං, සාරගො, ඉවාදිසු. සුමං බ්‍රහ්මඤ්ජනං.

“නිග්ගහිතඤ්ඤා” 37. ඉති සුත්තතො නිග්ගහිතං. ඉති ච “කිංචි ලොපං.” ඉති සුත්තඤ්ඤා ඉමං සුත්තමිනුවත්තතෙ. තස්මා, බ්‍යඤ්ඤානෙ ච, බ්‍යඤ්ඤානකම්මෙ පරෙ ච; නිග්ගහිතං, ඛිංඤ්ඤා වණ්ණං; කිංචි, කාන්ති ධාතෙ; ලොපං, ලොපං පට්ඨාති. අසමෙධං පද්ධතං.

බ්‍යඤ්ඤායෙහි අන්තර්ගත ඵලානාං බ්‍යඤ්ඤානා; ච පුබ්බ අඤ්ඤා-බ්‍යඤ්ඤානෙහි. තස්මා-බ්‍යඤ්ඤානෙ. විනෝදානි‘ති‘ච; වි-වයෙ. අසමෙධං පද්ධතං.

බ්‍යඤ්ඤානෙ නිග්ගහිතං කිංචි ලොපං පට්ඨාති. ඉතිවතු ක්‍රියා-කාරක පද්ධතියකි. පට්ඨාති‘ති අ-ආ-ක්‍රි-ප්‍ර-නිග්ගහිතං ඉති ප්‍ර-කතං නිද්දෙසො. ලොපං ඉති අ-කම්මනිද්දෙසො. බ්‍යඤ්ඤානෙ ඉති අ-නිමිත්තාධාරනිද්දෙසො. කිංචි ඉති අ-විසයාධාර නිද්දෙසො. අසමෙධං ප්‍රතිපත්තියකි.

පට්ඨාති, කිං පට්ඨාති? නිග්ගහිතං පට්ඨාති. නිග්ගහිතං කිං පට්ඨාති? නිග්ගහිතං ලොපං පට්ඨාති. කෙන නිමිත්තෙන නිග්ගහිතං ලොපං පට්ඨාති? බ්‍යඤ්ඤානෙ නිග්ගහිතං ලොපං පට්ඨාති. කාන්ති බ්‍යඤ්ඤානෙ නිග්ගහිතං ලොපං පට්ඨාති? කිංචි බ්‍යඤ්ඤානෙ නිග්ගහිතං ලොපං පට්ඨාති. අසමෙධං වොදනා පට්ඨාති.

පද්ධතං — බ්‍යඤ්ඤානෙ ච, බ්‍යඤ්ඤානාකාරයා පරිකල්පි ද, නිග්ගහිතං, ඛිංඤ්ඤානෙහි තෙම; කිංචි, කිංචිතානෙකි; ලොපං, ලොපට පාමිණි.

පරො වා සරො. - 40-55.

ඉති විධි සුත්තං. කිං-මිදංචනෙ? නිග්ගහිතමා පරෙ සරෙ වා ලොපං පට්ඨාති‘ති, සු-මිදංචනෙ. අසමෙධං සමිධං.

පරෙ ඉති අ-පු-කි-සම්මතං ප-ඵ-නා-පදං. වා ඉති නිපාත පදං. සරෙ ඉති අ-පු-කි-පඵ-ඵ-නා පදං. ඵං වි-ප-ඵ-තිපද මිදං සුත්තං. අසමෙධං පද්ධතං.

“නිග්ගහිතඤ්ඤා” 37. ඉති සුත්තතො විග්ගහිතං විපල්ලාසවසෙන නිග්ගහිතමා ඉති ච කිංචි ලොපං 38. ඉති සුත්තතො ලොපං.

40. අද්ධං වාසදාසං වචනිකවිසාසකං ඉතිවදතිසිප්පං දිනො අඤ්ඤානං න ගොති. රුපසිඛිණං.

ඉති ව ඉමං සුත්තමනුවත්තනෙ. තස්මා, නිශ්ශතීතමා, බිඤ්චණ්ණතො; පරෙ, පරභූතො; සරෙ, සරක්ඛරෙ; වා, විකප්පන, ලොපං, ලොපං පපොති. අසමෙත්ථ පදනො.

පරති පාරං ගච්ඡති'ති = පරෙ; පර-පාරගමනෙ. වචනිකත්ථං වා ති'ති = වා; වා - ගතිබ්බනිතෙ. සරති සද්ධං කරුති'ති = සරෙ; සර-සද්ධෙ. අසමෙත්ථ පදවිභවතො.

නිශ්ශතීතමා පරෙ සරෙ වා ලොපං පපොති. ඉවමනු ක්‍රියාකාරකපදසමබ්බො. පපොති'ති 'අ-අ-ක්‍රි-වු-සරො ඉති වු-කත්තු නිද්දෙසො. ලොපං ඉති අ-කම්ම නිද්දෙසො. නිශ්ශතීතමා ඉති අ-අපා-නිද්දෙසො, වා ඉති ක්‍රියාවිසෙසන නිද්දෙසො. සරො ඉති විසෙසනපදං. පරො ඉති තත්තුලාභිකරණ විසෙසන පදං. අසමෙත්ථ වුත්තාවුත්තනසො වෙච්ච විසෙසනවිසෙසනන සො ව.

පපොති. කො පපොති? සරො පපොති. කෙන විසිදො සරො පපොති? පරො සරො පපොති. පරො සරො කං පපොති? පරො සරො ලොපං පපොති. කුතො පරො සරො ලොපං පපොති? නිශ්ශතීතමා පරො සරො ලොපං පපොති. නිශ්ශතීතමා පරො සරො කථං ලොපං පපොති? නිශ්ශතීතමා පරො සරො වා ලොපං පපොති. අසමෙත්ථ වොදනාපටිභාර නසො.

දෙව්වි — නිශ්ශතීතමා, බිඤ්චණ්ණයා කෙරෙන්; පරො, පරවු; සරො, සරාඤ්ඤ නෙම; වා, විකල්පයෙන්; ලොපං, ලොපව පැමිණේ.

බ්‍රහ්මඤ්ජනො ව විසඤ්ඤාගො.-41-56.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මිදම්චනෙ? නිශ්ශතීතමා පරෙ සරෙ ලුත්තෙ සඤ්ඤාගො බ්‍රහ්මඤ්ජනො විසංයොගො භොති'ති, ඤ-මිදම්චනෙ. අසමෙත්ථ සමබ්බො.

41. නිපාතානං පන අනෙකත්ථතා වසද්ධස්ස ව නිපාතතතා තපථලං දස්සෙතො නිණ්ණං බ්‍රහ්මඤ්ජනානම්භතරෙ යෙ සරුපා තෙසමපි ආදිස්ස ලොපො භොති'ති ආභ. න්‍යාසෙ.

විත්තං බ්‍රහ්මඤ්ජනානමෙකත්‍රසීති සඤ්ඤාගො. රුපසිඛිස්සං එත්ථ ව වා 'ති කස්මා? විදුතඤ්ඤාමිති වත්තබ්බං. ලුත්තෙ ති කස්මා න වත්තබ්බං? පුබ්බසුත්තෙ ව ඉධ ව ලුත්තසද්ධස්ස අදිස්සනතො, විචාරෙතබ්බමෙතං. කවමාසෙන පන ලුත්තෙ'ති කුසමාති වුත්තං. න්‍යාසෙ ව තදනුරූපෙන වුත්තං කාරණං එන න වුත්තං, ආවර්ග්‍ය පන විචාරෙතබ්බතති වදන්ති. සාවමාසනවර්ණනාං,

බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි අ-ප්‍ර-ක්‍ර-ප-ථ-න-ප-ද-ං. ව ඉති නිපාත ප-ද-ං. විසංකල්පයෙහි ඉති අ-ප්‍ර-ස-ම-ප-ථ-න-ප-ද-ං. එවං වි-ප-ථ-නි-ප-ද-මි-ද-ං සුතතං. අසමෙක පදවිනාහො.

“නිග්ගහිතස්මි” 37. ඉති සුතතතො විග්ගහිතපිපල්ලාසවසෙන නිග්ගහිතස්මි ඉති ව “කුටි ලොපං” 38. ඉති සුතතතො අත්ථ වසා විග්ගහිත පිපල්ලාස වසෙන ලුපෙන ඉති ව “පරො වා සරො” 40. ඉති සුතතතො විග්ගහිතපිපල්ලාස වසෙන පරසමි. ඉති ව සරෙ ඉති ව ඉමං සුතතමිද්විතතතෙ. කසමා, නිග්ගහිතව්‍යා, බිඤ්චණ්ණතො; පරසමිං සරෙ, පරභූතෙ සරකකරෙ; ලුපෙන, ලොපං පතෙන; බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි ව, සංකල්පයෙහි ව, බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි ව; විසංකල්පයෙහි, විග්ගහිතපිපල්ලාසයෙහි ගොති. අසමෙක පදවිනාහො.

බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි අත්ථ: එතෙනාති=බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි; වි පුබ්බ අස්ස බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි. විනෝති=වි; වි-වයෙ. සංයුජ්ජිති=සංයෝගය; සං පුබ්බ යුජ්-යොගෙ. විගහො සංකල්පයෙහි යසා සො=විසංකල්පයෙහි; අසමෙක පදවිනාහො.

නිග්ගහිතව්‍යා පරසමිං සරෙ ලුපෙන බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි විසංකල්පයෙහි ගොති. ඉවමනු ක්‍රියාකාරකපදසමිකයො. ගොති=නි-අ-ආ-ක්‍රි-ප්‍ර-බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි ඉති ප්‍ර-පකති කතතු නිද්දෙසො. විසංකල්පයෙහි ඉති ප්‍ර-විකති කතතු නිද්දෙසො. ලුපෙන ඉති භාවතේ අවුත්තා ධාර නිද්දෙසො. නිග්ගහිතව්‍යා ඉති අවුත්තාපාදන නිද්දෙසො. ලුපෙන ඉති විසංයුජ්ජිතං. සරෙ ඉති තතතුලාසාධකරණ විසංයුජ්ජිතං. අසමෙක ප්‍රගතාවුත්තනසො වෙව විසංයුජ්ජිතවිසංයුජ්ජිතයො ව.

ගොති. කො ගොති? විසංකල්පයෙහි ගොති. කො විසංකල්පයෙහි ගොති? බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි විසංකල්පයෙහි ගොති. කත්ථ බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි විසංකල්පයෙහි ගොති? ලුපෙන බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි විසංකල්පයෙහි ගොති. කසමිං ලුපෙන බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි විසංකල්පයෙහි ගොති? සරෙ ලුපෙන

41. ඉමස්ස සුතතස්ස වග්ගහණෙන තිණ්ණං බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි සංයෝගෙ යෙ වෙ සරුපා තෙසු පථමො ලොපමාපජ්ජතෙති ආචරියෙහි වුත්තං-සකකතවග්ගෙසුපි තාදිසෙසු ආනෙසු සරුපානං එකස්ස ලොපො වුත්තො තථාපි යත්ථ මුලසද්දෙ බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි සති පුත සතිවසෙන සංයුජ්ජිත අස්ස බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි යදි උච්චාරණස්ස දුකකරතා න භවෙය්‍ය උච්චාරණ තෙසං තිණ්ණවපි බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙහි සද්දසවනං ගොති, තසමිං ලොපො ත කාතබ්බොති අමානං බනති. සුබ්බාධිකායං.

[illegible]

ප්‍රශ්න — තිහනතිතමයා, බිඳුළුමණිණියා කෙරෙහි; පරසම්බර, පරවු සමරකරයා; ලුතෙත, ලොවිකල්ලි කල්ලි; බසඤ්ජනෝව, සංයෝගවු වසඤ්ජනකෙමේ ද; මිහඤ්ඤායෝ, පහවු සංයෝග ඉඳින්නේ වේ.

සැබැණි කලාපයෙහි එකැස්ස කාණ්ඩයයි.

ගො සරෙ පුළුස්සාගමො කවි.-42-32.

ඉති විධි සුඛය. කි-මිදමුවනෙ? සරෙ පරෙ පුළසද්දනනසා
කවි හො අගමො හොති'ති, සද් - මිදමුවනෙ. අසමෙසා
සමෙසො.

ගො ඉති අ-පු-අනුකරණයද පර-ඵ-නා-පදං. සරෙ ඉති
අ-පු-කි-ස-ඵ-නා-පදං. පුරයා ඉති අ-පු-අනු-ජි-ඵ-නා-පදං.
ආගමො ඉති අ-පු-කි-පර-ඵ-නා-පදං. කිවි ඉති නිපාතපදං.
එවං පි-ප-ව-පඤ්චපදමිදං සුතං. අඤ්චං පදමිතාගො.

සරෙ, සරකිසරෙ පරෙ; පුට්ඨසා, පුට්ඨසද්දසා අනෙත; කිවි,
කිසිවි; ගො අගමො, ගකාරගමො ගොති. අසමමසා පදනසා.

42. එළු සරෝ'හි නිමිත්තාසන්නවසෙන පුරුසස්තෙත'හි ලබ්භනාති, රූපසිඬිසං.

“යම්මදනතරලා වාගමා” නි පෙ-පුඨගෙවා ‘නි එත් ගකාර ගමො ඉමසා සුතසා චකාරෙනා’ නි දසෙසා චකාරෙන ගො වා’ නි වුතනං. සො පාඨො පමොදලෙබො, කසමා? කච්චායනාවරියො පන “ගො සරෙ පුඨසාගමො කච්චි” නි සුතනමාහ. යදි යම්මද නාදිසුතෙන චකාරෙනෙත් ගකාරගමො හවෙය්ස කච්චායන තේරසා “ගො සරෙ පුඨසාගමො කච්චි” නි සුතනං නිරත්තං හවෙය්ස තසමා චකාරෙන ගොවා’ නි පාඨො අසුද්දා හුහෙ තබෙබා-සො චකාරෙන ගකාරගමො අතිපපඨොබොනත් දඨබෙබා, සුඨොධිකාසං.

ගො ඉති ව පුඨස්ස ඉති ව අනුකරණසද්ද, සරති සද්දං කරෙති'ති=සරෙ; සර-සද්දෙ. නසමිං-සරෙ. ආගන්තො සමිපෙ නිට්ඨති'ති=ආගමො; ආ පුබ්බ ගමු-ගතියං. කසමිං=කි; කි එව-කිවි. අසමෙත්ථ පදවිගහණො.

සරෙ පුඨස්ස කිවි ගො ආගමො හොති. ඉව්චනු ක්‍රියාකාරක පදසමබ්‍රණො. හොති'ති අ ආ-ක්‍රි-ප්‍ර-ගො ඉති ප්‍ර-පකති කතතු තිද්දෙසො. ආගමො ඉති ප්‍ර-විකති කතතු තිද්දෙසො. පුඨස්ස ඉති අනතාපෙකති ඡසී තිද්දෙසො. සරෙ ඉති අ - නමිතතාධාර තිද්දෙසො. කිවි ඉති 'ක්‍රියාවිසෙසන තිද්දෙසො. අසමෙත්ථ ප්‍රත්‍යාව්‍යුත්තනිකො.

හොති. කො හොති? ආගමො හොති. කො ආගමො හොති? ගො ආගමො හොති. කස්ස ගො ආගමො හොති? පුඨස්ස ගො ආගමො හොති. කෙන නිවර්තන පුඨස්ස ගො ආගමො හොති? සරෙ පුඨස්ස ගො ආගමො හොති. කත් සරෙ පුඨස්ස ගො ආගමො හොති? කිවි සරෙ පුඨස්ස ගො ආගමො හොති. අසමෙත්ථ වොදනාපටිගාරනිකො.

පද්ධි—සරෙ, සාරකරණාපරකල්පි; පුඨස්ස, පුඨ භවදයාගේ අනතයෙහි; කිවි, කිසිතැනක; ගො ආගමො, ගතාරාගම වේ.

පාස්ස වානො රසෙස්සා, -43-33.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මිදමුච්චනෙ? සරෙ පරෙ පාසද්දස්ස අනෙක කිවි ගතාරාගමො ව අනෙකා රසෙස්සා ව හොතිති, සද්-මිද මුච්චනෙ. අසමෙත්ථ සමබ්‍රණො.

පාස්ස ඉති ආ-ප්‍රලිඛිත අනු-ඡ-එ-නා-පදං. ව ඉති නිපාත පදං. අනෙකා ඉති අ-ප්‍ර-කි-පථ-එ-නා-පදං. රසෙස්සා ඉති අ-ප්‍ර-කි-පථ-එ-නා-පදං. එවං වි-ප-ව-වතුපදමිදං සුත්තං. අසමෙත්ථ පදවිගහණො.

“ගො සරෙ පුඨස්සාගමො කිවි” 42 ඉති සුත්තනො ගො ඉති ව සරෙ ඉති ව ආගමො ඉති ව කිවි ඉති ව ඉමං සුත්තමනු වත්තනෙ. නසමා, සරෙ, සරෙ පරෙ; පාස්ස, පාසද්දස්ස අනෙක; කිවි, කත්වි; ගො ආගමො, ගතාරාගමො හොති. අනෙකා ව, අනෙකා සරෙ ව; රසෙස්සා, රසෙස්සා හොති. අසමෙත්ථ පදවිගහණො.

පාස්ස ඉති අනුකරණසද්දෙ. විනොතිති=වි; වි-වයෙ. අමෙ තිති=අනෙකා; අම-ගතියං. රසති අපකං කාලං අස්සාදෙති'ති=රසෙස්සා; රස-අස්සාදනෙ. අසමෙත්ථ පදවිගහණො.

සරෙ පාස්ස කිවි ගො ආගමො හොති. ඉව්චනු ක්‍රියාකාරක පදසමබ්‍රණො. හොති'ති අ-ආ-ක්‍රි-ප්‍ර-ගො ඉති ප්‍ර-පකති කතතු තිද්දෙසො. ආගමො ඉති ප්‍ර-විකති කතතු තිද්දෙසො. පාස්ස ඉති

43. වග්ගහණං දුතියත්ථ සමපණ්ණිනත්ථ, අනතග්ගහණං පරසරස්ස තිවත්තනත්ථ. නාමකො.

පාස්ස වානො රසෙස්සා” ති පාතො ගතාරාගමො අනෙකා රසෙස්සා ව හොති ඉති පාසෙන භවිතබ්බං. සුභංසාධිකාසං.

අනුපාසකනි ඡ්ඨි නිද්දෙසො. සරෙ ඉති අ - නිමිත්තාධාර නිද්දෙසො. කුචි ඉති ක්‍රියාවිසෙසන නිද්දෙසො. අනෙතා රසො ව හොති ඉතිමාත්‍ර ක්‍රියාකාරකපදසමබන්ධො. හොති'ති අ-ආ-ක්‍රි - වු-අනෙතා ඉති-වු-පකතිකත්‍රනු නිද්දෙසො. රසො ඉති-වු-විකති කත්‍රනු නිද්දෙසො. අසමෙත්‍ර වුත්තාවුත්තනසො.

හොති කො හොති? ආගමො හොති. කො ආගමො හොති? ගො ආගමො හොති. කෙන නිමිත්තෙන ගො ආගමො හොති? සරෙ ගො ආගමො හොති. කාසො හොති? පාසො හොති. පුතරපි කො හොති? රසො හොති. කො රසො හොති? අනෙතා රසො හොති කාසො අනෙතා රසො හොති? පාසො අනෙතා රසො හොති. අසමෙත්‍ර වොදනාසෙහාරනසො.

පද්‍යං — සරෙ, සාරයා පරකල්හි; පාසො, පා ශබ්දයාගේ අන්තර්ගත; කුචි, කිසිතැනෙකි; ගො ආගමො, ගතාරාගම වේ අනෙතා ව, අන්තර්ගත වේ ද; රසො, ත්‍රස්ත වේ.

අබ්‍යො අහි.-44-24.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මිදමුච්චතෙ? සරෙ පරෙ අහිසද්දසො අබ්‍යොදෙසො හොති'ති සද්ධි-මිදමුච්චතෙ. අසමෙත්‍ර සමබන්ධො.

අබ්‍යො ඉති අ-පු-අනුකරණසද්ධ පද-ඵ-නා-පදං. අහි ඉති ඉ-පු-අනුකරණසද්ධ ප්‍රත්‍යවිභවනක ඡ්ඨෙකවචනන නා-පදං. පදං වි-ප-ව-විපදමිදං සුත්තං. අසමෙත්‍ර පදවිභාගො.

“ගො සරෙ පුඨසාගමො කුචි” 42. ඉති සුත්තනො සරෙ ඉති ඉමං සුත්තමනුචතත්තෙ. තසමා, සරෙ, සරකිරෙ පරෙ; අහි, අහිසද්දසො; අබ්‍යො, අබ්‍යොදෙසො හොති. අසමෙත්‍ර පදවිභාගො.

අබ්‍යො ඉති ව අහි ඉති ව අනුකරණ සද්ධ; තසමා නි පදවි භාගො.

සරෙ අහි අබ්‍යො හොති. ඉච්චත්‍ර ක්‍රියාකාරක පද සමබන්ධො. හොති'ති අ - අ - ක්‍රි - වු-අබ්‍යො ඉති වුත්තකත්‍ර නිද්දෙසො. අහි ඉති ආදෙසාපෙකනි ඡ්ඨිනිද්දෙසො. සරෙ ඉති අ-නිමිත්තාධාර නිද්දෙසො. අසමෙත්‍ර වුත්තාවුත්තනසො.

හොති. කො හොති? අබ්‍යො හොති. කාසො අබ්‍යො හොති? අහි අබ්‍යො හොති. කෙන නිමිත්තෙන අහි අබ්‍යො හොති? සරෙ අහි අබ්‍යො හොති. අසමෙත්‍ර වොදනාසෙහාරනසො.

පද්‍යං — සරෙ, සාරාසාරයා පරකල්හි; අහි, අහිශබ්දය හට; අබ්‍යො, අබ්‍ය යනාදෙශ වේ.

44. අහි'ති පසමනසො වුත්තං ඡ්ඨියොපුතං.

ආදෙසාපෙකනිනො වුත්තං අබ්‍යො'ති ආදිකෙ විග්, රුපසිතිසො.

අපේකියා අධි.-45-25.

• ඉති විධි සුභතං. කි-මිදමුවවනෙ? සරෙ පරෙ අධියා අපේකියා දෙසො හොති'ති, සැ-මිදමුවවනෙ. අසමෙත්ථ සමබ්භෙතියා.

• අපේකියා ඉති අ-පු-අනුකරණසද්ද පථ-ඵ-නා-පදං. අධි ඉති ඉකාරනන පු - අනුකරණසද්ද ප්‍රත්තවිභතතික ඡටේකවචන නත නාමිකපදං. ඵවං වි-ප-ච විපදමිදං සුභතං. අසමෙත්ථ පදවිභාගො.

“හො සරෙ පුථයාගමො කවි” 42. ඉති සුභතනො සරෙ ඉති ඉමං සුභතමනවතනනෙ. නසමා, සරෙ, සරකිතෙර පරෙ; අධි, අධිසද්දයා; අපේකියා, අපේකියාදෙසො හොති. අසමෙත්ථ පදපො.

අපේකියා ඉති ව අධි ඉති ව අනුකරණසද්ද; තසමා න පදවි ගහගො.

සරෙ අධි අපේකියා හොති. ඉවමනු ක්‍රියාකාරක පදසමබ්භෙතියා. හොති'ති අ-ආ-ත්‍රි-වු-අපේකියා ඉති වු-කතනු තිදෙසො. අධි ඉති ආදෙසාපෙකකි ඡඪි තිදෙසො. සරෙ ඉති අ-තිමිනාධාර තිදෙසො. අසමෙත්ථ වුනාචුනතනසො.

හොති. කො හොති? අපේකියා හොති. කයා අපේකියා හොති? අධි අපේකියා හොති. කෙන තිමිනෙන අධි අපේකියා හොති? සරෙ අධි අපේකියා හොති. අසමෙත්ථ වොදනාපටිකාරනසො.

පදඪි — සරෙ, සවරසාරයා පරකල්ති; අධි, අධිසද්දයා ගව; අපේකියා, අපේකියා යනාදෙශ වේ.

තෙ න වා ඉවණෙණ.-46-26.

ඉති පටිසෙධ සුභතං. කි-මිදමුවවනෙ? ඉවණෙණ පරෙ තෙ අභි අපේකියා ඉති ආදෙසා විකපෙන න හොනාති'ති සැ-මිදමුවවනෙ. අසමෙත්ථ සමබ්භෙතියා.

තෙ ඉති අ-පු-සබ්බනාම-පථ-බ-නා-පදං. න ඉති ව වා ඉති ව තිපාන පදාති. ඉවණෙණ ඉති අ-පු-සමා-ස-ඵ-නා-පදං. ඵවං වි-ප-ච-චනුපදමිදං සුභතං. අසමෙත්ථ පදවිභාගො.

45. අධියා 'ති වතනබ්බ ඡටඪිවිභතතිආ ලොපො, තෙන අධි ඉවෙවතයා සරෙ පරෙ අපේකියා දෙසො හොති'ති අපේකියා, කවමාසන චණ්ණනාසං.

46. තෙ වා ඉවණෙණ 'ති අවතා තෙ න වා ඉවණෙණ'ති කසමා වුදුනාති? ඉධ කියවීමහනං දසෙසොති, උපරි නග්ගහණ මනුවතනනසං කියවෙත්ථ කියවි පයොජනනති. අභි අධි ඉවෙව තෙ. ඉවණෙණ පරෙ අබ්භො අපේකියා ඉති වුතතරූපා න හොනාති'ති 'වතා පුන වා'ති වුතතො යෙ නලබ්භනති තෙයෙව බහුකා යෙ පන ලබ්භනති තෙඅපසකා'ති විසද්දයා'ති තදත්ථිග්ග න ග්ගහණනුඪි කවමාසන චණ්ණනාසං.

“අබ්බා අභි” 44. ඉති සුත්තං ව. “අජේකා අබ්” 45. ඉති සුත්තං ව ඉමං සුත්තමනුවත්තනෙ. තස්මා, ඉවණේණ, ඉවණේණ පරෙ; තෙ, තෙ යථාච්ඡිත්තා; අබ්බො අජේකා, අබ්බ අජ්ඣ ඉති ආදෙසා; අභි අබ්, අභි අබ් සද්දන්; වා, විකප්පෙන; න, න හොනති. අසමෙඤ්ඤ පදමො.

තනිනති‘ති=තෙ; තනු-විජාරෙ. නාසෙති‘ති=න; නස-අද සසනෙ. වාති විකප්පන්ථං ගව්ඡති‘ති=වා;වා-ගතියං. වණ්ණීයති‘ති=වණේණා; වණ්ණ-සංවණ්ණනෙ. ඉ එව වණේණා=ඉවණේණා; නාසමිං-ඉවණේණ. අසමෙඤ්ඤ පදවිභාගො.

ඉවණේණ තෙ න වා හොනති. ඉවච්ඡා ක්‍රියාකාරකපද සමබ්බො. හොනති‘ති අ-ආ-ක්‍රි-වු-තෙ ඉති වු-කතතු නිද්දෙසො. ඉවණේණ ඉති අ-තිමිත්තාධාර නිද්දෙසො. න ඉති පටිසෙධතේ නිපාත නිද්දෙසො. වා ඉති ක්‍රියාවිසෙසනතේ නිපාත නිද්දෙසො. අසමෙඤ්ඤ වුත්තාච්ඡතනසො.

න හොනති. කෙ න හොනති? තෙ න හොනති. කෙ තෙ න හොනති? අබ්බො අජේකා ඉති තෙ න හොනති. කෙසං තෙ න හොනති? අභි අබ් ඉවෙවනෙසං තෙ න හොනති? කෙන නිමිත්තෙන න හොනති? ඉවණේණ න හොනති. කථං න හොනති? වා න හොනති. අසමෙඤ්ඤ වොදනාපටිභාරනසො.

පදානි — ඉවණේණ, ඉවණේණයා පරකල්භි; තෙ, ඒ යථොක්තවු; අබ්බො අජේකා, අබ්බ අජ්ඣ යන ආදෙශයෝ; අභි අබ්, අභි අබ් ඔබ්බයන්ට; වා, විකප්පයෙන්; න, නො වෙත්.

අතිස්ස වාතනස්ස.-47-23.

ඉති පටිසෙධ සුත්තං. කි-මිදමුවනෙ? ඉවණේණ අති සද්දන්තස්ස ව සබ්බොවනතිච්ඡා වුත්තාදෙසො විකප්පෙන න හොනති‘ති, සු-මිදමුවනෙ. අසමෙඤ්ඤ සමබ්බො.

අතිස්ස ඉති ඉ - අනුකරණ සද්ද-ඡ-ඵ-නා-පදං. ව ඉති, නිපාතපදං. අන්තස්ස ඉති-අ-පු-කි-ඡ-ඵ-නා-පදං. ඵචං වි-ප-ව-තිපදමිදං සුත්තං. අසමෙඤ්ඤ පදවිභාගො.

47. අතිස්සාති අති උපසංහානුකරණමෙන, තෙනෙවෙත්ථ විහතතිලොපාභාවො එත්ථ ව අන්තසද්දෙ සද්දවිධි නිසෙධපපකරණතො අති සද්දන්තභූතං ති සද්දමෙව වදති. න ඉවණේණනි දඨබ්බං ඉතරථා ඉදං සුත්තමෙව තීරත්ථකංසියා.

“ඉවණේණා යනවාවා තිධි අසරුපාඨිකාරතො ඉවණේණස්ස සරුපසමිං යාදෙසො ව න සමුත්තවෙ”

වකාරෙ නුත්තසමුවච්චයතො තෙන ඉති පතින මන්තස්ස ව න හොනති. ආසම්බිධිං.

“තෙ න වා ඉවණේණ” 46 ඉති සුත්තනො න ඉති ව ඉවණේණ ඉති ව “සබ්බො වනානි” 19 සුත්තං ව ඉමං සුත්තං මිනුවතතො. තස්මා, ඉවණේණ, ඉවණේණ පරෙ; අනිස්ස, අති සද්දස්ස; අත්තස්ස ව, අත්තභූතස්ස නිසද්දස්ස ව; සබ්බො වනානි, සබ්බොවනානිනි වුත්තරුපං; න, න හොති. අසමෙක්ඛ පදෙස්සා.

අනිස්ස ඉති අනුකරණසද්දො. විනොතිනි=ව; වි - වයො. අමෙතිනි-අනොතා; අම-භුතියං. තස්ස-අත්තස්ස. අසමෙක්ඛ පද විගහණො.

ඉවණේණ අනිස්ස වත්තස්ස නි වං න හොති. ඉවච්ඡා. ක්‍රියාකාරපදසම්බන්ධො.

හොතිනි අ-ආ-ක්‍රි-ප්‍ර-ති ඉති වු-පකති කත්තු නිද්දෙස්සො. වං ඉති වු-විකති කත්තු නිද්දෙස්සො. අනිස්ස ඉති අත්තාපෙකති ඡති නිද්දෙස්සො. ඉවණේණ ඉති අ-තිමිත්තාධාර නිද්දෙස්සො. න ඉති පරිසෙධතේ නිපාත නිද්දෙස්සො. අසමෙක්ඛ වුත්තා වුත්තනිසො.

න හොති. කිං න හොති? වං න හොති. කිං වං න හොති? ති වං න හොති. කස්ස ති වං න හොති? අත්තස්ස ති වං න හොති. කස්ස ව අත්තස්ස ති වං න හොති? අනිස්ස වත්තස්ස ති වං න හොති. කෙත නිමිත්තෙන න හොති? ඉවණේණ න හොති. අසමෙක්ඛ වොදනාපටිභාරනිසො.

පද්ධි — ඉවණේණ, ඉවණේයා. පරකල්පි; අනිස්ස, අති ඔබ්දයාහේ; අත්තස්ස ව, අත්තවු නි ඔබ්දයට ද; සබ්බො වනානි, “සබ්බො වනානි”යි. කියනලදරුපය; න, නො වේ.

කවි පටි පතිස්ස, -48-43.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මිදමුවතො? සරෙ වා බ්‍යඤ්ඤෙ වා පරෙ පතිස්ස කවි පටි ආදෙස්සො හොති’නි ඤ-මිදමුවතො. අසමෙක්ඛ සම්බන්ධො.

කවි ඉති නිපාතපදං. පටි ඉති ඉ-පු-අනු-පඨ-ඵ-නා-පදං. පතිස්ස ඉති-ඉ-පු-අනු-ඡ-ඵ-නා-පදං. ඵවං වි-ප-ව-තිපදමිදං සුත්තං. අසමෙක්ඛ පදවිභාගො.

48. තිව්ධා හි අධිකාර, යථානුපුබ්බිකා මණ්ඩුකගතිකා සිහ ගතිකා ව. තත් යථානුපුබ්බිකා යථා පටි පාටිවසෙන වත්තනති. මණ්ඩුකගතිකා පන යථා මණ්ඩුකා උපපතිනා උපපතිනා ගවජනි, ඵවං වත්තනති. සිහගතිකා පන යථා සිහා මිගරුක නො ඵකස්මි. ධාතෙ නිසින්නා පුබ්බො පරං අනුච්චොකෙනති. ඵවං මණ්ඩුකා පුබ්බො පරං අනුච්චොකෙනති. නිගාණෙ,

“ගො සරෙ පුඨස්සාගමො කුටි” 42. ඉති සුත්තතො මඤ්චික ගතිකවසෙන සරෙ ඉති ව “පුඨස්ස බ්‍යාඤ්ජනෙ” 49 ඉති සුත්තතො සීහගතික වසෙන බ්‍යාඤ්ජනෙ ඉති ව ඉමං සුත්තමනුවත්තතෙන. තස්මා, සරෙ, සරකකිරෙ වා; බ්‍යාඤ්ජනෙ, බ්‍යාඤ්ජනකකිරෙ වා පරෙ; පතිස්ස, පතිසද්දස්ස; කුටි, කන්ධි; පටි, පටිආදෙසො හොති. අසමෙත්ථ පදෙත්ථා.

කසමිං=කි; කු ඵව-කුටි. පටි ඉති ව පතිස්ස ඉති ව අනු කරණසද්ද. අසමෙත්ථ පදවිගහහො. . .

සරෙ බ්‍යාඤ්ජනෙ පතිස්ස කුටි පටි හොති. මෙවනු ක්‍රියාකාර පදසමබ්‍යාකො. හොති’ති අ-ආ-ක්‍රි-ව-පටි ඉති ව-කාත්තු නිද්දෙසො. පතිස්ස ඉති ආදෙසාපෙක්ක ජලී නිද්දෙසො. සරෙ ඉති ව බ්‍යාඤ්ජනෙ ඉති ව අ-නිමිත්තාධාර නිද්දෙසො. කුටි ඉති අ-විසයාධාර නිද්දෙසො අසමෙත්ථ වුත්තාවුත්තානිසො.

හොති. කො හොති? පටි හොති. කස්ස පටි හොති? පතිස්ස පටි හොති. කෙන නිමිත්තෙන පතිස්ස පටි හොති? සරෙ බ්‍යාඤ්ජනෙ වා පරෙ පතිස්ස පටි හොති. කන්ධ සරෙ බ්‍යාඤ්ජනෙ වා පරෙ පතිස්ස පටි හොති? කුටි සරෙ බ්‍යාඤ්ජනෙ වා පරෙ පතිස්ස පටි හොති අසමෙත්ථ වොදනාපටිභාරනිසො.

පදෙත්ථ — සරෙ, ස්වරකාරයා පරකල්භි හෝ; බ්‍යාඤ්ජනෙ, බ්‍යාඤ්ජනාකාරයා පරකල්භි හෝ; පතිස්ස, පති සබ්දය ගව; කුටි, කිසිතැනෙක් කි; පටි, පටි යනාදෙශ වේ.

පුඨස්ස බ්‍යාඤ්ජනෙ.-49-44.

ඉති විධි සුත්තං. කි-මිද මුච්චතෙ? බ්‍යාඤ්ජනෙ පරෙ පුඨස්ස අන්තස්ස උකාරෙ හොති’ති, සද්ධ - මිදමුච්චතෙ. අසමෙත්ථ සමබ්‍යාකො.

පුඨස්ස ඉති අ-පු-අනු-ජ-ඵ-නා-පදං, උ-ඉති-උ-පු-අනු-ලුත්ත විභකතික පඨ-ඵ-නා-පදං. බ්‍යාඤ්ජනෙ ඉති අ-පු-කි-ස-ඵ-නා-පදං. ඵවං වි-පදවසෙන නිපදමිදං සුත්තං. අසමෙත්ථ පද විභාහො.

“අතිස්ස චන්තස්ස” 47. ඉති සුත්තතො විභතති විපල්ලාස වසෙන අනෙහා ඉති ඉමං සුත්තමනුවත්තතෙන. තස්මා, බ්‍යාඤ්ජනෙ, බ්‍යාඤ්ජනකකිරෙ පරෙ; පුඨස්ස, පුඨසද්දස්ස; අනෙහා, අන්තභූතො සරෙ; උ, උකාරෙ හොති. අසමෙත්ථ පදෙත්ථා.

පුඨස්ස ඉති ව උ ඉති ව අනුකරණසද්ද. බ්‍යාඤ්ජ යති අත්ථො ඵත්තෙනාති=බ්‍යාඤ්ජනො; වි පුබ්බ අඤ්ජ බ්‍යාත්තිගතිඨං. තස්මිං-බ්‍යාඤ්ජනෙ. අසමෙත්ථ පදවිගහහො.

49. බ්‍යාඤ්ජනෙ, කි කිං? පුඨගයං-පුඨස්ස අ පුඨ ඉති සමාසෙනෙව සිමෙ පුත්ත අන්තගණාධිකාරෙන කුටි අපුඨන්තස්සා’පි උත්තං සරෙ. රුපසිඛිං.

බ්‍යඤ්ඤානෙ පුට්ඨස්ස ආනෙතා උ හොති. ඉවමනු ක්‍රියාකාරක පදසමිකෙකාං හොතිති අ ආ-භු-වු-උ ඉති වු-කන්තු නිද්දෙසො.

පුට්ඨස්ස ඉති ආදෙසාපෙකති ඡජිතිද්දෙසො බ්‍යඤ්ඤානෙ ඉති අ-නිමිත්තාධාර නිද්දෙසො. අනෙතා ඉති විසෙසසපදං. පුට්ඨස්ස ඉති තබ්බිත්තාධාරණ විසෙසනපදං. අසමෙත්ථ වුත්තා වුත්ත නාසො වෙව විසෙසනවිසෙසසනාසො ච.

හොති. කො හොති? උ හොති. කො උ හොති? අනෙතා උ හොති. කස්ස අනෙතා? උ හොති? පුට්ඨස්ස අනෙතා උ හොති. කෙන නිමිත්තෙන පුට්ඨස්ස අනෙතා උ හොති? බ්‍යඤ්ඤානෙ පුට්ඨස්ස අනෙතා උ හොති. අසමෙත්ථ වොදනාසමිතාරනාසො.

පදංඤ්ඤා — බ්‍යඤ්ඤානෙ, ව්‍යඤ්ඤානාසාරයා පරකල්පි; පුට්ඨස්ස, පුට්ඨබ්බදයාගේ; අනෙතා, අත්තසාරයා තෙම; උ, උකාරදෙශ වේ.

ම අවස්සා. - 50-45.

ඉති විධි සුත්තං කි-මිදමුච්චතො? බ්‍යඤ්ඤානෙ පරෙ අවස්සා කචි ඔ හොතිති සද-මිදමුච්චතො. අසමෙත්ථ සමිකෙකාං.

ම ඉති ම-අනුකරණසද්ධ-පඤ-ඵ-නා-පදං. අවස්සා ඉති අ-පු-අනුකරණසද්ධ-ඡ-ඵ-නා-පදං. ඵං වි-ප-ව-විපදමිදං සුත්තං. අසමෙත්ථ පදවිහාගො.

“කචි පටි පනස්ස” 48. ඉති සුත්තතො කචි ඉති ව “පුට්ඨස්ස බ්‍යඤ්ඤානෙ” 49. ඉති සුත්තතො බ්‍යඤ්ඤානෙ ඉති ව ඉමං සුත්තා මනුච්චතතො. තස්මා, බ්‍යඤ්ඤානෙ, බ්‍යඤ්ඤානකබ්බරෙ පරෙ; අවස්සා, අවසද්ධස්ස, කචි, කත්ථි, ම, මකාරදෙසො හොති. අසමෙත්ථ පදපඤ්ඤා.

ම ඉති ව අවස්සා ඉති ව අනුකරණසද්ධ; තස්මා න පදවි හාගො.

බ්‍යඤ්ඤානෙ අවස්සා කචි ඔ හොති. ඉවමනු ක්‍රියාකාරක පද සමිකෙකාං. හොතිති අ - ආ - භු - වු - ඔ ඉති වු - කන්තු නිද්දෙසො. අවස්සා ඉති ආදෙසාපෙකති ඡජිතිද්දෙසො. බ්‍යඤ්ඤානෙ ඉති අ - නිමිත්තාධාර නිද්දෙසො. කචි ඉති ක්‍රියාවිසෙසන නිද්දෙසො. අසමෙත්ථ වුත්තා වුත්ත නාසො.

හොති. කො හොති? ඔ හොති. කස්ස ඔ හොති? අවස්සා ඔ හොති. කෙන නිමිත්තෙන අවස්සා ඔ හොති? බ්‍යඤ්ඤානෙ අවස්සා ඔ හොති. බ්‍යඤ්ඤානෙ අවස්සා කත්ථි ඔ හොති? බ්‍යඤ්ඤානෙ අවස්සා කචි ඔ හොති. අසමෙත්ථ වොදනාසමිතාරනාසො.

පදංඤ්ඤා — බ්‍යඤ්ඤානෙ, ව්‍යඤ්ඤානාසාරයා පරකල්පි; අවස්සා අව සබ්බදයා; කචි, කසිතාකෙසුති; ම, මකාරදෙශ වේ.

අනුපද්ධිතං වුත්තයොගෙනො.-51-59.

ඉති අතිදෙස සුත්තං. කිං මිදමුවවතෙ? අනුපද්ධිතං.
සුත්තයො වුත්තයොගෙනො සුත්තබ්බං, සු - මිදමුවවතෙ.
අසමෙත්ථ සමබ්බං.

අනුපද්ධිතං ඉති අ - පු - ස - ඡ - බ-නා-පදං. වුත්තයො.
ගෙනො ඉති පසුචම්පෙත්ති පාඨනන නිපාතපදං. එවං චි-ප-ච-
චිපදමිදං සුත්තං. අසමෙත්ථ පදවිග්ගෙනො.

අනුපද්ධිතං, විසෙසෙන අතිද්දිමි ලක්ඛණානං උපසංගාති
පාතාදිනං සකුසො; වුත්තයොගෙනො, පුබ්බවුත්තසුත්තානුසා-
රෙන සුත්තබ්බං. අසමෙත්ථ පදෙත්ථ.

උපදිසංගෙනති=උපදිධි; උප පුබ්බ දිස-පෙකනිණේ-න උප
දිධි - අනුපද්ධිතං; තෙසං - අනුපද්ධිතං අවොචිසිත්තං;
වුත්තො = වච - විසන්තියං වාචායං. සුජ්ජනං = යොගො; සුජ-
යොගො. වුත්තො ව සො යොගො වානි=වුත්තයොගෙනො; නතො-
වුත්තයොගෙනො. අසමෙත්ථ පදවිග්ගෙනො.

අනුපද්ධිතං සකුසො වුත්තයොගෙනො සුත්තබ්බං, ඉවමනු
ක්රියාකාරකපදසමබ්බං. සුත්තබ්බං ඉති අ-කි-ක්වි-වු සකුසො
ඉති වුත්තකමමතිද්දෙසො. අනුපද්ධිතං ඉති අ - සමබ්බං
තිද්දෙසො වුත්තයොගෙනො ඉති හෙතෙත්ථ පසුචම් නිද්දෙසො.
අසමෙත්ථ වුත්තාවුත්තනුසාරො.

සුත්තබ්බං. කෙ සුත්තබ්බං? සකුසො සුත්තබ්බං. කෙසං
සකුසො සුත්තබ්බං? අනුපද්ධිතං සකුසො සුත්තබ්බං. කුතො
අනුපද්ධිතං සකුසො සුත්තබ්බං? වුත්තයොගෙනො අනුපද්ධිතං
සකුසො සුත්තබ්බං. අසමෙත්ථ මොදනා පටිභාරනිසො.

පදෙත්ථ — අනුපද්ධිතං, විසෙසයෙන් නොදක්වනලද උප
සංගාතිපාතයන්ගේ සකුසු; වුත්තයොගෙනො, පුළුස්සෙති කියනලද
සුත්තයන්ගෙන් දනසුත්තය.

සන්ධි කල්පයෙහි පසුචම් කාණ්ඩයයි.

51. අනුපද්ධිතං උපසංගාතිපාතානං සරසකිති බ්‍රහ්ම
නසකිති වුත්තසකිති යථායොගං යොජෙතබ්බන්ති. තත්ථ ච
සරසකිති සරනං සරෙසු වා විහිතා සකි සරසකි. බ්‍රහ්මනස
කිතිපි එසෙවනෙයො. වුත්තසකි නාම ගාථාදිසු වුත්තාසානන්තං
වචනසිලිච්ඡිකාය වා ආගමවසෙනකකරමානෙත්ථා කරියමානා
සකි. න්‍යායො.

ආචරියබ්බපට්ඨෙතො:-“අනුපද්ධිතං” ති සුත්තං දෙසෙත්ථා
යෙ ඉධ අමෙහි විසෙසෙනො න උපදිධි උපසංගාතිපාතාදියො.
තෙසං වුත්තයොගෙනො වුත්තනුසාරෙන සරසකිදිසු වුත්තනුසාරානු
සාරෙන රුපසිඤ්චි වෙදිතබ්බං” ති වුත්තං-නසමං “අනුපද්ධිතං” ති
වුත්තසුත්තන විහිතං කාරියං න හොති. තෙන සුත්තනුසාර
සුත්තෙහි වුත්තායෙවන්තං සමගතිතා, සුබ්බාධිකා විකාශං.